

ACTIVITEITENVERSLAG 2019

Inhoudstafel

1. Voorwoord

2. Activiteiten van de ICDO

- 2.1. Opdrachten van de ICDO
- 2.2. De leden van de ICDO
- 2.3. Activiteiten van de ICDO

3. Het beleid van de federale overheidsdiensten dat bijdraagt tot duurzame ontwikkeling

- 3.1. Strategische benadering van de federale overheidsdiensten inzake integratie van duurzame ontwikkeling
- 3.2. Maatregelen en acties van de federale overheidsdiensten in het kader van de SDGs en de LTV
- 3.3. De Regelgevingsimpactanalyses (RIA)

4. Duurzaam beheer in de federale overheidsdiensten

- 4.1. Duurzaam beheerssysteem
- 4.2. Dialoog met de stakeholders
- 4.3. Duurzaamheidsverslagen (GRI)
- 4.4. Duurzame overheidsopdrachten
- 4.5. Stand van zaken betreffende het federale wagenpark
- 4.6. Duurzame mobiliteit
- 4.7. Duurzame voeding
- 4.8. Duurzame evenementen
- 4.9. Duurzame human resources

5. Activiteiten van de cellen duurzame ontwikkeling van de federale overheidsdiensten

- 5.1. Kanselarij van de Eerste Minister
- 5.2. FOD Beleid en Ondersteuning
- 5.3. FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking
- 5.4. FOD Binnenlandse Zaken
- 5.5. FOD Financiën
- 5.6. FOD Mobiliteit en Vervoer
- 5.7. FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg
- 5.8. FOD Sociale Zekerheid
- 5.9. FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu
- 5.10. FOD Justitie
- 5.11. FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie
- 5.12. Ministerie van Defensie
- 5.13. POD Maatschappelijke Integratie
- 5.14. POD Wetenschapsbeleid

6. Lijst van afkortingen

7. Bijlagen

- 7.1. Het Nationale Actie Plan Ondernemingen en Mensenrechten
- 7.2. Het wagenpark van de federale overheid

1. VOORWOORD

Zoals elk jaar publiceert de Interdepartementale Commissie voor Duurzame Ontwikkeling (ICDO) een activiteitenverslag. U vindt hierin het overzicht van de verschillende projecten en initiatieven die bijdragen aan de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen die door de ICDO en haar leden werden genomen.

In het verlengde van de werkzaamheden die in 2018 werden aangevat, hebben de leden van de ICDO de voorbereiding van het volgende voorontwerp van Federaal Plan inzake Duurzame Ontwikkeling voortgezet. De dialoog met de stakeholders heeft het mogelijk gemaakt om prioritaire thema's te identificeren die in overweging moeten worden genomen. Op basis daarvan hebben de deskundigen van de Federale Overheidsdiensten (FOD's) actievoorstellen ontwikkeld.

Vandaag lijkt het erop dat een van de belangrijke kwesties om bij te dragen aan de SDG's erin bestaat nieuw overheidsbeleid te ontwikkelen dat een antwoord biedt op de tekortkomingen die zijn vastgesteld bij het bereiken van bepaalde doelstellingen. Om de FOD's te helpen de prioritaire doelstellingen te identificeren waaraan ze kunnen bijdragen, werd een SDG- en Materialiteitsproefproject opgestart. Er werd een methodologie ontwikkeld en de goede praktijken werden geïdentificeerd en gebundeld in een handboek dat voor iedereen beschikbaar is.

In de verschillende werkgroepen van de ICDO lag de focus dit jaar op de concrete invulling van acties in het kader van het Nationaal Actieplan Bedrijven en Mensenrechten, het stimuleren van maatschappelijke verantwoordelijkheid, het verduurzamen van overheidsopdrachten, het voorbereiden van het voorontwerp van Federaal Plan inzake

Duurzame Ontwikkeling e.a. U kan hier meer over lezen in het derde hoofdstuk van dit activiteitenverslag.

Ook vindt u in het verslag een overzicht van de beleidsinitiatieven die bijdragen aan de verwezenlijking van SDG's en de federale langetermijnvisie duurzame ontwikkeling die de verschillende federale overheidsdiensten dit jaar hebben genomen. U vindt er onder andere informatie over welke strategische keuzes zij in dit kader hebben genomen of de manier waarop zij de SDG's hebben geïntegreerd in hun bestuursovereenkomsten. Ten slotte vindt u in dit overzicht ook een aantal goede praktijken rond de manier waarop federale overheidsdiensten duurzame ontwikkeling hebben geïntegreerd in hun dagelijkse werking of het beheer van de dienst: duurzame overheidsopdrachten, mobiliteit van de ambtenaren, kantines, evenementen of human resources.

Veel leesplezier,

*Dieter Vander Beke,
Voorzitter van de ICDO*

2. Activiteiten van de ICDO

Dit hoofdstuk geeft een overzicht van de opdrachten, de leden en de activiteiten van de ICDO van 2019.

2.1. Opdrachten van de ICDO

De ICDO is belast met de voorbereiding en de coördinatie van de opvolging van de acties van de federale overheidsdiensten op het gebied van duurzame ontwikkeling.

De commissie heeft conform de wet eveneens de opdracht:

- Om sporen en mogelijkheden aan het Federaal Instituut voor Duurzame Ontwikkeling (FIDO) en thema's aan het Federaal Planbureau voor te stellen in het kader van hun takenpakket, vastgelegd in [de wet duurzame ontwikkeling \(05/05/1997\)](#) en toe te zien op hun goede afwikkeling;
- Om het verslag van de leden te coördineren, dat ze moeten opstellen 18 maanden voor het einde van het lopende Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling (FPDO);
- Om het voorontwerp van FPDO en het ontwerp van FPDO voor te bereiden;
- Om een voorstel te formuleren aangaande de modaliteiten van de volksraadpleging over het voorontwerp van FPDO.

2.2. De leden van de ICDO

De ICDO is samengesteld uit vertegenwoordigers van alle federale overheidsdiensten en van het ministerie van Defensie. De Gewesten en Gemeenschappen worden eveneens uitgenodigd om een lid aan te duiden. Het Federaal Planbureau en het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen worden er vertegenwoordigd

door een waarnemer. Het Federaal Instituut voor Duurzame Ontwikkeling (FIDO) neemt het voorzitterschap van de ICDO waar.

Begin 2016 werd het mandaat van de leden van de ICDO, die de federale overheidsdiensten vertegenwoordigen, met vijf jaar verlengd. De vernieuwing van het mandaat van de vertegenwoordigers van de gewesten en de gemeenschappen werd georganiseerd in juli 2017. Dit nieuwe KB heeft zowel betrekking op de benoeming van de vertegenwoordigers van de gewesten en gemeenschappen als op de vervanging van bepaalde vertegenwoordigers van de federale overheidsdiensten. In december 2019 werd een nieuw KB opgesteld om enkele leden te vervangen, maar dit werd nog niet door de regering aangenomen. De onderstaande samenstelling is de officiële samenstelling die in het laatste bekendgemaakte KB is opgenomen. De vervangers beëindigen de mandaten van hun voorgangers.

Voorzitter:

Dieter VANDER BEKE

Secretarissen:

- Anneleen MALESEVIC;
- Cédric VAN DE WALLE.

Leden vertegenwoordigers van de FOD's, POD's en het ministerie van Defensie:

- Christophe CUCHE, vertegenwoordiger van Kanselarij van de Eerste Minister; plaatsvervangster: Aude VAN GROOTENBRUEL;
- Géraldine MATT, vertegenwoordigster van de FOD Beleid en Ondersteuning; plaatsvervanger: Vincent TRIEST;
 - In 2019 werden mevrouw Myriam Bouveroux en mevrouw

- Rika Denduyver aangesteld.
- Ellen CHEYNS, vertegenwoordigster van de FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking; plaatsvervanger: Tim BOGAERT;
 - In 2019 werden de heer Alexander Verstraete en de heer Filip Zivkovic aangesteld.
 - Samantha BUTERELI, vertegenwoordigster van de FOD Binnenlandse Zaken; plaatsvervanger: Frank DE NEVE ;
 - In 2019 werden mevrouw Sandrine Honnay en mevrouw Chloé Bourdon aangesteld.
 - Ilse NEIRINCKX, vertegenwoordigster van de FOD Financiën;
 - Cindy DEQUESNE, vertegenwoordigster van de FOD Mobiliteit en Vervoer; plaatsvervanger: Audrey DAVISTER;
 - In 2019 werd mevrouw Anne Berghmans aangesteld als plaatsvervanger.
 - Els BORGERS, vertegenwoordigster van de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg; plaatsvervanger: Stany CHIGOHO KALIMO;
 - In 2019 werd mevrouw Haoua Ibra Kaka aangesteld.
 - Liesbeth MAHO, vertegenwoordigster van de FOD Sociale Zekerheid; plaatsvervanger: Peter BAEKE;
 - Marielle SMEETS, vertegenwoordigster van de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de voedselketen en Leefmilieu; plaatsvervanger: Pol GERITS;
 - Cindy RENARD, vertegenwoordigster van de FOD Justitie; plaatsvervanger: Paul LOGGHE ;
 - In 2019 ging Paul Logghe met pensioen en hij werd niet vervangen.
 - Françoise DEVLEESCHOUWER, vertegenwoordigster van de FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie; plaatsvervanger: Christian FERDINAND ;
 - In 2019 werd de heer Joachim Knockaert aangesteld als plaatsvervanger.
 - Peter VANDERSTUYF, vertegenwoordiger van het Ministerie van Defensie; plaatsvervanger: Steve HAMELS ;
 - In 2019 werden de heer Olivier De Weerdts en de heer Frédéric Dyon aangesteld.
 - Jean-Marc DUBOIS, vertegenwoordiger van de POD Maatschappelijke Integratie, Armoedebestrijding en Sociale Economie; plaatsvervanger: Bérengère STEPPE;
 - Olivier DETONGRE, vertegenwoordiger van de POD Wetenschapsbeleid; plaatsvervanger: Anne FIERENS;
 - In 2019 werd mevrouw Maaïke Vancauwenberghe aangesteld als plaatsvervanger.
- Vertegenwoordigers van de gemeenschaps- en gewestregeringen:
- Griet VERSTRAETEN et Ine BAETENS, vertegenwoordigsters van de Vlaamse Regering;
 - Anne SAUDMONT, vertegenwoordigster van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering;
 - Daniel HILLIGSMANN, vertegenwoordiger van de Regering van de Duitstalige Gemeenschap;
 - Natacha ZUINEN, vertegenwoordigster van de Regering van het Waalse Gewest;
 - Pierre MOUREAUX, vertegenwoordiger van de Regering van de Franse Gemeenschap;
- Waarnemers:
- Patricia DELBAERE, vertegenwoordigster van het Federaal Planbureau;
 - Jeroen DECUYPER, vertegenwoordiger van het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen.

Bij het begin van ieder kalenderjaar moet de ICDO een Bureau samenstellen. Aangezien de wet voorziet in maximaal 2 vicevoorzitters en het secretariaat slechts één kandidatuur (Mariëtte Smeets) heeft ontvangen, kunnen we dit jaar op deze manier te werk gaan, ook al geven we volgend jaar ook de voorkeur aan nieuwe kandidaturen

2.3. Activiteiten van de ICDO

2.3.1. Het Secretariaat

Het Federaal Instituut voor Duurzame Ontwikkeling (FIDO) verzorgt het secretariaat van de ICDO en de werkgroepen.

Ieder jaar brengt het secretariaat van de ICDO verslag uit van de activiteiten van de ICDO.

2.3.2. De plenaire vergaderingen

In 2019 kwamen de leden van de ICDO vijf keer voltallig samen: op 12 februari, 21 maart, 27 juni, 26 september en 28 november.

Bijdragen tot de uitvoering van de Agenda 2030

De uitvoering van de SDG's op federaal niveau vormt de leidraad van de vergaderingen van de ICDO.

- **Europese evoluties**

Ingevolge de publicatie van de Reflection paper "Towards a Sustainable Europe by 2030" door de Europese Commissie heeft het secretariaat de inhoud en het advies van deze nota aan de leden voorgesteld. Het is de bedoeling tegemoet te komen aan de verzoeken van het European Multi-stakeholder Platform on SDGs en om de koers uit te zetten voor het toekomstige Europese beleid inzake duurzame ontwikkeling. Vervolgens werd verslag uitgebracht over de Europese besprekingen over dit onderwerp, onder andere

over de voorbereiding van de conclusies van de Europese Raad (afdeling Algemene Zaken) naar aanleiding van het voorstel van de Europese Commissie en de belangrijkste elementen van het Belgische standpunt hieromtrent.

Op 04/04/2009 heeft de Europese Raad de [conclusies "Naar een steeds duurzamere Unie in 2030"](#) aangenomen

De [conclusies van de staatshoofden en regeringsleiders van 20-21/06/2019](#) werden ook voorgesteld. Ze zijn minder gunstig voor de duurzame ontwikkeling. Ondanks de mobilisatie van sommige Europese landen kon een ambitieuze aanpak niet worden geïntegreerd, maar er zijn wel aanknopingspunten voor de toekomst. Het ging er onder meer om het eens te worden over de prioriteiten van het strategisch programma van de toekomstige Europese Commissie (2019-2024). Bij de vier prioriteiten (bescherming van de burgers en de vrijheden, een solide economische basis, een klimaatneutraal, groen, eerlijk en sociaal Europa, bevordering van belangen en waarden op het wereldtoneel) wordt de Agenda 2030 slechts één keer expliciet genoemd in de externe dimensie.

De nieuwe voorzitter van de Europese Commissie heeft in juli 2019 haar beleidsprioriteiten vastgelegd rond zes werkgebieden waarin we de ambities in verband met duurzame ontwikkeling terugvinden.

De Green Deal is het eerste werkgebied en omvat bv. projecten rond het klimaat, maar ook een plan voor duurzame investering, projecten rond duurzame voeding en circulaire economie. In het tweede werkgebied met betrekking tot de economie werd aangekondigd dat de SDG zullen worden geïntegreerd in het Europees Semester. In werkgebied 5 over de plaats van de Europese Unie in de wereld wordt onder meer bepaald dat de hoogste normen in verband met klimaat, milieu en arbeidsbescherming moeten worden geïntegreerd in de internationale handelsovereenkomsten.

In de opdrachtbrieven die ze heeft gericht aan de potentiële aangestelde Commissarissen, heeft de voorzitter van de Commissie een zin opgenomen waarin aan hen wordt gevraagd om bij te dragen aan de SDG in hun bevoegdheidsgebied. Het College van Commissarissen wordt beschouwd als de verantwoordelijke voor de uitvoering van de Agenda 2030.

Op basis van de bevindingen van de indicatoren van het laatste [Eurostat-verslag \(06/2019\)](#) over de uitvoering van de SDG's de SDG's formuleren de lidstaten een reeks voornemens voor een uitvoeringsstrategie op Europees niveau, links met diverse Europese beleidsmaatregelen (circulaire economie, responsible business conduct, externe maatregelen, een volgend verslag aan de VN etc.) en bestaande instrumenten zoals het Europese semester.

Tegelijkertijd meer details worden verwacht over de nieuwe vlaggenschipprojecten zoals de European Green Deal.

- **Ondernemingen en mensenrechten: presentatie van het Nationaal Actieplan en de Toolbox**

Het Nationaal Actieplan (NAP) Ondernemingen en Mensenrechten

is gebaseerd op de Richtsnoeren inzake bedrijfsleven en mensenrechten die in 2001 door de VN zijn aangenomen. In navolging van de impuls van de Europese Unie (Mededeling over het MVO 2011-2014) heeft de federale regering beslist om een NAP op te stellen:

- geïntegreerde aanpak tussen verschillende administraties en daarom heeft Coormulti de WG MV van de ICDO belast met deze opdracht;
- inclusieve aanpak: 4 jaar van intensieve samenwerking met federale en regionale administraties, overleg met stakeholders en de adviesraden, uitgebreide politieke discussies tussen de

regeringen onder twee verschillende legislaturen resulteerden in de goedkeuring van dit plan in juli 2017;

- op basis van een mapping: een inhoudelijke analyse van het bestaande wetgevende en politieke kader om de rechten en plichten van België en eventuele leemten in de wetgeving in kaart te brengen.
- Het NAP bevat 33 acties die verband houden met de eerste pijler van de Richtsnoeren: “de verplichting van de staat om personen te beschermen tegen schendingen van mensenrechten door derden, inclusief ondernemingen”. Hierbij zijn verschillende federale en regionale overheden betrokken. Het FIDO werd belast met twee specifieke maatregelen:
- **Brochure “Access to Remedy”**
- **Toolbox “Business and Human:”** de nieuwe website van de Toolbox is bestemd voor alle organisaties waarvan de activiteiten een invloed kunnen hebben op de mensenrechten. De toolbox is meer in het bijzonder gericht op het publiek van de CSR managers, van de juridische departementen, duurzame ontwikkeling etc. Er zullen specifieke campagnes moeten worden opgezet voor deze doelgroepen.

- **Audit van het Rekenhof**

Na een verkennende vergadering op 6 mei met raadgevers van het Rekenhof, heeft het FIDO een aantal documenten verstrekt over de uitvoering van de SDG's op federaal niveau. Het Rekenhof besliste vervolgens om een review te starten over de stand van zaken van de voorbereiding van België wat de uitvoering van de Agenda 2030 betreft.

Het FIDO heeft een vragenlijst met 36 vragen ontvangen, net als de FRDO, het FPB en andere administraties voor duurzame ontwikkeling

van de deelgebieden. Het verzoek en de voorgestelde antwoorden zijn ter informatie naar de ICDO-leden gestuurd. Drie elementen die in de conclusie zijn opgenomen: ontbreken van het federale plan, belang van een goede samenwerking binnen de IMCDO, snellere implementatie van de SDG's in het federale beleid.

Op 05 september vond een ontmoeting plaats tussen het FIDO en raadgevers van het Rekenhof om de aanvullende informatie voor de vragenlijst te verstrekken. Het Rekenhof zal een ontwerp van verslag opsturen waarop de administraties opmerkingen kunnen formuleren, vervolgens wordt het ontwerp voorgelegd aan de bevoegde ministers, die op hun beurt kunnen reageren. Tot slot zal het ontwerp begin 2020 worden overgemaakt aan het parlement. Het Rekenhof heeft het FIDO gevraagd wat de stand van zaken is inzake de uitvoering van de actieplannen voor duurzame ontwikkeling van de FOD's (waarin is voorzien door het KB houdende oprichting van cellen duurzame ontwikkeling). Het FIDO heeft de vraag naar de leden doorgestuurd.

Opvolging van de instrumenten van de wet

Tijdens de plenaire vergaderingen werden de activiteiten van de werkgroepen en de ontwikkeling van de instrumenten van de wet betreffende de coördinatie van het federale beleid inzake duurzame ontwikkeling stipt opgevolgd.

- **Verslag van de leden van de ICDO (2016-2018)**

Het ledenverslag gaat normaal gezien over de realisatie van het Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling. Bij gebrek aan een plan leek het nuttig om de informatie over de initiatieven van de FOD's die bijdragen aan de realisatie van de SDG's te centraliseren. 160 bladzijden projecten, goed om te weten en interviews worden

voorgesteld en toegankelijk gemaakt dankzij een aantrekkelijke layout en een verkorte versie.

Samengevatte versie : https://www.developpementdurable.be/sites/default/files/document/files/190404_rapport-cidd-16-18_nl-2.pdf

Volledige versie : https://www.developpementdurable.be/sites/default/files/document/files/190404_rapport-cidd-16-18_nl-1.pdf

- **Verslag over de aanvullende indicatoren naast het BBP**

In maart stelt de TFDO van het Federaal Planbureau het **verslag over de aanvullende indicatoren naast het bbp** voor. In februari werd dit voorgesteld in de Kamer van volksvertegenwoordigers. De lijst van indicatoren is vergelijkbaar met die van de opvolgingsindicatoren van de SDG's. Er wordt getracht een samengestelde indicator te creëren en de uitsplitsing van bepaalde indicatoren uit te breiden.

- **Federaal Rapport inzake Duurzame Ontwikkeling**

In juni, de TFDO van het Federaal Planbureau stelt de hoofdlijnen van het Federaal Rapport inzake Duurzame Ontwikkeling voor, dat de dag voordien gepubliceerd werd. Het deel over de beleidsevaluatie werd voorgesteld op een vergadering van de werkgroep Federale Strategie, die het volgende voorontwerp van het plan voorbereidt. Deze presentatie richt zich dus op het indicatoren aspect.

- **Vorbereiding van het Federaal Plan inzake Duurzame Ontwikkeling**

De werkgroep 'Federale Strategie' van de ICDO werd opnieuw opgestart om een begin te maken met de voorbereidingen van het volgende Federaal Plan inzake Duurzame Ontwikkeling (FPDO) – zie 2.2.3. Tijdens elke plenaire vergadering werd de stand van zaken met betrekking tot de voorbereiding van het voorontwerp van het plan gepresenteerd.

- **Pilootproject « SDGs en materialiteit »**

De bedoeling van het proefproject, waaraan 4 FOD's (Werkgelegenheid, Mobiliteit, Economie en Financiën) hebben deelgenomen, was om

- de SDG's en de subdoelstellingen vast te stellen waaraan deze FOD's kunnen/moeten bijdragen (naast de doelstellingen waaraan ze reeds bijdragen);
- deze bijdrage zelf te beoordelen;
- de duurzame-ontwikkelingsuitdagingen die de instelling te wachten staan (material topics, volgens de GRI-methodologie) te definiëren en deze waar mogelijk aan de SDG's te koppelen;
- een dialoog met de stakeholders te organiseren om deze analyse te verfijnen.

Het resultaat is een materialiteitsmatrix die de prioritaire thema's voor een instelling aangeeft, thema's die kunnen worden opgenomen in de bestuursovereenkomst, in een nota aan de minister, in een plan etc. Door wijzigingen in hun Directiecomité hebben twee FOD's het project niet afgerond.

De tijdens dit project toegepaste methodologie wordt beschreven in een handleiding die online beschikbaar is <https://www.developpementdurable.be/nl/news/je-overheidsstrategie-verduurzamen-dankzij-de-sdgs>

- **Opvolging van de duurzame overheidsaankopen**

Op de website www.gidsvoorduurzameaankopen.be heeft het FIDO aan de leden van de ICDO een stand van zaken gepresenteerd van de herziening van de fiches, de monitoring via e-notification en het afsluiten van de onderhandelingen over de herziening van de omzendbrief over de overheidsopdrachten.

In het kader van een vragenlijst die werd verstuurd hebben de leden van de ICDO zich in de zomer uitgesproken over een ontwerp van een federale nota over het duurzame-aankoopbeleid. Het doel was het identificeren van praktijken en behoeften om de federale kopers te ondersteunen bij het integreren van duurzame-ontwikkelingscriteria in overheidsopdrachten. Twee punten komen duidelijk naar voren:

- Er moet worden vastgesteld voor welke opdrachten het begrip 'duurzame overheidsopdracht' relevant en belangrijk is: een punt om rekening mee te houden en vast te leggen voor een volgende omzendbrief.
- Er zou een centralisatie moeten komen van de goede praktijken van de verschillende FOD's op het vlak van duurzame aankopen als positioneel richtsnoer voor toekomstige aankopen

Andere initiatieven

- **FRDO advies voor de volgende regering**

Tijdens de eerste plenaire vergadering van de ICDO in februari 2019 heeft de Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling het advies van de Raad "Een bericht van de FRDO naar de nieuwe federale regering" voorgesteld. Tijdens dezelfde sessie werd een discussie gevoerd over de voorbereiding van een door de FRDO georganiseerde conferentie (24/04/2019) over een beter governance model voor het beleid inzake duurzame ontwikkeling in België. De leden hadden de mogelijkheid om bij te dragen aan de presentatie die het FIDO bij deze gelegenheid gaf. "

- **Joint Action Health Equity Europe"**

De FOD Volksgezondheid heeft in september 2019 het project "Joint Action Health Equity Europe" aan de leden voorgesteld. Doelstelling: de ongelijkheden op het gebied van gezondheid aanpakken om te komen tot een zo groot mogelijke gelijkheid voor alle groepen uit de

maatschappij. Er werd een vragenlijst naar de leden gestuurd om hun ideeën over dit onderwerp te verzamelen.

- **Project van omzendbrief aangaande dienstreizen van de federale autoriteiten**

Momenteel werkt een strategische groep aankopers aan een nieuw raamcontract m.b.t. buitenlandse dienstreizen en verblijven. Ter voorbereiding werd een peiling bij een aantal FODs gerealiseerd omtrent bestaande regeling/afspraken m.b.t. soort toegelaten transportmiddel (vliegtuig-trein-wagen). Uit de analyse van een 6-tal deelnemende overheidsdiensten bleek dat de afspraken/regels zijn heel divers zijn.

Vandaag is er op algemeen federaal niveau (nog) geen algemeen overzicht over hoeveel dienstreizen het gaat, wat het aandeel vliegtuig/trein is, of er CO2-compensatie in aanmerking komt,...

Buitenlandse dienstreizen maken deel uit van het takenpakket van overheidsdiensten. maar hebben tevens ook een impact in het bijzonder op het milieu. In het kader van het opnemen van maatschappelijke verantwoordelijkheid (negatieve impact beperken) kan zich de vraag worden gesteld of het niet opportuun is om via een eventuele werkgroep te overwegen om op federaal niveau ook te denken aan algemene overkoepelende richtlijnen.

De regeling kan factoren omvatten zijns afstand / tijdsduur, maar zou ook kunnen werken met een lijst van 'groene'steden (steden waar het transport enkel via trein kan). Maar ook mogelijkheden omtrent CO2-compensatie kunnen hier besproken worden. Ifv de resultaten van een concreet voorstel uitgewerkt worden dat kan voorgelegd worden op politiek niveau.

2.3.3. De werkgroepen

A. Werkgroep Federale Strategie

Mandaat

De werkgroep Federale Strategie van de ICDO werd opgericht om de voorbereiding en de opvolging te verzekeren van de instrumenten en projecten in verband met de federale strategie inzake duurzame ontwikkeling. Het mandaat van de werkgroep werd bijgewerkt tijdens de voltallige vergadering van 18 februari 2013. Het heeft voornamelijk betrekking op het uitwerken en opvolgen van de federale langetermijnvisie duurzame ontwikkeling, van het federaal plan voor duurzame ontwikkeling en op het onderzoek naar de gevolgen van de beslissingen voor duurzame ontwikkeling, die sinds 2014 geïntegreerd werden in de regelgevingsimpactanalyse (RIA).

Zoals dit geldt voor de meeste ICDO-werkgroepen streeft ook deze werkgroep ernaar dat de federale overheidsdiensten zoveel mogelijk deelnemen aan het federaal beleid voor duurzame ontwikkeling en dit door bepaalde projecten op interdepartementaal niveau te coördineren. Door de instrumenten te helpen voorbereiden wil de werkgroep zoveel mogelijk expertise samenbrengen binnen de federale overheidsdiensten en hen ertoe aanzetten zich de ontwikkelde instrumenten eigen te maken.

Opdrachten

De WG Federale strategie heeft de volgende opdrachten:

- De langetermijnvisie van het federaal beleid op duurzame ontwikkeling helpen uitwerken en actualiseren;
- De te bereiken doelstellingen en te voeren acties definiëren in het kader van het opmaken van de federale plannen voor duurzame ontwikkeling (FPDO);
- Opvolgingsindicatoren definiëren en de in de FPDO's voorziene acties monitoren (verslag van de leden van de ICDO en activiteitenverslagen van de ICDO);
- Binnen de federale administraties de interne toepassingsprocessen ontwikkelen met betrekking tot de beslissingen die de regering op het vlak van duurzame ontwikkeling heeft genomen. Bijvoorbeeld: bepaalde doelstellingen opnemen in de managementplannen en beheersovereenkomsten of in de eigen actieplannen van de FOD's in het kader van het Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling;
- Een plaats zijn van opleiding, informatie, uitwisseling en delen voor de deelnemers aan de WG;
- Gebruik maken van de verworven kennis en ervaring om elke cyclus te verbeteren en om nieuwe te voeren acties en nieuwe te nemen maatregelen te definiëren.

Activiteiten 2019

De activiteiten van de WG zijn vooral toegespitst op de voorbereiding van het voorontwerp van Federaal Plan inzake Duurzame Ontwikkeling.

Vorbereiding van het Federaal Plan Duurzame Ontwikkeling (FPDO)

De werkgroep heeft de uitwerking van het voorontwerp van het Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling (VOP), dat in 2018 werd gelanceerd (vergaderingen op 02.04, 21.05, 13.06, 10.09, 24.10, 05.12), voortgezet. Het doel was om vóór de federale verkiezingen

van mei 2019 een lijst van prioritaire thema's en acties op te stellen die het volgende plan zouden kunnen structureren op basis van een brede dialoog met de stakeholders. Na de twee dialooffasen in 2018 (zie het activiteitenverslag van de ICDO 2018) heeft de werkgroep op basis van deze verschillende fasen gewerkt:

- Januari-maart 2019: de FOD's hebben gereageerd op de thema's en actiepistes die door de stakeholders werden geïdentificeerd.
 - o De samenstelling van alle ontvangen bijdragen werd herwerkt met de bedoeling om ze tegenover de doelstellingen van de SDG's te plaatsen. In de tabel werden kolommen toegevoegd (federale bevoegdheden, overleginstanties, bestaande plannen). Er werd ook een tab toegevoegd om de prioritaire doelgroepen te identificeren - ongeacht de bevoegdheden van de FOD. Op die manier kan men met de betrokken partijen een gesprek aanknopen over de prioriteiten.
 - o De deskundigen van de federale overheidsdiensten en de stakeholders konden op deze synthese reageren en er werd een geconsolideerde versie opgesteld.
- April 2019: 3e dialooffase tussen de werkgroep en de vertegenwoordigers van alle stakeholders in een gezamenlijke vergadering.
- Mei - juni 2019: afronding van de structuur van de prioritaire thema's en acties voor het volgende VOP. De synthese werd tijdens de vergadering van de werkgroep op 21/05 herwerkt rond vijf pijlers en 19 thema's. Er werd ook een oriëntatienota verstuurd met een presentatie van het proces, alsook een template van de acties. Tijdens de vergadering van 13/06 kon de balans worden opgemaakt van de te volgen stappen en werd begonnen met het opstellen van de actiefiches door de potentiële acties en de template intern binnen de FOD's te verspreiden. ;

- Juli - september 2019: De departementen hebben hun eerste fiches opgestuurd en het secretariaat heeft, op verzoek van de leden, in juli een tabel opgestuurd met de doelstellingen van de SDG's in het licht van de indicatoren die de bestaande situatie evalueren. Dit om de prioritaire doelstellingen te identificeren die moeten worden aangepakt. De vergadering van 10 september bood de gelegenheid om de balans op te maken van het proces en de ontvangen fiches.
- Oktober-december 2019: de departementen zijn doorgegaan met het versturen van fiches en medio december werden een vijftigtal voorstellen ontvangen. Deze werden besproken tijdens de vergaderingen van 24 oktober en 5 december. Ze zullen worden gegroepeerd in thematische clusters, zodat subgroepen van deskundigen de actievoorstellen kunnen uitwerken en de relevantie ervan vanaf begin 2020 kunnen valideren. Zo kunnen ook de thema's worden geïdentificeerd waarvoor nog geen actie is voorgesteld.

De uitdaging die de leden de komende maanden zullen moeten aangaan, bestaat erin verschillende ambities met elkaar te verzoenen: de hele Agenda 2030 bestrijken, een antwoord bieden op de belangrijkste tekortkomingen die werden vastgesteld met betrekking tot de doelstellingen van de SDG's, alle federale overheidsdiensten mobiliseren en tegemoetkomen aan de verwachtingen van de stakeholders.

B. Werkgroep Duurzame Overheidsopdrachten

Mandaat

De omzendbrief van 16 mei 2014, Integratie van duurzame ontwikkeling, met inbegrip van sociale clausules en maatregelen ten voordele van kleine en middelgrote ondernemingen, in het kader van overheidsopdrachten geplaatst door federale aanbestedende instanties, verschenen in het Belgische Staatsblad op 21 mei 2014, geeft diverse taken aan de Werkgroep "Duurzame Overheidsopdrachten".

Opdrachten

In de hoger vermelde omzendbrief, hoofdstuk 5, afdeling 3 wordt de ICDO "belast met het uitwerken van strategieën inzake duurzame overheidsopdrachten". Daarnaast vermeldt de omzendbrief de noodzaak tot interdepartementaal overleg in het kader van het overlegorgaan van federale aankopers. "Binnen dit orgaan worden goede praktijken gedeeld, ook over de problematiek van duurzame ontwikkeling."

Hoofdstuk 5, afdeling 5 verwijst naar evaluatie en opvolging van de toepassing van de omzendbrief: " [...] De Interdepartementale Commissie Duurzame Ontwikkeling brengt ook advies uit over de naleving van deze omzendbrief, op basis van de informatie ingezameld door de verschillende cellen duurzame ontwikkeling en de door hen geformuleerde praktische aanbevelingen over het gebruik van sociale clausules. Om meer informatie in te winnen over dit laatste punt, zal de Commissie de arbeidsbemiddelingsdiensten of aanverwante diensten en de Nationale Hoge Raad voor Personen met een Handicap raadplegen."

Activiteiten 2019

1. Overleg ICDO werkgroep duurzame aankopen

De werkgroep heeft in 2019 verschillende (beleids-) taken verzorgd via elektronische weg of via satellietgroepen. In het bijzonder kan verwezen worden naar de klankbordgroep voor de verdere ontwikkeling van www.gidsvoorduurzameaankopen.be (zie punt 4).

2. Strategisch Federaal Aankoopbeleid

Het FIDO neemt als waarnemer deel aan de maandelijkse vergaderingen van het Strategisch Federaal Aankoopoverleg. Daarnaast werkt ze mee aan de verduurzaming van de federale dienstreizen in de strategische werkgroep rond het federaal raamcontract voor dienstreizen.

3. Medewerking met andere beleidsinitiatieven:

Vanuit de ICDO werkgroep duurzame overheidsopdrachten wordt er voor afstemming gezorgd met verschillende (federale)

beleidsinitiatieven. Het betreft in het bijzonder het overleg met de FOD BOSA over monitoring en beleid duurzame overheidsopdrachten.

Presentaties m.b.t. het beleid en instrumentarium duurzame aankopen werden gegeven op de FLEGHT conferentie (12 april 2019, Antwerpen), de ICT-Meet the Buyer workshop (15 april 2019, Haarlem) en de EPB studiedag (9 mei 2019, Brussel).

Verder nam het FIDO deel aan de verschillende overlegmomenten van het steunpunt van Vlaamse lokale besturen, enkele Green Deals (OVAM) en ecoscore-overleg (LNE).

Ondersteuning bij overheidsopdrachten werd geboden aan de FOD Buitenlandse Zaken (overheidsopdracht catering) en de FOD Economie (overheidsopdracht uniformen)

4. Instrumentarium duurzame overheidsopdrachten

Professionele aankoopexperten kunnen terecht op de [Gids Duurzame aankopen](#) voor aanwijzingen om hun overheidsopdrachten innovatief, milieuvriendelijk, sociaal en ethisch verantwoord te maken. Naast regelgevende en beleidsinformatie verwijst de gids ook naar goede praktijken, voorbeeldbestekken, labels, criteria en clausules. De gids bevat ook heel wat fiches, gebundeld per productgroep, die een hulp moeten zijn voor aankopers in de voorbereiding van hun bestek.

De informatie op de gids wordt gecoördineerd vanuit het FIDO maar is vaak het resultaat van samenwerking tussen verschillende diensten en experts. In 2019 werd een klankbordgroep, bestaande uit vertegenwoordigers van het FIDO, regionale en federale diensten, opgezet om de gids uit te breiden op drie niveaus:

- het in kaart brengen van verschillende best beschikbare duurzame producten en diensten;
- het actualiseren van de per productgroep beschikbare keurmerken;
- het inventariseren van duurzame normen (ISO, NEN, EN, ...) als hulp bij het formuleren van technische specificaties.

De klankbordgroep kwam samen op 22 januari, 13 maart, 16 september en 13 december 2019.

Voor de volgende producten en diensten werd nieuwe marktinformatie verzameld en in fiches gebundeld:

- 1) elektronische displays voor de professionele markt die ontworpen zijn om afbeeldingen, bewegende beelden en tekst te bekijken door meerdere personen in een 'niet-kantoor omgeving';
- 2) afvalmanagement ;
- 3) smartphones ;
- 4) vending machines: dit zijn geautomatiseerde machines die voedingswaren, dranken en producten aanbieden, optioneel tegen betaling.

Ook voor brandblusapparaten, medische verbruiksartikelen en financiële producten werden de werkzaamheden opgestart. De klankbordgroep van 13 december 2019 besloot om ook voor 2020 bijkomende markt informatie voor andere productgroepen te ontwikkelen.

Daarnaast heeft de klankbordgroep de labelmarkt doorgelicht. Ze onderzocht welke keurmerken voldoen aan de criteria van art. 54 van de Wet van 17 juni 2016 op de overheidsopdrachten. Deze labels kunnen gebruikt worden in bestekken als bewijs dat de geleverde diensten overeenstemmen met de vereiste duurzaamheidsvoorschriften. Zo werden voor 150 productgroepen 45 sociale en milieulabels opnieuw beoordeeld. Zij voldeden aan de verschillende criteria van art. 54 en kregen een 'PASS' beoordeling. Niet meer relevante labels werden verwijderd van de website.

Tenslotte verwijzen aankopers vaak naar Europese of internationale normen (ISO, NEN, DIN, EN, ...) om de kwaliteit van hun producten, diensten, processen of managementsystemen te bewaken. Het aantal van dergelijke normen is zeer groot. Sommigen beschrijven heel gedetailleerd specificaties van productonderdelen, anderen brengen de verschillende stappen van een proces in kaart. Bepaalde normen

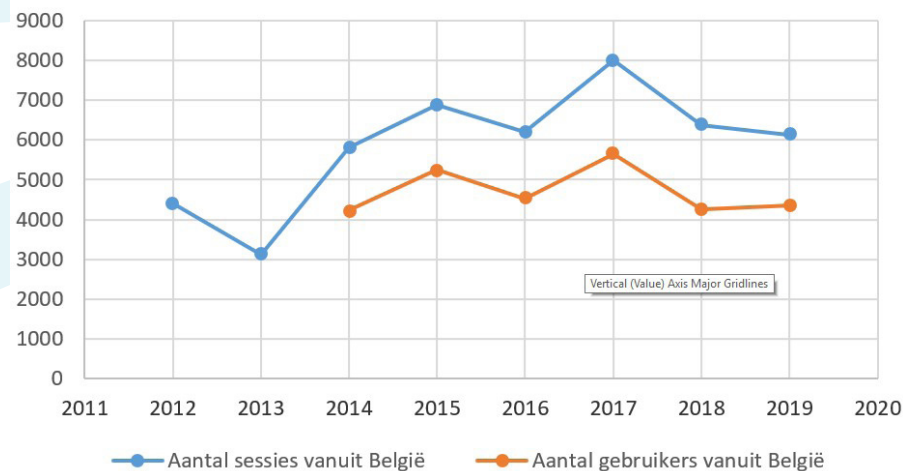
zijn geschikt om specifieke duurzame kenmerken in de verf te zetten. Zo kan bijvoorbeeld verwezen worden naar ISO 13273 voor energie efficiëntie en hernieuwbare energiebronnen, de ISO 15342-serie voor gerecycleerde plastics of ISO 37100 voor duurzame steden en gemeenten. De International Organization for Standardization (ISO) heeft daarom haar normen gekruist met de Sustainable Development Goals (SDG's). Een overzicht van deze classificatie is te vinden op <https://www.iso.org/sdgs.html>

Voor (overheids)aankopers en beleidsmakers meende de klankbordgroep dat het aangewezen was om een bijkomende classificatie op te zetten volgens materialen, producten en bepaalde duurzame beleidsthema's. Een oorspronkelijke set van 20.000 normen werd met automatische tools, een codeboek en manuele controle teruggebracht tot 150 duurzame normen.

Alle informatie is terug te vinden op www.gidsvoorduurzameaankopen.be

Wat het aantal bezoeken betreft, is de gids, na een piekjaar in 2017 (omwille van de communicatie over de nationale conferentie duurzame overheidsopdrachten), teruggevallen rond haar gemiddelde van 6722 sessies in België over de laatste 5 jaren. Dat doet vermoeden dat het instrument gebruikt wordt door een relatief stabiel publiek dat niet afhankelijk is van bijkomende campagnes.

Bezoeken www.gidsvoorduurzameaankopen

Periode	Aantal sessies vanuit België	Aantal nieuwe sessies vanuit België	Aantal gebruikers vanuit België	Aantal nieuwe gebruikers vanuit België	Gemid. verblijfsduur per sessie	Pagina's per sessie
1/12/2011 - 1/12/2012	4392	61%			3:49	
1/12/2012 - 1/12/2013	3118	70,0%			2:59	
1/12/2013 - 1/12/2014	5812	64,2%	4223	1203	4:27	5:53
1/12/2014 - 1/12/2015	6884	66.5%	5254	1360	3:40	5.09
1/12/2015 – 1/12/2016	6206	66.74%	4527	1295	3:55	4:51
1/12/2016 – 1/12/2017	8010	69.56%	5647	1716	3:02	4.51
1/12/2017 – 1/12/2018	6377	61.34%	4267		3:34	5.03
1/12/2018 – 1/12/2019	6135 (=63% van mondiaal aantal se		4364		3:11	5.19

C. Werkgroep Maatschappelijke Verantwoordelijkheid

Mandaat

Deze werkgroep coördineert acties die de maatschappelijke verantwoordelijkheid van organisaties – zowel privé als publiek - en maatschappelijk verantwoorde investeringen in België stimuleren, bevorderen en verder ontwikkelen.

Opdrachten

- Het Belgische referentiekader inzake MV opstellen;
- Het Actieplan Maatschappelijke Verantwoordelijkheid opstellen, alsook het Nationaal Actieplan “Bedrijven en Mensenrechten” en zorgen voor de opvolging van de uitvoering en de actualisatie ervan;
- Overleg organiseren met de belanghebbenden voor het bepalen van de te ondernemen acties om de doelstelling van de WG te bereiken, en de inhoud bepalen van de actieplannen;
- De politieke engagementen inzake maatschappelijke verantwoordelijkheid coördineren en uitvoeren;
- Een informeel overlegplatform tussen de federale en gewestelijke beleidsactoren inzake maatschappelijke verantwoordelijkheid oprichten.

Activiteiten 2019

De WG Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO)/Maatschappelijk Verantwoord Investeren (MVI) van de ICDO is in de loop van 2019 drie keer bijeengekomen. We hebben maximale prioriteit gegeven aan de elektronische coördinatie van de werkzaamheden. Daarom was het niet nodig dat de WG vaker in zijn geheel samenkwam. Desalniettemin werden, afhankelijk van de specifieke behoeften, enkele leden bijeengebracht voor de uitvoering en de opvolging van bepaalde projecten.

De activiteiten van de werkgroep waren vooral gericht op de volgende punten:

1. uitvoering van de acties van het Nationaal Actieplan “Ondernemingen en Mensenrechten”;
2. controleproces en raadpleging van de stakeholders;
3. National Baseline Assessment on business & human rights.

1. Uitvoering van de acties van het Nationaal Actieplan (NAP)

Ter herinnering: op 20 juli 2017 heeft de Ministerraad akte genomen van het eerste “Nationaal Actieplan Ondernemingen en Mensenrechten”. Het Belgische NAP bevat 33 verschillende acties. De meeste acties houden verband met de eerste pijler van het referentiekader “Ondernemingen en Mensenrechten”, dat deel uitmaakt van “de verplichting van de staat om personen te beschermen tegen schendingen van mensenrechten door derden, inclusief ondernemingen.”

Aangezien het respecteren en bevorderen van de mensenrechten nauw verbonden is met het stimuleren en opnemen van maatschappelijke verantwoordelijkheid, werd beslist om via een geïntegreerde benadering een nationaal actieplan “Ondernemingen en Mensenrechten” op te stellen en tegelijkertijd het Federaal Actieplan “Maatschappelijke Verantwoordelijkheid voor Ondernemingen” bij te werken. Door voor deze werkwijze te opteren wilde de federale overheid, gesteund door de stakeholders, ondernemingen en andere organisaties duidelijk maken dat de naleving en de bevordering van de mensenrechten integraal deel uitmaken van de aanvaarding van een maatschappelijke verantwoordelijkheid die diverse vormen kan aannemen.

Om die reden passen de werkzaamheden/projecten van de WG MVO/MVI van de ICDO in het kader van het NAP “Bedrijven en Mensenrechten”.

Het NAP voorziet eveneens in een nauwkeurig controleproces. “Jaarlijks moet de Interdepartementale Commissie voor Duurzame Ontwikkeling in haar jaarverslag de staat van voortgang van de implementatie van het NAP uiteenzetten. Dit verslag wordt toegezonden aan alle leden van het federale parlement en aan de verschillende raden van belanghebbende partijen.” Het is dus de derde keer sinds de goedkeuring ervan dat er een voortgangsverslag over de uitvoering van de acties is opgesteld, dankzij de bijdragen van de leden van de WG Maatschappelijke Verantwoordelijkheid.

De goedkeuring van de wet tot oprichting van een Federaal Instituut voor de bescherming en de bevordering van de rechten van de mens op 12.05.2019 is de eerste steen in de bouw van een Instituut voor de Rechten van de Mens in België.

Het is dus een officiële instantie die verantwoordelijk is voor de controle en de naleving van de mensenrechten in België. Hoewel er in bepaalde sectoren al officiële instanties bestaan (UNIA, MYRIA etc.), komen bepaalde andere thema's niet aan bod (economische, sociale en culturele rechten, taaldiscriminatie etc.). De oprichting van een dergelijke instelling is noodzakelijk om de lacunes en beperkingen in de huidige institutionele architectuur voor de bescherming van de grondrechten op te vullen.

Tal van internationale instanties die toezicht houden op de eerbiediging van de grondrechten (zowel de Verenigde Naties als de Raad van Europa) bevelen België al jaren aan om een dergelijke instelling op te richten, in overeenstemming met de Principes betreffende het statuut en de werking van de nationale instellingen voor de bescherming en de bevordering van de mensenrechten (Principes van Parijs). De Belgische staat heeft zich er meermaals toe verbonden dit te doen, zowel nationaal als internationaal. Dit is opgenomen in het regeerakkoord van de regering-Michel en in het eerste NAP. Met de goedkeuring van deze wet wordt deze leemte dus opgevuld.

In het kader van de uitvoering van het Belgische NAP zijn verschillende acties ondernomen om de bescherming van personen wier mensenrechten door bedrijfsactiviteiten worden aangetast, te verbeteren en om bedrijven te sensibiliseren inzake maatschappelijke verantwoordelijkheid. In dit verband wil België de aandacht vestigen op de volgende specifieke initiatieven die in 2018 zijn genomen om verschillende acties van het NAP uit te voeren.

Een korte beschrijving van de acties en projecten die in 2018 door de WG-leden en hun respectieve administraties zijn gecoördineerd en/of uitgevoerd, is opgenomen in de tabel in de bijlage bij dit verslag. Deze tabel komt overeen met het derde voortgangsverslag over de uitvoering van het NAP.

De inspanningen die zijn geleverd om de volgende acties/projecten uit te voeren, worden benadrukt:

Acties 1 & 5 - Een toolkit betreffende mensenrechten uitwerken voor ondernemingen en organisaties.

De Toolbox is een georganiseerd repertorium van relevante en inspirerende instrumenten voor bedrijven/organisaties om hen te helpen het respect voor de mensenrechten te verankeren in hun algemene bedrijfsactiviteiten. Op deze manier wordt het bewustzijn vergroot en worden bestaande initiatieven bevorderd.

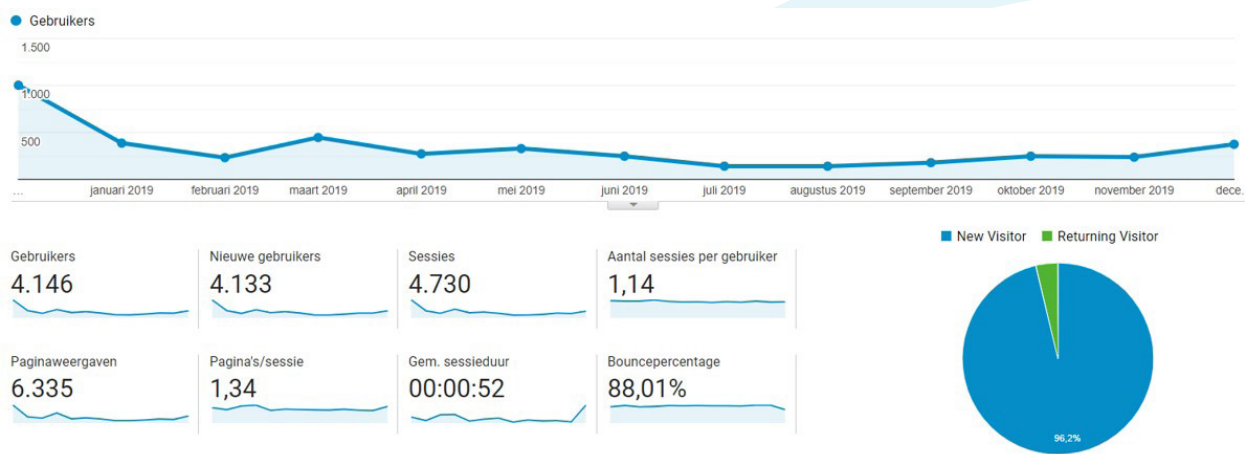
NL : <https://bedrijven-mensenrechten.be/>

FR : <https://entreprises-droitshomme.be/>

EN : <https://business-humanrights.be/>

In 2019 werd de passieve en actieve verspreiding voortgezet: de leden van de WG Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen en de belangrijkste spelers op het gebied van MVO en Belgische duurzame ontwikkeling werden hierbij beoogd. De academische wereld en de naburige regeringen blijven belangstelling tonen voor de Belgische Toolbox, in het bijzonder de Zwitserse regering en de Universiteit van Sevilla.

Hieronder vindt u een overzicht van het aantal Toolbox-bezoekers in 2019: 4 146 bezoekers en 6 335 pageviews

- De bezoekers komen weinig terug: terugkeerpercentage van 4,1%.
- De Engelse versie van de homepage is het populairst: 29,90%; de Nederlandse versie: 17,88%, en de Franse versie: 12,38%.
- Hetzelfde geldt voor de rest van de site: Engels: 14,48%, Nederlands: 6,28% en Frans: 3,54% van het totale aantal bezoekers.

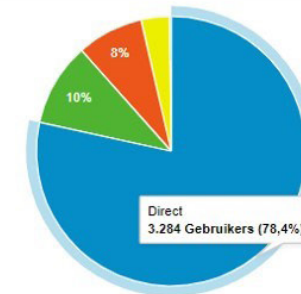
Paginatitel	Paginaweergaven	Paginaweergaven	Bijdrage aan totaal: Paginaweergaven																																	
	6.335 % van totaal: 100,00% (6.335)	6.335 % van totaal: 100,00% (6.335)																																		
1. Toolbox Human Rights	1.894	29,90%	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Paginatitel</th> <th>Paginaweergaven</th> <th>Percentage</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>1. Toolbox Human Rights</td><td>1.894</td><td>29,9%</td></tr> <tr><td>2. Toolbox Mensenrechten</td><td>1.133</td><td>17,88%</td></tr> <tr><td>3. Test your Knowledge Toolbox Human Rights</td><td>917</td><td>14,48%</td></tr> <tr><td>4. Toolbox Droits de l'homme</td><td>784</td><td>12,38%</td></tr> <tr><td>5. Test je Kennis Toolbox Mensenrechten</td><td>398</td><td>6,28%</td></tr> <tr><td>6. (not set)</td><td>290</td><td>4,58%</td></tr> <tr><td>7. Testez votre connaissance Toolbox Droits de l'homme</td><td>224</td><td>3,54%</td></tr> <tr><td>8. Search Toolbox Human Rights</td><td>105</td><td>1,66%</td></tr> <tr><td>9. Zoeken Toolbox Mensenrechten</td><td>64</td><td>1,01%</td></tr> <tr><td>10. Inloggen Toolbox Mensenrechten</td><td>55</td><td>0,87%</td></tr> </tbody> </table>	Paginatitel	Paginaweergaven	Percentage	1. Toolbox Human Rights	1.894	29,9%	2. Toolbox Mensenrechten	1.133	17,88%	3. Test your Knowledge Toolbox Human Rights	917	14,48%	4. Toolbox Droits de l'homme	784	12,38%	5. Test je Kennis Toolbox Mensenrechten	398	6,28%	6. (not set)	290	4,58%	7. Testez votre connaissance Toolbox Droits de l'homme	224	3,54%	8. Search Toolbox Human Rights	105	1,66%	9. Zoeken Toolbox Mensenrechten	64	1,01%	10. Inloggen Toolbox Mensenrechten	55	0,87%
Paginatitel	Paginaweergaven	Percentage																																		
1. Toolbox Human Rights	1.894	29,9%																																		
2. Toolbox Mensenrechten	1.133	17,88%																																		
3. Test your Knowledge Toolbox Human Rights	917	14,48%																																		
4. Toolbox Droits de l'homme	784	12,38%																																		
5. Test je Kennis Toolbox Mensenrechten	398	6,28%																																		
6. (not set)	290	4,58%																																		
7. Testez votre connaissance Toolbox Droits de l'homme	224	3,54%																																		
8. Search Toolbox Human Rights	105	1,66%																																		
9. Zoeken Toolbox Mensenrechten	64	1,01%																																		
10. Inloggen Toolbox Mensenrechten	55	0,87%																																		
2. Toolbox Mensenrechten	1.133	17,88%																																		
3. Test your Knowledge Toolbox Human Rights	917	14,48%																																		
4. Toolbox Droits de l'homme	784	12,38%																																		
5. Test je Kennis Toolbox Mensenrechten	398	6,28%																																		
6. (not set)	290	4,58%																																		
7. Testez votre connaissance Toolbox Droits de l'homme	224	3,54%																																		
8. Search Toolbox Human Rights	105	1,66%																																		
9. Zoeken Toolbox Mensenrechten	64	1,01%																																		
10. Inloggen Toolbox Mensenrechten	55	0,87%																																		

- De meeste bezoekers komen uit België, maar ook uit de Verenigde Staten, Spanje, het Verenigd Koninkrijk, Frankrijk en Nederland.

Land ?	Acquisitie			Gedrag			Conversies		
	Gebruikers ?	Nieuwe gebruikers ?	Sessies ?	Bouncepercentage ?	Pagina's/sessie ?	Gem. sessieduur ?	Doelconversieratio ?	Behaalde doelen ?	Doelwaarde ?
	4.146 % van totaal: 100,00% (4.146)	4.135 % van totaal: 100,05% (4.133)	4.730 % van totaal: 100,00% (4.730)	88,01% Gem. voor dataweergave: 88,01% (0,00%)	1,34 Gem. voor dataweergave: 1,34 (0,00%)	00:00:52 Gem. voor dataweergave: 00:00:52 (0,00%)	0,00% Gem. voor dataweergave: 0,00% (0,00%)	0 % van totaal: 0,00% (0)	€ 0,00 % van totaal: 0,00% (€ 0,00)
1. Belgium	2.232 (53,78%)	2.218 (53,64%)	2.746 (58,05%)	86,02%	1,43	00:00:59	0,00%	0 (0,00%)	€ 0,00 (0,00%)
2. United States	539 (12,99%)	539 (13,04%)	544 (11,50%)	97,06%	1,06	00:00:02	0,00%	0 (0,00%)	€ 0,00 (0,00%)
3. United Kingdom	163 (3,93%)	163 (3,94%)	167 (3,53%)	85,63%	1,31	00:01:07	0,00%	0 (0,00%)	€ 0,00 (0,00%)
4. Spain	160 (3,86%)	161 (3,89%)	173 (3,66%)	83,24%	1,64	00:02:16	0,00%	0 (0,00%)	€ 0,00 (0,00%)
5. France	104 (2,51%)	103 (2,49%)	110 (2,33%)	87,27%	1,22	00:00:42	0,00%	0 (0,00%)	€ 0,00 (0,00%)
6. Germany	76 (1,83%)	76 (1,84%)	80 (1,69%)	80,00%	1,30	00:02:09	0,00%	0 (0,00%)	€ 0,00 (0,00%)
7. Netherlands	72 (1,73%)	72 (1,74%)	74 (1,56%)	95,95%	1,19	00:00:04	0,00%	0 (0,00%)	€ 0,00 (0,00%)
8. Switzerland	59 (1,42%)	59 (1,43%)	62 (1,31%)	96,77%	1,05	00:00:16	0,00%	0 (0,00%)	€ 0,00 (0,00%)
9. China	51 (1,23%)	51 (1,23%)	51 (1,08%)	100,00%	1,00	00:00:00	0,00%	0 (0,00%)	€ 0,00 (0,00%)
10. Italy	47 (1,13%)	47 (1,14%)	51 (1,08%)	80,39%	1,37	00:01:38	0,00%	0 (0,00%)	€ 0,00 (0,00%)

- Meestal komen bezoekers direct op de site terecht via het URL-adres. Dit is relatief logisch omdat er geen online campagne is gevoerd om de website te promoten. De website is daarom vooral bekend door mailings en mensen die de URL ontvangen.

	4.146 % van totaal: 100,00% (4.146)	4.146 % van totaal: 100,00% (4.146)
1. Direct	3.284	78,43%
2. Referral	419	10,01%
3. Organic Search	333	7,95%
4. Social	141	3,37%
5. Email	10	0,24%

Actie 4 - Bestaande kwalitatieve initiatieven m.b.t. mensenrechten en maatschappelijke verantwoordelijkheid bevorderen

- TruStone: initiatief voor eerlijke natuursteen. Destakeholders in Vlaanderen en Nederland (natuursteenbedrijven, Vlaamse regering, Nederlandse regering, ngo's en vakbonden) hebben het TruStone-initiatief gelanceerd. Importeurs van natuursteen zijn verplicht om een due diligence-proces in te voeren. Op basis van de resultaten van dit proces moeten ze elk jaar een eigen plan van aanpak opstellen. Ze moeten dit plan voor evaluatie voorleggen aan een onafhankelijk secretariaat.
- De deelnemende overheden moeten hun natuursteenleveranciers vragen een due diligence-onderzoek uit te voeren en moeten verslag uitbrengen over alle overheidsopdrachten die betrekking hebben op natuursteen. Bovendien verbinden de deelnemende autoriteiten zich ertoe het initiatief in hun bilaterale en multilaterale betrekkingen te bevorderen. Dit initiatief werd voorgesteld in het kader van het overleg van 23 mei 2019 en ook op het "Business & Human Right"-FORUM 2019.
- Thematische workshops van het Belgische OESO-NCP. In maart 2019 vond een rondetafelgesprek over due diligence in de textielsector plaats.
- Waalse bewustmakingscampagne over de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen. Voor de periode 2019-2020 werd een communicatieplan opgesteld voor de Waalse bedrijven om hen bewust te maken van de duurzame-ontwikkelingsdoelstellingen. Het plan omvat de creatie van tools (waaronder visuele hulpmiddelen en/of methodologische gidsen en videoclips die zijn aangepast aan elk publiek), de organisatie van evenementen en het faciliteren van netwerken tussen actoren, alsmede maatregelen om acties en goede praktijken op het vlak van de SDG's zichtbaarder te maken.

- MVO als selectiecriteria in het kader van de [hub.awards](#). In het kader van de Brussels hub.awards werd MVO centraal gesteld bij de selectie van de genomineerden en de winnaars, niet alleen voor het "omzendbrief"-aspect of de milieucomponent, maar ook voor alle SDG-aspecten. Als bonus kregen de winnaars en genomineerden een coachingprijs om hen te ondersteunen bij de verdere verantwoordelijke transformatie van hun bedrijf.

Actie 7 - Ondernemingen sensibiliseren aangaande mensenrechtenkwesaties in het kader van economische missies in het buitenland.

In het kader van de Belgische economische missies in het buitenland wordt nu systematisch een activiteit rond het thema "Business & Human Rights" georganiseerd. De administratie zorgt ervoor dat de keuze van het onderwerp relevant is voor het bezochte land, rekening houdend met de realiteit van het land. In 2019 vonden 2 economische missies plaats. De ene in Mexico (16-23 februari 2019), waar de nadruk werd gelegd op de strijd tegen corruptie, en de andere in China (17-22 november 2019), met de focus op het bevorderen van gendergelijkheid door MVO.

Actie 8 - Internationale raamovereenkomsten aanmoedigen

De raamovereenkomsten bieden een kader voor de individuele en collectieve arbeidsrelaties in alle landen waar deze ondernemingen actief zijn en soms in de productieketens. Op 14 mei 2019 organiseerden de FOD Werkgelegenheid en het Atelier Sociaal Recht van de Katholieke Universiteit Leuven een ochtend van participatief onderzoek naar de vraag of deze instrumenten een effectief middel kunnen zijn om de sociale rechten in bedrijven te verbeteren.

Zijn deze instrumenten een doeltreffend middel om de sociale grondrechten in transnationale ondernemingen te bevorderen? Hoe is het fenomeen geëvolueerd, zijn er "goede praktijken" geïdentificeerd en is het wenselijk dat de overheid deze nader

bekijkt en bevordert? Deze vragen stonden centraal in de participatievestudie-ochtend. Bijzondere aandacht werd besteed aan de recente akkoorden die door drie grote Belgische bedrijven - Solvay, Umicore en Besix - werden ondertekend en aan de uitvoering ervan. Meer info op: <https://evenements.emploi.belgique.be/fr/evenements-SPF/matinee-detude-les-accords-cadres-internationaux-la-croisee-des-chemins-la-belgique>

Actie 22 - Verantwoord beheer van de toeleveringsketens met een sectorale benadering stimuleren

Er werd een vernieuwend proefproject gelanceerd met betrekking tot "Transparantie en traceerbaarheid in de textiel- en kledingsector". Concreet koestert dit proefproject de ambitie een "BeAwear"-label te ontwikkelen op basis van milieu- en sociale criteria in de waardeketen. Bij de werkzaamheden zijn meerdere actoren betrokken: 6 bedrijven uit de sector, de Belgische modedefederatie [CREAMODA](#) in samenwerking met de Belgische Federatie van de Textielindustrie [Fedustria](#), FBT en [Euratex](#). Het evaluatieverslag over de haalbaarheid van de creatie van het label is beschikbaar.

2. Proces van opvolging en raadpleging van de stakeholders

In overeenstemming met het opvolgingsproces waarin het NAP voorziet, heeft dit derde voortgangsverslag een andere vorm gekregen in aanvulling op een brede evaluatie met de Belgische stakeholders: "Drie jaar na de goedkeuring van het Nationaal Actieplan door de regering, wordt in overleg met de stakeholders een evaluatie van het Nationaal Actieplan en van de uitvoering van de acties voorzien. Tijdens deze evaluatie kan er besloten worden het actieplan te wijzigen of te updaten. Desgevallend wordt de "mapping" dan eveneens geüpdatet."

Op 23 mei 2019 organiseerden het FIDO en de FOD Buitenlandse Zaken, in nauwe samenwerking met de leden van de werkgroep MVO van de ICDO, een vergadering met de Belgische stakeholders rond het 1e NAP "Ondernemingen en Mensenrechten". Deskundigen van

de overheid, het bedrijfsleven en het maatschappelijk middenveld hebben de uitvoering van het 1e NAP geëvalueerd, het vooruitzicht van een 2e NAP besproken, de belangrijkste thema's besproken en de aandacht gevestigd op de aandachtspunten, zowel wat betreft de inhoud als het proces dat moet worden ontplooid. Tijdens deze dialoog waren de stakeholders vrijwel unaniem van mening dat er verder moet worden gewerkt aan de ontwikkeling van een 2e NAP "Ondernemingen en mensenrechten", dit in overeenstemming met en in het verlengde van het eerste NAP en in samenhang met de uitgevoerde werkzaamheden.

- De kernacties/-thema's die voor het NAP 2.0 zijn vastgesteld, zijn de volgende:
 - Due diligence, met als uitgangspunt de oprichting van een meerpartijen-WG die belast is met de analyse van de haalbaarheid en de modaliteiten om due diligence op te nemen in het Belgisch wetgevend kader;
 - De ontplooiing van duurzame bevoorradingsketens;
 - De versterking van de toegang tot rechtsmiddelen door het wegnemen van belemmeringen voor de effectieve toegang tot herstelmaatregelen voor slachtoffers van mensenrechtenschendingen;
 - De oprichting van een meerpartijen-kenniscentrum om bedrijven te ondersteunen bij het identificeren van risico's in hun bevoorradingsketens.
- De aandachtspunten voor een NAP 2.0:
 - SMART MIX, complementariteit verzekeren tussen vrijwillige, stimulerende, en bindende maatregelen voor een ambitieus NAP 2.0 Niet discriminatie van KMO's/ZKO's;
 - Het gebruik van de SDG's als een efficiënter toegangspunt voor de aanpak van "Ondernemingen en Mensenrechten";
 - SMART MIX, toezien op de complementariteit van de vrijwillige, stimulerende en bindende maatregelen voor een ambitieus NAP

2.0;

- De sectorale aanpak en/of de risicosectoren voor België ;
 - De non-discriminatie van KMO's/ZKO's;
 - Geen grote toename van labels/standaarden.
- De aanbevelingen voor een proces 2.0:
 - Verfijnen van het voortgangsonderzoek van het eerste NAP;
 - Opnemen van SMART-controle-indicatoren;
 - Professionaliseren van het overleg met de stakeholders;
 - Versterken van de betrokkenheid van de economische actoren.

Het volledige verslag en de lijst van stakeholders die aan deze evaluatie hebben deelgenomen, zijn beschikbaar op: <https://www.developpementdurable.be/fr/themes/business-human-rights/dialogue-des-parties-prenantes-pan>

Parallel aan dit nationale overleg werd een internationale bijeenkomst (Business & human rights peer learning meeting) georganiseerd. Deze bijeenkomst was gericht op “ Sharing best practices in implementing the UNGPs through National Action Plans” en bracht deskundigen bijeen die actief zijn op het gebied van de uitvoering van de UN Guiding Principles on Business and Human Rights op internationaal niveau.

Deze overlappende agenda was bedoeld om de Belgische stakeholders in staat te stellen de uitwisselingen van internationale deskundigen bij te wonen. Het was ook een gelegenheid om polshoogte te nemen van de evolutie van de uitdagingen op internationaal niveau, hun kennis te ontwikkelen om hun standpunt over dit thema te verfijnen en inspiratie te putten uit de initiatieven die in/door andere staten werden ontwikkeld bij de uitvoering van de UNGP's en de bevordering van het respect voor de mensenrechten in de activiteiten van de bedrijven en organisaties.

3. National Baseline Assessment on Business & Human Rights

Tijdens deze dialoog waren de stakeholders vrijwel unaniem van mening dat de ontwikkeling van een tweede NAP “Ondernemingen en Mensenrechten” moet worden voortgezet.

Om te zorgen voor een kwalitatief ontwikkelingsproces, een meerwaarde en relevante inhoud voor een 2e NAP, alsook de conformiteit van dit 2e NAP met de Leidende Grondbeginselen, werd een consensus bereikt over de noodzaak om een NATIONALE REFERENTIEBEOORDELING over de ondernemingen en de mensenrechten uit te voeren in België in overeenstemming met de VN-Richtlijnen voor ondernemingen en mensenrechten.

Deze oefening moet het mogelijk maken om te beoordelen in welke mate de regering en de bedrijven in België zich inzetten voor de bescherming en de eerbiediging van de mensenrechten. Deze “nationale referentiebeoordeling” moet dienen als leidraad voor de werkgroep, de regering en de stakeholders bij het vaststellen van de verbintenissen en de maatregelen die moeten worden genomen in overeenstemming met de leidende grondbeginselen van de VN (UNGP B&HR).

De nationale referentiebeoordeling zal:

1. de bestaande wetten, beleidslijnen, regelgeving en andere initiatieven in België (op alle overheidsniveaus) in kaart brengen om de impact van bedrijven op de mensenrechten te reguleren;
2. de lacunes in het Belgische politieke en juridische kader bij de implementatie van de UNGP B&HR aan het licht brengen, met een overzicht van de negatieve gevolgen voor de naleving van de mensenrechten door bedrijven om de belangrijkste mensenrechtenkwesties in een bepaalde context te identificeren;
3. aanbevelingen doen om de vastgestelde lacunes aan te pakken;
4. concrete en geprioriteerde actievoorstellen voor een 2e NAP formuleren.

Deze basisbeoordeling zal dus de vooruitgang in kaart brengen die de regering en de bedrijven in België hebben geboekt sinds de goedkeuring van het eerste NAP Ondernemingen en Mensenrechten in juli 2017.

Deze analyse, die baanbrekend is op Europees niveau, werd uitgevoerd door een groep van academische experts van de KULeuven HIVA (Onderzoeksinstituut voor Arbeid & Samenleving) & de UAntwerpen. Deze deskundigengroep zal worden begeleid door internationale deskundigen.

Maar ook ...

De WG heeft ook de actualiteit met betrekking tot de mensenrechtenkwesties op het niveau van de verschillende internationale organen of instanties (Raad van Europa, Verenigde Naties, Internationale Arbeidsorganisatie etc.) gevolgd om de samenhang van de aan haar toevertrouwde missies te waarborgen. Ze heeft ook gezorgd voor de ondersteuning, de deelname of de verspreiding van relevante evenementen en acties die bijdragen tot het bevorderen en stimuleren van maatschappelijk verantwoord ondernemen bij haar Belgische stakeholders.

Perspectieven 2020

- Voorbereidende werkzaamheden voor het 2e NAP (onder voorbehoud van politiek akkoord/politieke wil);
- Opvolging van de ontwikkeling van de nationale referentiebeoordeling en betrokkenheid van de stakeholders;
- Informatie over en bevordering van Due Diligence.
- Communicatie en verspreiding van bestaande tools/projecten

3. Het beleid van de federale overheidsdiensten dat bijdraagt tot duurzame ontwikkeling

3.1. Strategische benadering van de federale overheidsdiensten inzake integratie van duurzame ontwikkeling

3.1.1. Definitie van de strategische benaderingen

A. De bestuursovereenkomsten – Artikel 35 van de template

Het KB van 4 april 2014 en de beslissing van de ministerraad van 6 maart 2015 bepalen dat duurzame ontwikkeling voortaan deel uitmaakt van de gemeenschappelijke transversale doelstellingen van alle federale overheidsdiensten.

Om aan deze nieuwe verplichtingen tegemoet te komen keurde de conferentie van de voorzitters een model goed voor de bestuursovereenkomsten 2016-2018. Artikel 35 van dit model stelt vast dat elke FOD/POD de volgende punten dient te vervullen op het vlak van een beleid rond duurzame ontwikkeling:

1. “Een beheerssysteem hanteren waarbij de lasten onder controle blijven (gebaseerd op de internationale richtlijnen voor maatschappelijke verantwoordelijkheid (ISO 26000 of het behoud van het EMAS-certificaat) (...);
2. Jaarlijks een actieplan voor duurzame ontwikkeling opmaken (KB van 22 september 2004) en integreren in het bestuursplan;
3. Op regelmatige basis en op kwalitatieve manier in dialoog te treden met zijn stakeholders over zijn werking en beleid;
4. Het rapporteren om de twee jaar over zijn maatschappelijke verantwoordelijkheid aan de hand van de richtlijnen van het Global Reporting Initiative.”

Op dit moment werd er nog geen beslissing genomen over een mogelijk kader voor de volgende beheersovereenkomsten.

B. De SDG's en de langetermijnvisie inzake DO

België heeft zich ertoe verbonden bij te dragen tot de Sustainable Development Goals (SDG's) die de Verenigde Naties tegen 2030 hebben goedgekeurd alsook tot de doelstellingen zoals vastgelegd in de langetermijnvisie (LTV) inzake duurzame ontwikkeling (DO) tegen het jaar 2050. Sinds 2015 worden de federale overheidsdiensten ertoe aangemoedigd een strategische benadering uit te werken om de structurele verankering van deze verschillende doelstellingen te verzekeren op het vlak van hun werking en hun beleid. Zo dienen ze hun maatschappelijke verantwoordelijkheid ten volle op te nemen en hun niveau van ambitie inzake de integratie van duurzame ontwikkeling te definiëren.

De federale overheidsdiensten kunnen via drie kanalen bijdragen tot de verwezenlijking van hun doelstellingen inzake duurzame ontwikkeling:

- De bestuursovereenkomst;
- Het bestuursplan;
- Een jaarlijks actieplan inzake DO.

Sommige FOD's nemen doelstellingen op in de bestuursovereenkomst die worden omgezet via het bestuursplan. Als het bestuursplan de in het KB betreffende de cellen DO bedoelde elementen van het DO-actieplan bevat, is een DO-actieplan niet meer nodig. Andere FOD's hebben geen doelstellingen in de bestuursovereenkomst maar wel in het bestuursplan, terwijl anderen zich alleen op een DO-actieplan baseren.

3.1.2. Rapportering betreffende de strategische benaderingen

In 2019 hebben 11 van de 14 federale overheidsdiensten (Ministerie van Defensie inbegrepen) via de online databank van de ICDO informatie gegeven over de integratie van DO in hun bestuursovereenkomst, overeenkomstig artikel 35. We moeten hierbij opmerken dat het ministerie van Defensie geen bestuursovereenkomst heeft. De FOD Volksgezondheid heeft zijn strategische aanpak buiten de databank gecommuniceerd.

Het blijkt dat de FOD's in hun bestuursovereenkomsten vaak en expliciet duurzame ontwikkelingsdoelstellingen opnemen die gelinkt zijn aan de maatschappelijke uitdagingen en aan hun opdrachten, bovenop de reeds lang geleverde inspanningen om een voorbeeldige dagelijkse werking te ontwikkelen (milieubeheer, toegankelijkheid, enz.).

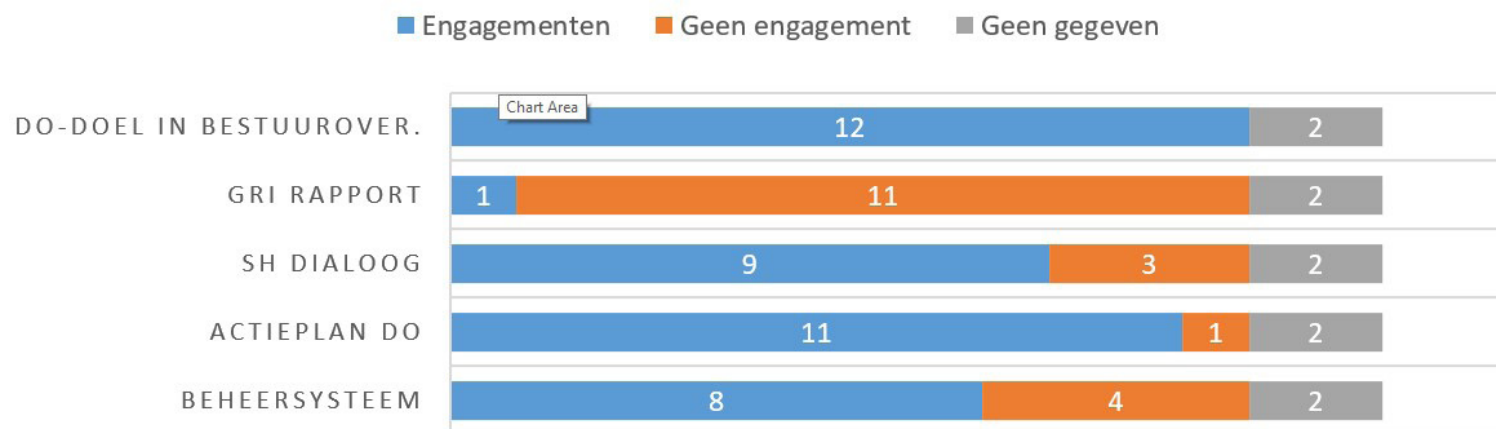
De FOD Mobiliteit en Vervoer vermeldt bijvoorbeeld dat duurzame ontwikkeling centraal staat in de missies van zijn organisatie, die de impact van het vervoer op het klimaat, de luchtkwaliteit en de congestie erkent. Het Departement Wetenschapsbeleid zet zich in voor de opvolging en de ontwikkeling van de sociale impact op het vlak van duurzame ontwikkeling, in overleg met de stakeholders. De FOD Kanselarij van de Eerste Minister wil een antwoord geven op 9 uitdagingen die een maatschappelijke, ecologische, economische en ethische impact hebben. De POD Maatschappelijke Integratie zet zich in voor de ontwikkeling van een inclusief federaal beleid van maatschappelijke integratie dat iedereen fundamentele sociale rechten garandeert en voor de strijd tegen de armoede.

- 11 federale overheidsdiensten hebben de ICDO, via de online databank, informatie bezorgd over de integratie van DO in hun bestuursovereenkomst, overeenkomstig artikel 35. We moeten hierbij opmerken dat de FOD Financiën, Volksgezondheid en Economie in 2019 geen gegevens heeft kunnen bezorgen aan de ICDO.

- 9 van deze FOD's hebben in hun bestuursovereenkomst vermeld dat ze elk jaar een DO-actieplan willen uitwerken: BOSA, Mobiliteit, Werkgelegenheid, Kanselarij, Maatschappelijke Integratie, Binnenlandse Zaken, Wetenschapsbeleid, Justitie, Defensie. De FOD's Buitenlandse Zaken en Sociale Zekerheid hebben meegedeeld dat ze een DO-actieplan voor 2020 aan het voorbereiden zijn. De FOD Volksgezondheid heeft meegedeeld dat hij de elementen van het DO-actieplan integreert in zijn bestuursovereenkomst.
- 9 hebben in hun bestuursovereenkomst het engagement opgenomen om een dialoog aan te gaan met hun stakeholders: Mobiliteit, Kanselarij, Maatschappelijke Integratie, Binnenlandse Zaken, Wetenschapsbeleid, Werkgelegenheid, Volksgezondheid, Defensie en Justitie.
- Slechts 1 FOD (BOSA) heeft aangekondigd een GRI-verslag te willen publiceren.
- 7 hebben gekozen voor het gebruik van een beheersysteem gebaseerd op het milieubeheersysteem (EMAS, ISO 14001 of Label Ecodynamische Onderneming : Werkgelegenheid, Defensie, Wetenschapsbeleid, Justitie, Mobiliteit, BOSA, Volksgezondheid) en 3 FOD's vermelden ook een kwaliteitsbeheersysteem (Werkgelegenheid, Defensie, Mobiliteit).

In de bestuursovereenkomsten van de federale overheidsdiensten worden trouwens nog andere DO-doelstellingen vermeld. Het gaat onder meer over gendermainstreaming, handstreaming, welzijn en diversiteit. Er moet ook worden opgemerkt dat verschillende FOD's specifieke activiteiten vermelden om het personeel te sensibiliseren voor duurzame ontwikkeling (bv. communicatieplan bij de Kanselarij, acties bij de POD Maatschappelijke Integratie en activiteiten van het Colibri-team bij de FOD Sociale Zekerheid).

AANTAL FEDERALE OVERHEIDSDIENSTEN DIE DUURZAME ONTWIKKELINGSDOELSTELLINGEN IN HUN BESTUUROVEREENKOMST HEBBEN GEÏNTEGREERD

Bron: Database ICDO – Maart 2020

3.2. Maatregelen en acties van de federale overheidssdiensten in het kader van de SDG's en de LTV

3.2.1. Definitie van de SDG's en de LTV

Zoals gezegd in het vorige punt, zijn de SDG's (Sustainable Development Goals) de Doelstellingen inzake duurzame ontwikkeling die de internationale gemeenschap tegen 2030 heeft vastgesteld. De Algemene Vergadering van de Verenigde Naties keurde ze goed op 25 september 2015. Er zijn 17 doelstellingen die verbonden zijn met 169 subdoelen; samen moeten ze een actieplan vormen dat is opgebouwd rond de 5 P's: People, Planet, Prosperity, Peace, Partnership. Ze zijn in werking getreden op 1 januari 2016. U vindt hierover meer informatie op de website www.sdgs.be

De LTV (Langetermijnvisie) inzake DO is dan weer een referentietekst die de federale regering op 17 mei 2013 heeft goedgekeurd. Ze steunt op 55 doelstellingen die verbonden zijn met de federale competenties en moeten bijdragen tot de constructie van de Belgische samenleving tegen het jaar 2050, rond 4 grote uitdagingen:

1. Een samenleving die sociale cohesie bevordert;
2. Een maatschappij die haar economie aanpast aan de economische, sociale en leefmilieu-uitdagingen;
3. Een samenleving die haar milieu beschermt;
4. Een samenleving die wordt ondersteund door de federale overheid die haar maatschappelijke verantwoordelijkheid opneemt. U vindt hierover meer informatie op de website www.duurzameontwikkeling.be.

3.2.2. Maatregelen en acties van federale overheidsdiensten

De maatregelen en acties van federale overheidsdiensten

Het overgrote deel van de maatregelen en acties van de federale overheidsdiensten, die beantwoorden aan een duurzame-ontwikkelingsdoelstelling, blijkt het werk te zijn van FOD's die enkel en alleen binnen hun eigen bevoegdheidssfeer werken. De transversale samenwerking blijft zeer beperkt, mede door het ontbreken van een federaal plan voor duurzame ontwikkeling.

We vermelden enkele acties of maatregelen uit de databank van de ICDO:

- FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg: deelname aan het "project SDG's en Materialiteit" georganiseerd door het Federaal Instituut voor Duurzame Ontwikkeling, dat bestaat uit een materialiteitsanalyse in verband met de Agenda 2030 voor Duurzame Ontwikkeling van de Verenigde Naties. In 2018 heeft dit project geleid tot: 1. het identificeren van de SDG's die verband houden met de expertise van de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en

Sociaal overleg. Zo werden 5 SDG's vastgelegd: - SDG 3: een goede gezondheid en welzijn voor iedereen - SDG 5: gendergelijkheid en empowerment - SDG 8: waardig werk en economische groei - SDG 10: ongelijkheid terugdringen - en SDG 16: vrede, rechtvaardigheid en efficiënte instellingen 2. het vastleggen van 21 belangrijke werkpunten voor de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg. Ingevolge zijn strategisch seminarie in november 2019 nam het Directiecomité de beslissing om de bovenvermelde SDG's te integreren in de nieuwe bestuursovereenkomst.

- FOD Justitie: Bepaalde correspondenten werken binnen hun entiteit actief mee aan de implementatie van acties inzake duurzame ontwikkeling. Dat is het geval voor het directoraat-generaal Penitentiaire Inrichtingen, dat erop toeziet dat de milieuvergunningen van alle penitentiaire inrichtingen conform de wetgeving zijn. De stafdienst ICT werkt mee aan de uitrol van verschillende IT-toepassingen die het informaticabeheer van de dossiers en documenten bevorderen. Het directoraat-generaal Wetgeving en Fundamentele Rechten en Vrijheden draagt bij tot de aanneming van normen inzake burgerlijke rechtspleging en inzake strafrechtspleging die een impact kunnen hebben op het milieu omdat ze het mogelijk maken een beroep te doen op elektronische middelen. Tot slot werden er binnen het departement projecten uitgewerkt ter bevordering van een 'paperless office'-beleid.
- Het Ministerie van Defensie identificeert specifieke bijdragen aan de SDG's 5, 10, 11, 13, 15 en 16.
- De FOD Sociale Zekerheid vermeldt zijn deelname aan de voorbereiding van het voorontwerp van het Federaal Plan inzake Duurzame Ontwikkeling.

3.3. De Regelgevingsimpactanalyses (RIA)

3.3.1. RIA en Duurzame ontwikkeling

Een regelgevingsimpactanalyse (RIA) is een voorafgaande evaluatie van de mogelijke gevolgen (/neveneffecten) van ontwerpen van reglementering; deze evaluatie gebeurt op een geïntegreerde manier op economisch, maatschappelijk en milieuvlak en over de overheid. De RIA dient zo snel mogelijk plaats te vinden in het proces van voorbereiding van het ontwerp van reglementering met als doel de kwaliteit van het beleid te verbeteren (efficiëntie / samenhang). U vindt meer informatie op de website www.veroeenvoudiging.be van de Dienst Administratieve Vereenvoudiging.

De RIA is in werking getreden op 1 januari 2014 en is het resultaat van de fusie van vijf tests die voorheen moesten worden toegepast: Kafka, DOEB, gender, beleidscoherentie ten gunste van ontwikkeling en, tot slot, kmo's.

De analyse wordt gemaakt aan de hand van een steekkaart die, behoudens vrijstelling of uitzondering, wordt gevoegd bij elk ontwerp van reglementering dat aan de ministerraad wordt overgelegd. Het studiegebied van de RIA wordt afgebakend door 21 thema's die tot doel hebben de potentiële gevolgen van het ontwerp van reglementering te analyseren volgens een transversale benadering van duurzame ontwikkeling.

De 21 thema's van een RIA:

- Kansarmoedebestrijding
- Gelijkheid van kansen en sociale cohesie
- Gelijke kansen voor mannen en vrouwen
- Gezondheid
- Werkgelegenheid
- Consumptie- en productiepatronen
- Economische ontwikkeling

- Investeringsen
- Onderzoek en ontwikkeling
- Kmo's
- Administratieve kosten
- Energie
- Mobiliteit
- Voeding
- Klimaatverandering
- Natuurlijke hulpbronnen
- Buiten- en binnenlucht
- Biodiversiteit
- Hinder
- Overheid
- Beleidscoherentie ten gunste van ontwikkeling

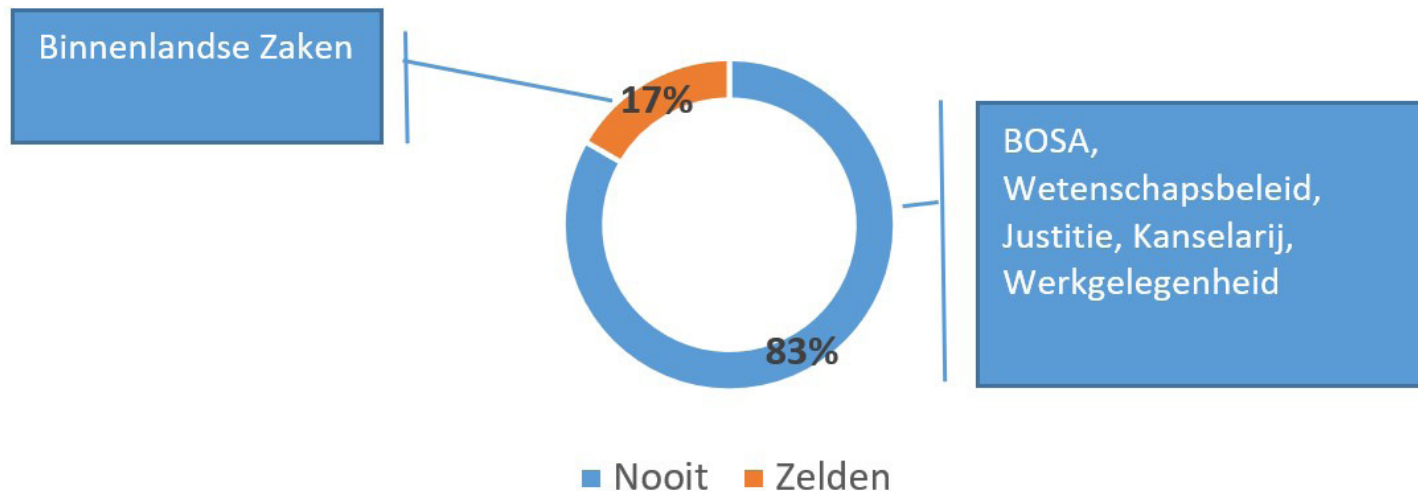
De Dienst Administratieve Vereenvoudiging (DAV) coördineert het federale RIA in partnerschap met vier andere instellingen: de FOD Economie (AD KMO-beleid), het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen (IGVM), het Federaal Instituut voor Duurzame Ontwikkeling (FIDO) en de FOD Buitenlandse Zaken (DG Ontwikkelingssamenwerking). De dienst heeft ook de leiding over de RIA-helppes, leidt het Impactanalysecomité en is belast met de publicatie van alle RIA's op zijn website. Dit Impactanalysecomité stelt een jaarlijks evaluatieverslag op. De verslagen zijn beschikbaar op <http://www.simplification.be/content/comite-d-analyse-d-impact-cai>.

3.3.2. De rol van de cellen DO bij de redactie van de RIA's

Via de onlinedatabase van de ICDO, 3 federale overheidsdiensten vermelden dat ze een procedure hebben die de RIA in hun besluitvormingsproces integreert (FOD Binnenlandse Zaken, Kancelarij en Justitie). De FOD Werkgelegenheid geeft aan over een sensibiliseringsapparaat op zijn intranet te beschikken.

De onderstaande grafiek toont, zoals vorige jaren, dat de cellen DO slechts zeer zelden worden geraadpleegd door de diensten die de taak hebben de RIA's op te maken (zelden voor een cel en nooit voor de andere 5).

Raadpleging van de Cellen DO door de diensten die de RIA opmaken (7 antwoorden)

Bron: Database ICDO – Maart 2020

Goede praktijk van de FOD Binnenlandse Zaken

Op 23 januari 2014 is een interne procedure goedgekeurd om de verplichtingen van de Regelgevingsimpactanalyse (RIA) na te leven. Het DO-netwerk werd bij de invoering van deze procedure meermaals geraadpleegd over kwesties in verband met de procedure en de inhoud van de regelgeving. De diensten die verantwoordelijk zijn voor de betrokken dossiers beheren de procedure nu autonoom, temeer daar een van de leden van het DO-netwerk tot deze diensten behoort.

Goede praktijk van de FOD Kanselarij

De Kanselarij respecteert de verplichting om over te gaan tot de regelgevingsimpactanalyse (RIA) van de voorontwerpen van wet en ontwerpen van koninklijk of ministerieel besluit waarvoor de tussenkomst van de Ministerraad is vereist. In het intern controledocument over het opstellen van wetgeving/regelgeving is een specifiek punt opgenomen.

Goede praktijk bij de FOD Justitie

De medewerkers van het Directoraat-generaal Wetgeving en Fundamentele Rechten en Vrijheden zijn rechtstreeks betrokken bij deze RIA-procedure, die expliciet is voorzien in hun normatieve werkproces. De RI-analyse wordt toegelicht in de CODEX van DG Wetgeving. De CODEX omvat alle fasen van het wetgevingsproces en wordt door de medewerkers van het DG gevolgd. Het formulier wordt systematisch ingevuld wanneer het verplicht is, in het stadium van het voorontwerp van wet.

4. Het beleid van de federale overheidsdiensten

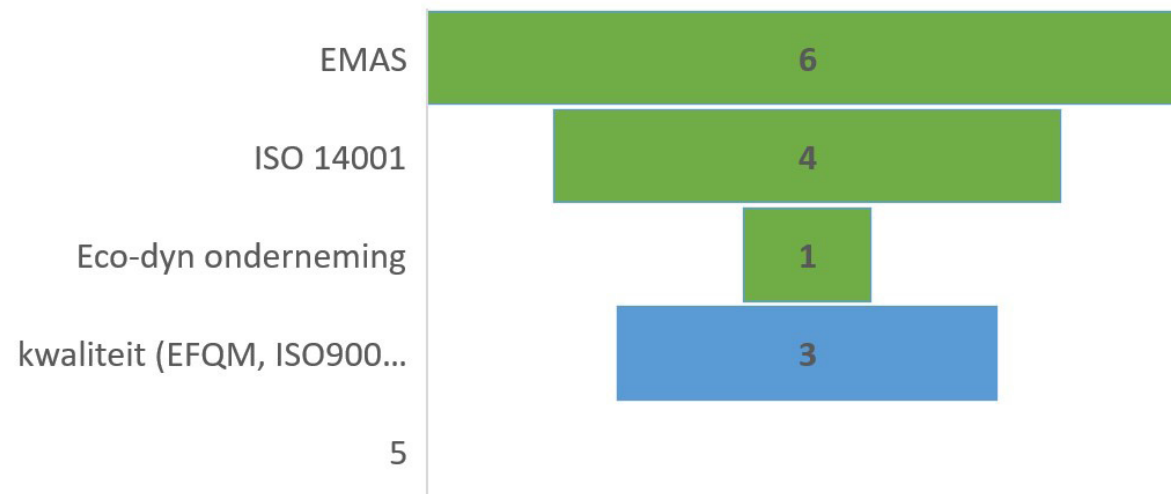
4.1. Duurzaam beheersysteem

Voor duurzaam beheer bestaat er een ruime waaier aan tools om de interne werking van organisaties te verbeteren. Zo kunnen de federale overheidsdiensten gebruik maken van al dan niet gecertificeerde normen op het gebied van:

- Milieumanagement: EMAS, ISO 14001, Label Ecodynamische onderneming of ander;
- Kwaliteitsmanagement: CAF, EFQM, ISO 9001 of ander;
- Management van maatschappelijke verantwoordelijkheid: ISO 26000, IQNet SR10, ZEMV of ander.

12 van de 14 federale overheidsdiensten hebben via de onlinedatabase van ICDO informatie gerapporteerd over de toepassing van een duurzaam beheersysteem.

Aantal overheidsdiensten per duurzaam beheersysteem
(12 antwoorden) - 2019

Bron: Database ICDO – Maart 2020

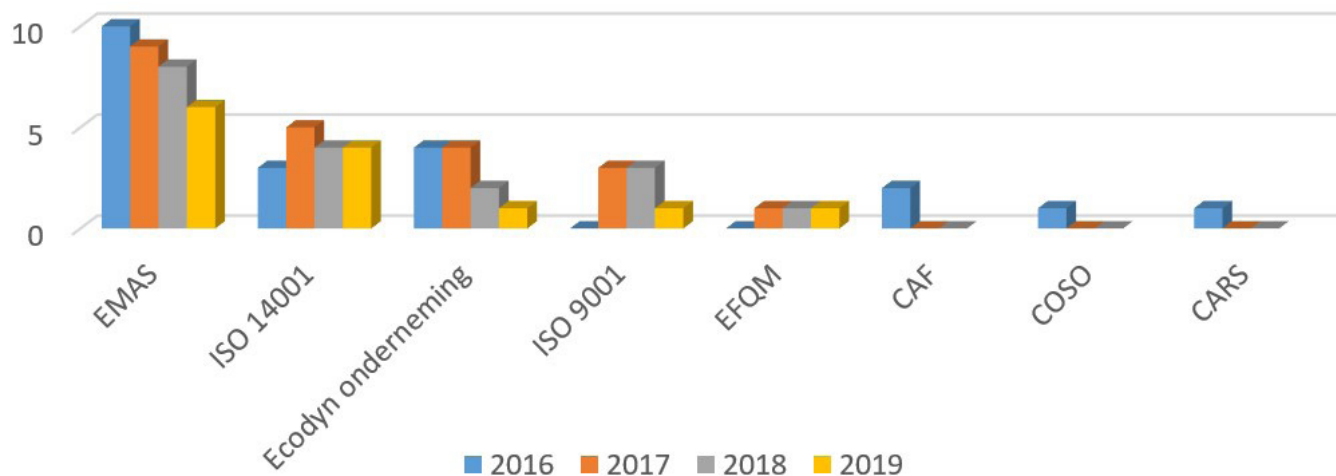
Onder de 12 respondenten:

- 8 hebben een milieubeheersysteem (6 EMAS, 1 eco-dynamisch bedrijfslabel en 1 enkel ISO14001). 3 organisaties beschikken over een EMAS-registratie en ISO14001.
- 4 organisaties vermelden dat ze zich in een overgangsfase bevinden.
- 3 hebben ook een kwaliteitsbeheersysteem (EFQM, ISO9001 of andere).
- Betreffende het management van het maatschappelijk verantwoord ondernemen beschikt geen enkele federale overheidsdienst over een label, norm of certificering.

In de onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de evolutie van het aantal federale overheidsdiensten dat tussen 2016 en 2019 over een of meerdere duurzame beheerssystemen beschikte.

Evolutie van het aantal overheidsdiensten per duurzaam beheerssysteem

(Antwoorden : 11 in 2016 en 2017, 10 in 2018, 12 in 2019)

Bron: Database ICDO – Maart 2020

4.2. Dialoog met de stakeholders

De ISO 26000-norm geeft de volgende definities:

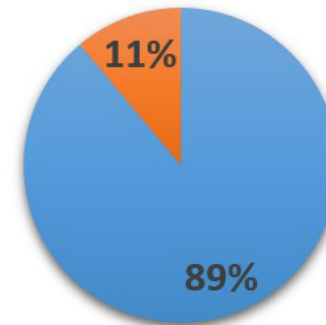
- Dialoog met de stakeholders: 'een activiteit ondernomen om mogelijkheden voor dialoog te scheppen tussen een organisatie en een of meer van haar stakeholders, met het doel om een kennisbasis te creëren voor besluiten van de organisatie.
- Stakeholder: individu of groep die een belang heeft bij de beslissingen of activiteiten van een organisatie.

De dialoog met de stakeholders is bijgevolg een belangrijk principe in een aanpak van maatschappelijke verantwoordelijkheid.

9 van de 14 federale overheidsdiensten hebben, via de onlinedatabase van ICDO, informatie gerapporteerd over het tot stand brengen van een dialoog met hun stakeholders.

In 2019 hebben sommige FOD's specifieke dialogen met hun stakeholders gevoerd in het kader van een proefproject SDG's en materialiteit. Dit project resulteerde in een methodologische handleiding, die beschikbaar is op het volgende adres: <https://www.developpementdurable.be/nl/news/je-overheidsstrategie-verduurzamen-dankzij-de-sdgs>.

Percentage van het aantal federale overheidsdiensten met een stakeholdersdialoog (9 antwoorden)

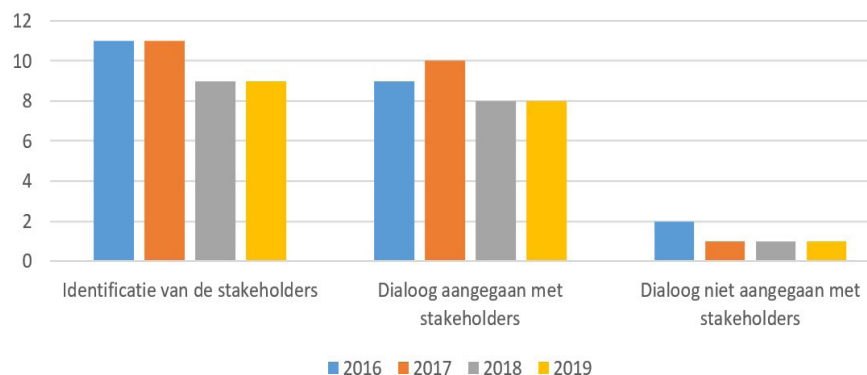
■ Dialoog aangegaan met stakeholders ■ Geen antwoord

Bron: Database ICDO – Maart 2020

Alle respondenten zeggen dat ze hun stakeholders hebben geïdentificeerd. 8 van hen gingen in dialoog met hun stakeholders en 1 gaf niet aan of er een dialoog was gestart.

In de onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de evolutie van het aantal federale overheidsdiensten die tussen 2016 en 2019 hun stakeholders heeft geïdentificeerd en een dialoog met hen heeft aangevat.

Evolutie van het aantal federale overheidsdiensten die hun stakeholders geïdentificeerd en betrokken hebben
(Antwoorden: 11 in 2016 en 2017, 9 in 2018 en 2019)

Bron: Database ICDO – Maart 2020

Goede praktijk van de POD Maatschappelijke Integratie

De POD organiseert al verschillende jaren een extern tevredenheidsonderzoek bij zijn stakeholders.

Goede praktijk van de FOD Kanselarij

De dialoog met de stakeholders is geïntegreerd in het actieplan voor duurzame ontwikkeling van de Kanselarij. Dialogen worden op een ad-hocbasis georganiseerd door elke projectleider. Ze vinden voornamelijk plaats op het niveau van de Commissie voor overheidsopdrachten en de COMMnet-kern. In het kader van de voorlichting aan de burgers is de Algemene Directie (AD) Externe Communicatie samen met de FOD BOSA medevoorzitter van de COMMnetKern (CNK). De CNK is het netwerk van communicatieverantwoordelijken van de federale instellingen. Deze instellingen zijn stakeholders waarmee de AD Externe Communicatie een dialoog voert, onder meer in het kader van de ontwikkeling van projecten. In 2019 werden de thema's in verband met duurzame ontwikkeling behandeld: open data (SDG 16.6), gendermainstreaming in de federale communicatie (SDG5), overleg over de toekomst van het federale portaal belgium.be.

Goede praktijk van de FOD Justitie

De stakeholders werden geïdentificeerd in het kader van de eerste bestuursovereenkomst 2016-2018 van de FOD Justitie. Binnen dit kader identificeert elke entiteit elk jaar één project waarin ze een diepgaande analyse van de stakeholders uitvoert. Sommige algemene directies nemen specifieke maatregelen.

Goede praktijk van Belspo

In 2019 vond minstens overleg met de betrokken stakeholders plaats voor elk programma van de core-business.

4.3. Duurzaamheidsverslagen (GRI)

In 2014 werden zes vrijwillige federale overheidsdiensten begeleid door het FIDO om een duurzaamheidsverslag op te stellen waarin ze de GRI-richtlijnen (G4) toepassen. Na afloop van deze oefening hebben vijf onder hen een eerste verslag gepubliceerd over hun economische, milieu-, maatschappelijke en governanceprestaties, waarin de positieve en negatieve weerslag van hun activiteiten en diensten wordt weergegeven. Het FIDO stelde op zijn beurt een methodologische handleiding op die specifiek is ontworpen voor federale overheidsdiensten, om hen te ondersteunen bij het uitwerken en opstellen van een GRI-verslag.

Dit jaar kondigt alleen de FOD BOSA de publicatie aan van een rapport volgens de GRI-richtlijnen in 2020.

4.4. Duurzame overheidsopdrachten

Zie het verslag van de werkgroep hierover.

4.5. Stand van zaken betreffende het federale wagenpark

Zie bijlage 7.2 en het volledige rapport is beschikbaar op het [volgende pagina](#).

4.6. Duurzame mobiliteit

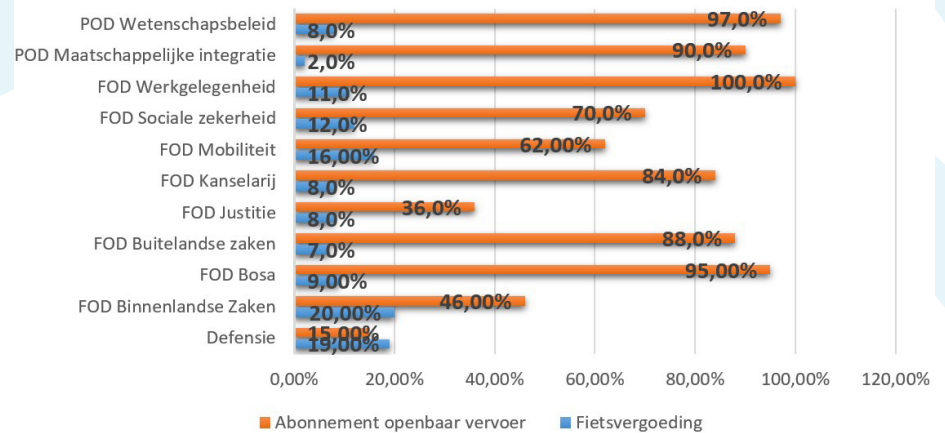
Wat het beleid rond duurzame mobiliteit betreft, dat door de federale overheidsdiensten wordt gevoerd, hebben 11 van de 14 diensten in 2019 geantwoord op de vragenlijst van de ICDO-database. Alle respondenten voldoen aan hun verplichtingen op dat gebied:

- Deelname aan de federale en gewestelijke diagnostiek woon-werkverkeer;
- Opstellen van een bedrijfsvervoerplan (BVP);
- Tenlasteneming van de abonnementen op het openbaar vervoer

- En betaling van fietsvergoedingen.

Wat de ondersteuning van zachte mobiliteit betreft, betalen alle respondenten ook voor abonnementen op het openbaar vervoer en betalen ze een vergoeding aan hun werknemers die de fiets gebruiken tijdens hun reis van huis naar werk.

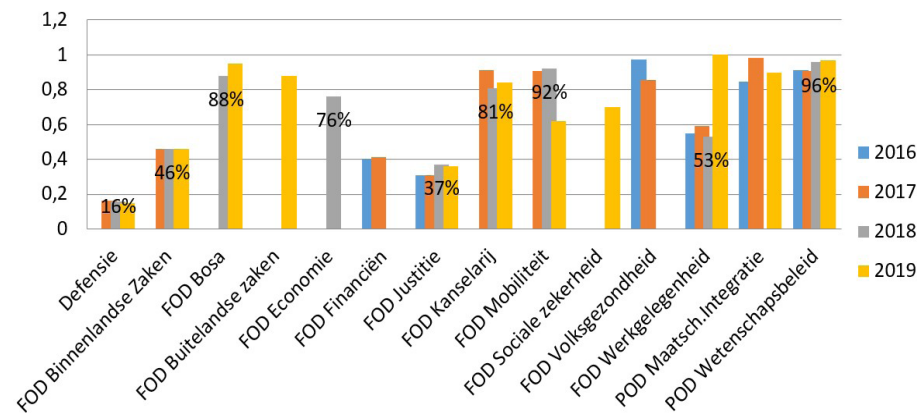
Personeelsleden (uitgedrukt in %) die genieten van een tussenkomst van hun werkgeven inzake zachte mobiliteit (11 antwoorden - 2019)

Bron: Database ICDO – Maart 2020

In de onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de evolutie van het percentage van personeelsleden van wie het abonnement voor het openbaar vervoer, tussen 2016 en 2019, werd terugbetaald.

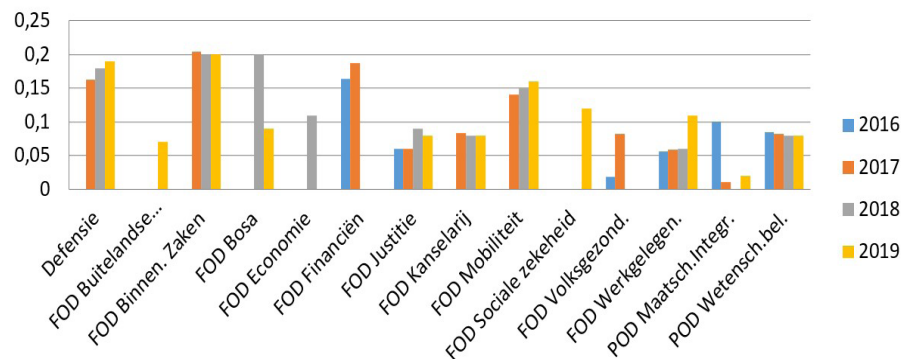
Evolutie van het % van de personeelsleden waarvan het abonnement voor het openbaar vervoer ten laste is van de werkgever

Bron: Database ICDO – Maart 2020

In de onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de evolutie van het percentage van personeelsleden dat, tussen 2016 en 2019, een fietsvergoeding heeft ontvangen:

Evolutie van het % van de personeelsleden die een fietsvergoeding krijgen

Bron: Database ICDO – Maart 2020

Het ontbreken van gegevens, in beide tabellen, betekent dat de dienst geen informatie heeft meegedeeld over het desbetreffende jaar via de databank van de ICDO.

Wat de verplaatsingen voor dienstreizen in België betreft, geven 10 van de 11 respondenten aan dat hun overheidsdienst een beleid hanteert dat voorrang geeft aan verplaatsingen met het openbaar vervoer.

Voor dienstreizen naar het buitenland geven 10 van de 11 respondenten aan dat hun overheidsdienst bovendien de voorkeur geeft aan de trein en/of alleen vliegvluchten toestaat vanaf een bepaalde afstand.

Geen van hen heeft zich verbonden tot een CO2-compensatiebeleid voor hun verplaatsingen.

Goede praktijk bij de POD Wetenschapsbeleid

Voor dienstreizen in België vergoedt Belpo, op enkele uitzonderingen na, enkel de kosten van het openbaar vervoer. Voor dienstreizen naar het buitenland: Vademecum voor dienstreizen naar het buitenland. De voorkeur wordt gegeven aan reizen met de trein en de hst; vliegvluchten zijn alleen toegestaan als de heen-afstand meer dan 800 km bedraagt.

Goede praktijk bij de FOD Justitie

Voor dienstreizen in België: Als het niet mogelijk is om in het kader van een opdracht met het openbaar vervoer te reizen, is het mogelijk om een dienstwagen te reserveren. Voor reizen in de Brusselse agglomeratie wordt sterk aangeraden om gebruik te maken van het openbaar vervoer, dat vaak sneller is, zodat de dienstwagens kunnen worden gebruikt voor langere verplaatsingen buiten de agglomeratie.

Voor dienstreizen naar het buitenland: Er wordt prioriteit gegeven aan het openbaar vervoer boven het eigen voertuig. Het gebruik van het vliegtuig in "economy class" is toegestaan voor retourvluchten van meer dan 900 km. Indien de vertrek- en aankomsttijden het toelaten, is het gebruik van het openbaar vervoer verplicht.

4.7. Duurzame voeding

Hoever staat de integratie van duurzaamheidscriteria in het voedselverbruik van de federale overheidsdiensten in 2019 ?

8 van de 14 hebben over deze problematiek gerapporteerd via de onlinedatabase van ICDO. In sommige gevallen worden de maaltijden aangeboden door een specifieke dienst die onafhankelijk is van de organisatie zelf. Er worden veel initiatieven genomen om lokale producten en een toename van de consumptie van plantaardige producten te stimuleren.

Oorsprong van de genomen initiatieven om de duurzaamheidscriteria te integreren in de voedselconsumptie van de federale overheidsdiensten (8 antwoorden in 2019)

Bron: Database ICDO – Maart 2020

Goede praktijken van het restaurant van de FOD Kanselarij van de Eerste Minister

De keuken zet elk jaar haar inspanningen voort om de negatieve milieu-impact van de gerechten die aan de klanten van het restaurant worden aangeboden te verminderen en tegelijkertijd de tevredenheid van de klanten te garanderen en de budgettaire beperkingen te respecteren: vegetarische alternatieven, biologische broodjes, keuze van verschillende vissoorten met MSC-keurmerk, meer respect voor de seizoenen bij de keuze van fruit en groenten en vetgedrukte vermelding van seizoensgroente en -fruit op het menu, aankoop van biologische producten zoals brood, melk, quinoa en bepaalde groenten, toevoeging een vegetarische verrassing op het menu, deelname aan de biologische week etc.

Goede praktijken van het Ministerie van Defensie

Het personeel van Defensie heeft nood aan gezonde voeding, die past bij de specifieke behoeften van het beroep van militair en bij de soms bijzondere werkomstandigheden. Elementen die positief kunnen bijdragen aan duurzame voeding worden opgenomen in het project 'gezonde voeding'. Dat betekent bijvoorbeeld dat de porties vlees in de maaltijden verkleind worden. Lokale projecten worden begeleid en aangepast door een voedingsdeskundige: doelstellingen formuleren en raad geven aan het kader en het keukenpersoneel, keukenpersoneel adviseren en opleiden, klanten sensibiliseren en ten slotte het project opvolgen op basis van vragenlijsten. In 2018 werden verschillende projecten in de praktijk gelanceerd: het aanbod in bepaalde lokale militaire restaurants (mess); onderzoek naar voeding in het kader van training; nieuwe cursus 'gezonde voeding'; foodpacks voor F16-piloten.

4.8. Duurzame evenementen

In 2015 ontwikkelde het FIDO de onlinetool www.duurzaamevenement.belgium.be waarmee de duurzaamheid van een evenement kan worden beoordeeld. Verschillende thema's komen aan bod: plaats van het evenement, voeding, logies, communicatie, enz. De tool gaat gepaard met een gids die is opgebouwd volgens dezelfde structuur en die vol staat met nuttig informatie voor de organisatie van een verantwoord evenement.

Meer informatie over de onlinetool en de gids voor de organisatie van duurzame evenementen vindt u op de website van het FIDO.

7 van de 14 federale overheidsdiensten hebben via de onlinedatabase van ICDO gerapporteerd over de integratie van duurzaamheidscriteria bij de organisatie van hun evenementen.

Geen enkel duurzaam evenement blijkt gebruik te maken van de door het FIDO ontwikkelde onlinetool.

6 overheidsdiensten bevestigen echter dat ze rekening houden met duurzaamheidscriteria voor bepaalde evenementen maar ze maken geen gebruik van de tool. Af en toe worden de criteria gebruikt om de ecologische voetafdruk van de catering te verkleinen. De criteria hebben slechts heel zelden te maken met sociale en/of economische aspecten.

Goede praktijken van de FOD Binnenlandse Zaken

Le Réseau DD est consulté lorsque des initiatives ou possibilités nouvelles voient le jour. Ses membres jouent également un rôle proactif quotidien dans l'évaluation de la durabilité des événements internes.

Goede praktijk bij Belpo

Tijdens een tiental evenementen (tentoonstelling, recepties, seminar en conferenties op Belgische of Europese schaal) werd rekening gehouden met milieu-, sociale en economische criteria.

Goede praktijk bij de FOD Kancelarij

De Kancelarij probeert de milieu-impact van de evenementen die ze organiseert te beperken. Waar relevant zijn duurzaamheidsclausules opgenomen in de bestekken van mededingingsprocedures (bv. afvalverwerking, catering etc.). Bij de organisatie van de plechtigheid ter gelegenheid van de 75ste verjaardag van de Slag om de Ardennen op 16 december 2019 in Bastenaken werd rekening gehouden met milieucriteria.

4.9. Duurzame human resources

In deze rubriek besteden wij aandacht aan de initiatieven en de acties die door de federale overheidsdiensten worden ondernomen in het kader van het diversiteitsbeleid en het welzijn op het werk.

Goede praktijk bij de FOD Binnenlandse Zaken

Naast het beroep op Selor voor de aanwerving van mensen met een handicap en de bijstand die wordt verleend tijdens sollicitatiegesprekken, komt de FPIM geval per geval tegemoet aan de specifieke behoeften van haar personeelsleden met een handicap. Daarnaast werd een brochure gestuurd naar de organisaties in de wereld van de gehandicapten om te benadrukken dat de FOD Binnenlandse Zaken een potentiële werkgever is voor deze mensen. Tot slot wordt de diversiteitsfolder regelmatig bijgewerkt en werd er in 2019 twee keer een groot diversiteitsspel georganiseerd. De FOD heeft de Internationale Dag tegen Homofobie gesteund via een mededeling aan zijn personeelsleden.

Goede praktijken van de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg

Duurzame ontwikkeling, het diversiteits- en gendermainstreamingbeleid en handstreaming zijn transversale bevoegdheden die allemaal vallen onder de afdeling Beleid en Strategie, een van de diensten van de voorzitter. Er is dus een nauwe samenwerking tussen deze cellen. In november 2018 organiseerden de cel DO en de cel Diversiteit gezamenlijk een informatiesessie over voedselverspilling.

Goede praktijken van het Ministerie van Defensie:

Bij Defensie wordt er regelgeving uitgewerkt rond een diversiteitsbeleid. Daarbij wordt er bijzondere aandacht besteed aan de volgende thema's: gendergelijkheid, culturele identiteit, mensen met een beperking, gender en transgenders. In 2018 werden de volgende projecten gerealiseerd: (1) 38 voorstellingen van het diversiteitstheater ten voordele van de basisopleiding van militairen; (2) Publicatie van het Actieplan Defensie "Vrouwen, Vrede en Veiligheid 2017 – 2021", (3) Uitgave van de strip "Emma en Lucas zijn kandidaat" rond de thema's diversiteit, waarden van het leger en algemene gedragsvaardigheden. (4) Opstart van het netwerk "Gender in Motion" (5) Conferentie "15 jaar diversiteitsbeleid bij Defensie".

Defensie kijkt systematisch of er gehandeld wordt overeenkomstig alle wettelijke eisen over welzijn op het werk, overeenkomstig de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk (B.S. 18.09.1996) en de bijhorende koninklijke besluiten (CODEX). Daarom werd er een jaarlijks actieplan (JAP 2019) opgesteld op basis van een globaal preventieplan (GPP 2019-2022), in overleg met de representatieve vakbondsorganisaties.

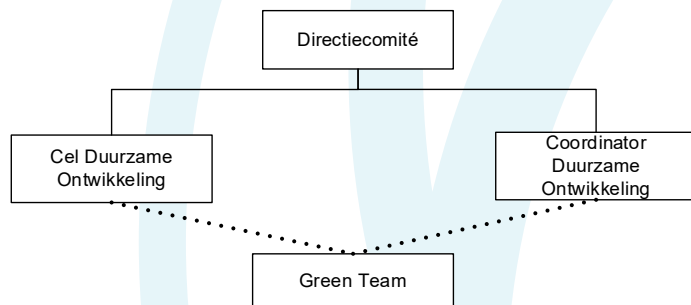
5. Duurzaam beheer in de federale overheidsdiensten

5.1. FOD Kanselarij van de Eerste Minister

(de heer Christophe Cuche, lid van de ICDO en mevrouw Aude Van Grootenbruel, plaatsvervangster)

De Cel “Duurzame Ontwikkeling” van de Kanselarij van de Eerste Minister werd opgericht in overeenstemming met het koninklijk besluit van 22 september 2004 houdende oprichting van cellen duurzame ontwikkeling in de federale overheidsdiensten, de programmatorische federale overheidsdiensten en het Ministerie van Landsverdediging.

Het onderstaande organigram geeft weer welke actoren het nauwst betrokken zijn bij duurzame ontwikkeling binnen de Kanselarij. Het bevestigt het belang van de Cel DO.

De Cel DO is samengesteld uit:

- een vertegenwoordiger van het Directiecomité (in dit geval de Voorzitter van het Directiecomité a.i.),
- de coördinator Duurzame Ontwikkeling, vertegenwoordiger van de Kanselarij van de Eerste Minister bij de Interdepartementale Commissie Duurzame Ontwikkeling (ICDO) en zijn vervangster,
- de verantwoordelijke voor het communicatiebeleid rond duurzame ontwikkeling,
- een verantwoordelijke van de dienst ICT,
- een verantwoordelijke van de dienst Budget & Beheerscontrole,
- een verantwoordelijke van de dienst Secretariaat en Logistiek,
- één van de twee preventieadviseurs,
- een vertegenwoordiger van de Algemene Directie Secretariaten en Coördinatie, lid van de Werkgroep “Duurzame ontwikkelingseffectbeoordeling” bij de ICDO,
- een vertegenwoordiger van de Dienst Administratieve Vereenvoudiging,
- een vertegenwoordiger van het Federaal Instituut voor Duurzame Ontwikkeling (FIDO),
- en de PLAGÉ-coördinator.

In de praktijk wordt de Cel DO ondersteund door het Green Team, een gemotiveerde ploeg van enkele mensen uit verschillende diensten, die concreet en proactief te werk wil gaan.

Met ondersteuning van het Directiecomité spannen de Cel DO en het Green Team zich samen in om de volgende taken te volbrengen:

- deelnemen aan de werkgroepen van de ICDO,
- de uitwerking en de opvolging van het Actieplan Duurzame Ontwikkeling van de Kanselarij,
- de opvolging van de duurzaamheid van de overheidsopdrachten van de Kanselarij,
- de opvolging van de uitvoering van het beleid inzake intern milieubeheer,
- de bewustmaking van de Kanselarij voor duurzame ontwikkeling.

Activiteiten van de Cel DO en van het Green Team

De bewustmaking van alle personeelsleden voor duurzame ontwikkeling is een continu proces, via intranet, e-mails, affiches en activiteiten. Heel concreet voerde de Kanselarij volgende projecten uit in 2019:

- Naar aanleiding van de Dag van de Aarde (22 april 2019), die dit jaar was toegespitst op de bescherming van diersoorten, heeft ze enkele tips verspreid om de aarde te beschermen, zuiniger te leven en ervoor te zorgen dat elke dag een “Dag van de Aarde” is. Daartoe heeft ze ook herinnerd aan de campagne #Bebiodiversity en aan enkele “green tips” over afvalsortering, papierverbruik, verwarming, elektriciteit, water en dienstreizen.
- Naar aanleiding van de Week van de Mobiliteit (van 16 tot 22 september 2019) werden de personeelsleden via intranet aangemoedigd om de dienstfietsen van de Kanselarij te gebruiken, waarvan er twee elektrisch zijn, voor hun dienstverplaatsingen binnen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De Kanselarij heeft die week ook tickets aangeboden aan personeelsleden die nog geen

gebruik maken van het openbaar vervoer om naar het werk te gaan. Verder verbindt de Kanselarij zich ertoe duurzame mobiliteit te promoten door communicatiemateriaal te verstrekken in het kader van de actie “Naar het werk zonder auto”. Fietskaarten, fietsplaatjes en ander klein materiaal worden in dat kader gratis ter beschikking gesteld van de personeelsleden.

- De Kanselarij blijft initiatieven nemen om het welzijn van het personeel te bevorderen: mindfulness-sessies en yogalessen in het Internationaal Perscentrum, terbeschikkingstelling van het relaxatielokaal van het dispensarium van de sociale dienst bij de Horizontale FOD's en de Regie der Gebouwen, sportdag, Tai Chi Chuan lessen bij de Regie der Gebouwen en gebruik tegen betaling van de infrastructuur van de Koninklijke Militaire School ...
- Tot slot is en blijft de Week van de duurzame ontwikkeling van de federale overheid (van 21 tot 25 oktober 2019) een belangrijke activiteit binnen onze organisatie. Het Green Team vormt bovendien een onmisbare, drijvende kracht achter de organisatie van dat evenement. In 2019 stond die week in het teken van de “korte keten”.
- Naar aanleiding hiervan werd een stand van “Boeren en Buren / La Ruche qui dit oui !” opgesteld in het personeelsrestaurant. Dit webplatform, dat ook in andere Europese landen beschikbaar is, biedt consumenten de mogelijkheid om gezonde en kwaliteitsvolle producten rechtstreeks bij de producenten te kopen, waardoor deze laatste rechtvaardige economische afzetmogelijkheden krijgen. Het platform heeft tot doel om duurzame landbouwpraktijken te ontwikkelen en de burgers in staat te stellen hun voeding terug in eigen handen te nemen. Daartoe begeleidt “Boeren en Buren” producenten en consumenten op hun weg naar voedseltransitie en zorgt het er zelfs voor dat ze elkaar ontmoeten.

Verder startte de dag van de duurzame ontwikkeling traditiegetrouw met een duurzaam ontbijt in het personeelsrestaurant, gevolgd door een duurzaam menu tijdens de lunchpauze.

De maatregelen en acties van de FOD Kanselarij die bijdragen aan duurzame ontwikkeling

De Kanselarij wil een antwoord bieden op 9 uitdagingen die een impact hebben op maatschappelijk, ecologisch, economisch en ethisch vlak.

1. Ondersteuning van de werking van de regering door de kwaliteit en de continuïteit van de diensten die we aanbieden.
2. Transparante informatie door een efficiënte communicatie van de beslissingen van de federale regering en van de diensten die de federale overheid levert.
3. Verantwoorde openbare investeringen door de voorbereiding van de reglementering inzake overheidsopdrachten met bijzondere aandacht voor sociale en milieuclausules.
4. Ondersteuning van het overleg tussen de federale staat en de deelgebieden en tussen de federale staat, de deelgebieden en de vakbonden door onze deskundigheid en het vertrouwen dat we opwekken.
5. Een optimale federale administratie door als drijvende kracht achter belangrijke projecten op te treden, door in transversale projecten te investeren en door gemeenschappelijke waarden te delen.
6. Een rechtvaardig en duurzaam humanresourcesbeleid door het uitvoeren van actieplannen zoals gendermainstreaming, handstreaming, diversiteitsbeleid ...
7. Betrokken en geëngageerd personeel:
 - door werkinstrumenten en -processen te verbeteren
 - door gezonde voeding te promoten
 - door de personeelsleden aan te moedigen een carrièreplan te verwezenlijken

- door interne mobiliteit te stimuleren
8. Zichtbaarheid en promotie van de federale instellingen door promotie-, communicatie- en bewustmakingsacties en de organisatie van evenementen met een hoge toegevoegde waarde.
 9. Duurzame ontwikkeling is een dagelijkse realiteit door de aanpak van:
 - afval
 - mobiliteit
 - CO²-vermindering
 - energie-, water- en papierverbruik

Duurzame ontwikkeling vormt een rode draad bij alle activiteiten en taken van de Kanselarij.

- Duurzame ontwikkeling komt elk jaar aan bod in de Algemene beleidsnota van de Eerste Minister. Bovendien is het topmanagement erg begaan met duurzame ontwikkeling.
- Alle personeelsleden van het bestuur en van de beleidsorganen zijn zich bewust van de rol die ze op dat vlak kunnen spelen, elk op hun niveau. Zowel in het kader van de interne activiteiten van de Kanselarij als tijdens vergaderingen buitenshuis mag duurzame ontwikkeling niet uit het oog worden verloren.
- In dat kader neemt de Kanselarij zoveel mogelijk deel aan de netwerken en werkgroepen van de ICDO en het FIDO. Dankzij de talrijke contacten is de samenwerking optimaal. Dit jaar heeft de Kanselarij met name deelgenomen aan de vergaderingen van de Werkgroep “Federale Strategie” om mee te werken aan de opmaak van het volgende Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling (FPDO). Naar aanleiding hiervan heeft ze twee actiefiches opgesteld, één betreffende duurzame overheidsopdrachten en een andere betreffende het Nationaal Pact voor Strategische Investerings om de banden te versterken tussen de aanbevelingen van het Strategisch Comité, de SDG's en de acties ondernomen in het kader van het FPDO.

- De Kanselarij respecteert de verplichting om een regelgevingsimpactanalyse (RIA) uit te voeren voor voorontwerpen van wetten, ontwerpen van koninklijk of ministerieel besluit waarvoor de tussenkomst van de Ministerraad vereist is. Overeenkomstig het APDD 2019 heeft de dienst overheidsopdrachten van de Kanselarij overigens een grondige impactanalyse uitgevoerd met de steun van de helpdesk van de DAV.
- Het actualiserings- en vereenvoudigingsproces van de omzendbrief van 16 mei 2014—Integratie van duurzame ontwikkeling, aangevat in 2018 door de dienst overheidsopdrachten van de Kanselarij in samenwerking met het FIDO en de ICDO, is opgeschort wegens de lopende zaken. Het zal evenwel worden hervat zodra een nieuwe regering gevormd is.
- De resultaten van de academische studie die in 2018 door de Kanselarij werd besteld om een screening uit te voeren van de communicatiecampagnes van de federale overheid vanuit het genderperspectief, werden voorgelegd aan de COMMnetkern, het netwerk van de communicatieverantwoordelijken binnen de federale overheid. Op vraag van dit netwerk, mede voorgezeten door de AD Externe Communicatie van de Kanselarij, werd een werkgroep opgericht die zich bezighoudt met de genderproblematiek en de diversiteit in de federale communicatie. Deze werkgroep, samengesteld uit communicatoren van verschillende federale overheidsdiensten, heeft haar werkzaamheden aangevat in oktober 2019. Ze werd belast met de uitwerking van een actieplan en de formulering van aanbevelingen voor alle federale communicatiediensten om op een meer inclusieve manier te communiceren.
- Verder heeft de AD Externe Communicatie van de Kanselarij Open data – een ander onderwerp in verband met communicatie en duurzame ontwikkeling – op de agenda van de COMMnetkern geplaatst. Het koninklijk besluit van 2 juni 2019 inzake het

hergebruik van overheidsinformatie en de gevolgen ervan voor de communicatiediensten werden aldus uiteengezet door de Open Data Task Force, vertegenwoordigd door de Dienst Administratieve Vereenvoudiging (DAV).

- De tweejaarlijkse evaluatie van het actieplan 2019 en de uitwerking van het actieplan 2020 maakten het tot slot mogelijk om stil te staan bij het reeds verrichte werk en na te denken over nieuwe mogelijkheden om duurzame ontwikkeling beter te integreren in de opdrachten en beleidslijnen van de Kanselarij, maar ook in haar intern beheer.

Krachtlijnen van duurzaam beheer in de interne werking van de Kanselarij van de Eerste Minister

- **Milieubeheersysteem**

Overeenkomstig de verplichtingen die voortvloeien uit het Plan voor Lokale Actie voor het Gebruik van Energie (PLAGE) heeft de Kanselarij haar eerste PLAGE-coördinator in de herfst van 2019 aangesteld. Die wordt belast met het beheer van de energie-efficiëntie van de gebouwen van de Kanselarij en met de opmaak van een actieplan om binnen drie jaar een becijferde doelstelling tot vermindering van het energieverbruik te behalen.

- **Duurzaam aankoopbeleid**

De Kanselarij is erg begaan met de impact die ze kan hebben dankzij haar aankoopbeleid.

Daarom ziet ze toe op de interne toepassing van de bepalingen van de omzendbrief van 16 mei 2014 – Integratie van duurzame ontwikkeling, met inbegrip van sociale clausules en maatregelen ten voordele van kleine en middelgrote ondernemingen.

Verder heeft de Kanselarij in 2017, overeenkomstig haar Actieplan Duurzame Ontwikkeling, een tool uitgewerkt om de opvolging en reporting van haar aankopen te organiseren en de integratie

van duurzame ontwikkeling in haar overheidsopdrachten beter te kunnen meten. Deze databank is sinds januari 2018 operationeel. Ondertussen is de Kanselarij een “actieve deelnemer” geworden in het kader van het Federale Aankoopmodel dat is uitgewerkt door de FOD BOSA (gemeenschappelijke aankopen). Een van de doelstellingen van dat model is dat meer aandacht moet uitgaan naar duurzaamheid.

- **Duurzame voeding**

Om het label Cantine Good Food (één vork) van Brussel Leefmilieu, dat op 15 maart 2018 werd behaald, te behouden, heeft de Keuken haar inspanningen voortgezet om de negatieve milieu-impact van de gerechten die aan de klanten in het restaurant worden aangeboden te verminderen, rekening houdend met de tevredenheid van de klanten en met budgettaire beperkingen (vegetarische alternatieven, biobroodjes, keuze uit verschillende MSC-gelabelde soorten vis, meer aandacht voor seizoensgebonden groenten en fruit en vermelding in vetjes in het menu wanneer dit het geval is, elke maand een groente die in de kijker wordt gezet met een recept, aankoop van bioproducten zoals brood, melk, quinoa, bepaalde groenten ..., opname van een vegetarische verrassing in het menu, deelname aan de bioweek, organisatie van duurzame opleidingen ...). Verder weegt de Keuken de resten van het restaurant eenmaal per jaar om te bekijken welke verbeteringen kunnen worden aangebracht op het vlak van voedselverspilling.

- **Duurzame mobiliteit en dienstvoertuigenpark**

De Kanselarij stelt 275 personen te werk, ongeacht hun statuut. 22 personeelsleden (8%) kregen een fietsvergoeding en 231 personeelsleden (84%) genoten een abonnement op het openbaar vervoer.

Voor de 4 dienstvoertuigen van de Kanselarij (5 de voorgaande jaren) werd een leasingovereenkomst afgesloten. Een van deze voertuigen is hybride.

5.2. FOD Personeel en Organisatie

Nihil

5.3. FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking

mevrouw Ellen Cheyns, lid van de ICDO, en de heer Tim Bogaert, plaatsvervanger

In het najaar van 2019 besloot het directiecomité van de FOD Buitenlandse Zaken om twee nieuwe medewerkers te mandateren voor het ontwikkelen van een duurzame strategie. De verantwoordelijke voor het externe luik werkt vanuit de cel belast met klimaatbeleid, terwijl het interne luik wordt opgevolgd binnen de diensten van de voorzitter.

Het aantreden van een nieuwe voorzitter geeft een nieuw elan aan de ambities om te verduurzamen. Dit heeft zich o.a. geuit in het bijdragen van vier nieuwe fiches vanuit de FOD BuZa voor het federaal plan duurzaamheid, namelijk:

- Business and Human Rights
- Combatting Corruption linked to Wildlife and Forest Crime and Corruption in Africa
- SDGs as a compass
- Beyond Food

Intern zal er in het eerste trimester van 2020 een duurzaamheidsplan worden bekendgemaakt. Dit zal verder gaan op bestaande, geplande initiatieven (zoals aankoop van hybride wagens) en zal de actieradius verbreden. De vele persoonlijke initiatieven die door collega's werden geïnitieerd krijgen daarbij meer ondersteuning.

5.4. FOD Binnenlandse Zaken

mevrouw Sandrine Honnay, lid van de ICDO, en mevrouw Els De Deken, plaatsvervanger)

De Cel DO van FOD BiZa

Samenstelling van de Cel/het Netwerk

De Cel DO is eigenlijk een netwerk DO binnen de FOD BiZa dat in januari 2011 werd opgericht.

Dit netwerk bestaat uit een DO-coördinator, een verantwoordelijke van het aankoopbeleid, een verantwoordelijke van het milieubeleid, een verantwoordelijke van de dienst Begroting, een verantwoordelijke communicatie en de verantwoordelijken DO van de verschillende entiteiten van de FOD BiZa.

De functie van DO-coördinator wordt voor de FOD BiZa uitgeoefend door de chef van de dienst Efficiency en Duurzame Ontwikkeling binnen de Afdeling Gebouwen- en Facilitair Beheer van de Stafdienst P&O.

Externe activiteiten van de Cel

De externe activiteiten van de Cel waren dit jaar gericht op de deelname van sommige leden aan evenementen met als doel meer expertise te verwerven waarbij de focus lag op de SDG's, mobiliteit en het klimaat. Er werden tijdens de middag drie informatiesessies georganiseerd voor het personeel, waarvoor werd samengewerkt met externe actoren: FIDO (SDG's), Nurtantio Projects (O Waste) en FOD Volksgezondheid (Klimaat). Het personeel van het CGVS heeft ook deelgenomen aan de enquête over het klimaat die de FOD Volksgezondheid heeft georganiseerd.

De coördinator neemt deel aan de vergaderingen van de ICDO en het FIDO. Deze persoon neemt ook zo veel mogelijk deel aan de verschillende werkgroepen.

Communicatie/Sensibilisering

Het jaar 2019 stond nog meer in het teken van de sensibilisering voor de SDG's (een middagopleiding, beelden, gerichte informatie). Er werd ook een communicatie ingezet om het Bike Project en de wijzigingen van het pollutieplan te ondersteunen. Bovendien heeft de dienst Communicatie meerdere berichten verzonden naar het personeel betreffende diverse projecten die met name ondersteund werden door IBZ AID (verkoop Sinterklaaschocolade, Drink for Climate) en BENEFED (Summer party).

Beleid inzake DO

Keuze van de strategische aanpak

Het grootste deel van de opdrachten van de FOD BiZa houdt niet rechtstreeks verband met DO. Zowel in de BOCA als in het bestuurplan staan echter doelstellingen inzake DO omschreven. Die doelstellingen werden vervolgens specifiek geformuleerd in functie van de noden van de jaarlijkse plannen inzake DO.

Een grote meerderheid van de ambtenaren van de FOD BiZa toont betrokkenheid bij de uitdagingen op het vlak van DO. Die belangstelling is er zowel op professioneel als persoonlijk gebied.

De dienst Efficiency en Duurzame Ontwikkeling (EDO) staat in voor het beheer van het netwerk DO en bestudeert daarnaast de noden en opportuniteiten binnen de FOD BiZa en stelt vervolgens acties voor waartoe in overleg met het netwerk DO werd beslist. Door de verdeling van de FOD BiZa in verschillende entiteiten heersen er in die entiteiten andere omstandigheden en moet er derhalve rekening worden gehouden met verschillende noden. De dienst EDO werkt in samenspraak met het Netwerk DO en het Directiecomité de

doelstellingen inzake DO uit. Dit plan wordt jaarlijks bijgewerkt en aangepast naargelang de omstandigheden.

In 2019 werd de nadruk grotendeels gelegd op alternatieve mobiliteit en meer in het bijzonder op de fiets. Bovendien stond 2019 in het teken van de introductie van de SDG's. Die twee tendensen worden gedurende het jaar 2020 voortgezet.

De FOD BiZa en de SDG's - FPDO

Er werd een Lunch&Learn georganiseerd voor de personeelsleden. Het concept van de SDG's werd uitgelegd en voorgesteld door een actor van het FIDO en de verbanden met de opdrachten van de FOD BiZa werden besproken. Bovendien hebben de personeelsleden van de dienst EDO zich er gedurende het jaar 2019 op toegelegd zich vertrouwd te maken met de verschillende concepten. Er werd in 2019 visueel materiaal aangekocht om de personeelsleden stap per stap kennis te laten maken met de SDG's (affiches, SDG-zitzakken in de interactieve zaal). Er is ook een sustainable corner toegankelijk in de hal van het Eurostation-gebouw, waarin het CGVS gevestigd is.

Wat het FPDO betreft, zorgt de vertegenwoordiger van de FOD BiZa bij de ICDO voor de opvolging van de voortgang van de werkzaamheden betreffende het project rond de toekomst van het FPDO dat momenteel loopt.

RIA

Op 23 januari 2014 werd een interne procedure goedgekeurd om de verplichtingen betreffende de regelgevingsimpactanalyse (RIA) te kunnen naleven. Op het moment van de instelling van deze interne procedure werd meermaals een beroep gedaan op het Netwerk DO voor het beantwoorden van vragen over de procedure en de inhoud van de regelgeving. De diensten verantwoordelijk voor de desbetreffende dossiers beheren op dit moment de procedure op

zelfstandige basis, temeer omdat één van de leden van het Netwerk DO tot die diensten behoort.

Duurzaam beheer

Systeem voor duurzaam beheer

Het Directiecomité heeft beslist om voorlopig niet verder te gaan met EMAS. De verworvenheden die met dat systeem werden geïmplementeerd, blijven echter voor een groot deel van toepassing. Zowel bij procedures inzake overheidsopdrachten als bij aankopen voor kleine bedragen worden de aankopers gesensibiliseerd dat ze de voorkeur moeten geven aan duurzame aankopen. Zo besteedt het personeelslid dat belast is met de aankoop van klein kantoormaterieel bijvoorbeeld bijzondere aandacht aan het criterium duurzaamheid. Dat geldt ook bij onderhoudsproducten, schoonmaakprocedures, procedés in de cafetaria, ...

Er werd in 2019 meer belang gehecht aan de kwestie van de zachte mobiliteit dankzij het Bike Project dat op 3 drie locaties in Brussel werd uitgevoerd. Door het project kon de fietsdynamiek opnieuw worden gestimuleerd en kon de infrastructuur worden geanalyseerd waarbij de fietsers die al overtuigd waren, werden betrokken bij de sensibilisering van toekomstige fietsers. De evolutie in die dynamiek blijft relevant in 2020.

In 2019 zijn we begonnen met het onderzoeken van de mogelijkheid om samen te werken met beschutte werkplaatsen. Die werkzaamheden worden in 2020 voortgezet.

We betrekken geleidelijk aan meer personeel in de materie van de DO en bieden onze expertise aan andere departementen aan. We hebben ervoor gekozen om het rustig aan te doen, maar we willen zeker de reflexen, discussies, analyses die tot een meer duurzame samenleving leiden, op een duurzame manier integreren.

Gestructureerde aanpak van de dialoog met de stakeholders

De bereidheid tot een regelmatige en kwalitatieve dialoog met de belanghebbende partijen is ook opgenomen in de BOCA. Zo komt bijvoorbeeld binnen de Afdeling Gebouwen- en Facilitair Beheer bij alle planningsgesprekken van de personeelsleden een doelstelling betreffende de ecologische voetafdruk van de FOD BiZa aan bod. De personeelsleden moeten onze leveranciers aanspreken over de duurzaamheid van de producten en maken keuzes op basis van de duurzaamheidscriteria (inzake huishoudproducten, cateringmaterieel, personeelsdag, ...).

GRI

Aangezien er momenteel geen oplossing is betreffende de administratieve lasten en de aanzienlijke kosten (bijkomend budget) in verband met het GRI, is het voor de FOD BiZa niet mogelijk dit te volgen.

Duurzame overheidsopdrachten

De meerderheid van de personeelsleden is over het algemeen, voor zover de middelen dit toelaten, begaan met duurzaamheid, en met name met de milieupijler. Zelfs bij de aankopen van kleine hoeveelheden, zoals bijvoorbeeld bureaumateriaal of fruit, geven sommige aankopers derhalve zo veel mogelijk de voorkeur aan artikelen die duurzaam, bio, lokaal zijn of in het desbetreffende seizoen worden geteeld.

De stafdienst B&B stelt zich garant voor het naleven van de voorschriften van de omzendbrief en de nota. Een personeelslid van de stafdienst behoort overigens tot het netwerk DO. De desbetreffende stafdienst geeft vooraf zijn advies voor de bestekken waarvan het bedrag hoger ligt dan 31 000 euro, BTW inclusief, behalve voor die van de Algemene Directie Civiele Veiligheid. Hij verifieert ook of de controlelijst bijgevoegd werd voor de overheidsopdrachten waarvan het bedrag hoger ligt dan 85 000 euro, inclusief BTW. Zijn

advies moet bijgevoegd worden bij het dossier dat naar de Inspectie van Financiën gestuurd wordt. De stafdienst stuurt minimaal één keer per jaar al die gegevens door naar de coördinator duurzame ontwikkeling van onze organisatie voor de opstelling van het jaarverslag van het Netwerk DO.

MOBILITEIT

Bike Project

In 2019 heeft de FOD BiZa zijn activiteiten op de zachte mobiliteit gericht en in het bijzonder op het gebruik van de fiets voor het woon-werkverkeer en dat door middel van het Bike Project. Het project betreft de individuele begeleiding van Brusselse bedrijven en organisaties bij hun fietsbeleid en werd aangeboden door Leefmilieu Brussel en voor de uitvoering toevertrouwd aan Pro Vélo. Het gaat erom de fietsmobiliteit aan te moedigen door binnen de organisatie een omgeving te creëren die gunstig is voor de fiets.

De experts van Pro Vélo hebben de FOD BiZa gedurende 10 maanden geadviseerd en begeleid bij de uitvoer van een fietsactieplan. Gedurende het project werden er verschillende activiteiten georganiseerd en werden er fietsen ter beschikking gesteld van het personeel. Een kleine 15 werknemers hebben deelgenomen aan het project en de volledige FOD BiZa werd op de hoogte gehouden van de voortgang van het project, waardoor we de fietsers van de FOD BiZa ook opnieuw centraal hebben kunnen stellen in het debat.

Sommige chauffeurs en werkmannen hebben ook geprobeerd om met een bakfiets te rijden. Dat was een interessante ervaring, maar er is meer tijd nodig om de personeelsleden gerust te stellen bij het gebruik van dat type fiets.

De FOD BiZa en het openbaar vervoer

Voor het woon-werkverkeer hanteert de FOD BiZa de derdebetalersregeling. Daarnaast worden dezelfde verplaatsingen met de fiets ook maximaal vergoed. Op het intranet is er een pagina

die gewijd is aan carpooling om zo veel mogelijk alternatieven aan te bieden voor de auto als vervoermiddel naar het werk. De FOD BiZa heeft ook deelgenomen aan de Week van de Mobiliteit waarbij er verschillende activiteiten werden georganiseerd, aangeboden door Brussel Mobiliteit. Er zijn bovendien dienstfietsen beschikbaar in meerdere gebouwen evenals individuele vervoersbewijzen voor het openbaar vervoer.

Wat de treintickets betreft, stelt de FOD BiZa nu, rechtstreeks via de identiteitskaart, tickets ter beschikking van zijn personeel.

Duurzame voeding

De dienst die belast is met de cafetaria van de horizontale diensten, besteed bijzondere aandacht aan het vraagstuk van de DO, met name wat de inhoud van maaltijden om mee te nemen betreft. Er werden dingen uitgetest en er worden voortdurend verbeteringen aangebracht. De desbetreffende dienst is waakzaam wat de problematiek van de voedselverspilling betreft (met name bij de organisatie van vergaderingen) en er zijn altijd karaffen met water ter beschikking in de vergaderzalen. Op sommige locaties wordt bovendien lokaal fruit aangeboden.

Wanneer zich nieuwe mogelijkheden voordoen of nieuwe vragen rijzen wordt het Netwerk DO erbij betrokken en de leden ervan nemen ook het initiatief om besprekingen te houden met de sleutelfiguren met als doel te proberen nieuwe mogelijkheden te identificeren.

Duurzame evenementen

De personen die verantwoordelijk zijn voor de organisatie van evenementen, houden zo veel mogelijk rekening met de duurzaamheidscriteria inzake de organisatie van evenementen. Dat is des te meer haalbaar voor evenementen waarbij het personeel wordt betrokken en in 2019 ontstond daarover ook een denkoefening. Over het algemeen wordt bij de organisatie van

interne evenementen ook rekening gehouden met het vraagstuk afval, het verminderen van afval en het sorteren ervan.

Duurzaam personeelsbeleid

Sinds de verhuizing stellen het CGVS en de Dienst Vreemdelingenzaken een sportzaal ter beschikking van hun personeelsleden. Bovendien beschikt de Dienst Vreemdelingenzaken over een nieuwe fietsenstalling met oplaadpunten.

Er worden regelmatig vegetarische menu's aangeboden in de cafetaria van de horizontale diensten en in de Fedorest-restaurants waartoe de personeelsleden toegang hebben.

Naast het feit dat de FOD BiZa een beroep doet op Selor om personen met een handicap aan te werven en hulp verleent bij sollicitatiegesprekken, komt de FOD BiZa ook tegemoet aan de individuele specifieke noden van zijn personeelsleden met een handicap. Er werd bovendien een brochure verstuurd naar de organisaties die in verband staan met de wereld van de handicap, om te benadrukken dat de FOD Binnenlandse Zaken ook voor personen met een handicap een potentiële werkgever is. Ten slotte wordt de folder betreffende diversiteit regelmatig bijgewerkt en werd er in 2019 twee keer een groot diversiteitsspel georganiseerd.

De FOD BiZa heeft de Internationale Dag tegen Homofobie gesteund door middel van een bericht aan de personeelsleden.

Er werd in 2019 opnieuw gestart met de onthaalsessies om de integratie van de nieuwe medewerkers te bevorderen en zo bij te dragen aan het welzijn van iedereen en aan een aangename omgeving.

De FOD BiZa en het MVO

Het CGVS heeft in 2019 in het kader van Sinterklaas speelgoed ingezameld bij de personeelsleden. Het ingezamelde speelgoed werd aan verenigingen gegeven.

In 2019 is het onderzoek naar een samenwerking met beschutte werkplaatsen gestart. Als de modaliteiten en de regelgeving dit toelaten, hopen we in 2020 de aankopen te doen via dit kanaal.

De FOD BiZa werkt al meerdere jaren samen met de FOD Justitie en biedt mogelijkheden om werken van algemeen belang uit te voeren. 2 personen hebben in 2019 in dat kader diensten verleend. Zowel de dienstverleners als de personeelsleden blijken tevreden over de samenwerking.

Ten slotte moeten we IBZ AID nog vermelden, een transversale organisatie binnen de FOD Binnenlandse Zaken die bestaat uit een groep enthousiaste collega's van de verschillende directies van de FOD BiZa die acties organiseert voor het goede doel.

In 2019 heeft IBZ AID de actie 'Drink for Climate' georganiseerd waarvan de opbrengst naar de slachtoffers van de cycloon Idai is gegaan. Daarnaast werd in 2019 na een pauze van enkele jaren ook een nieuwe quiz georganiseerd die net zoals de drink veel succes had bij collega's van de verschillende directies. Dankzij de opbrengst van die quiz en de jaarlijkse verkoop van pannenkoeken en Sinterklaaschocolade heeft IBZ AID voldoende geld ingezameld om op 22 maart 2020 deel te nemen aan de 100km-run van de vereniging Kom Op Tegen Kanker. Bovendien heeft IBZ AID haar jaarlijkse bijdrage kunnen storten ter ondersteuning van de kinderen die ze sponsort, namelijk voor Hanna uit Nicaragua en Theofelous uit Zimbabwe. Zo krijgen deze twee meisjes toegang tot kwaliteitsvol onderwijs, gezondheidszorg, drinkwater, noodhulp en bescherming tegen misbruik, uitbuiting of kindhuwelijken.

Dankzij de steun en deelname aan activiteiten van veel collega's van de FOD BiZa, én de logistieke ondersteuning van de DVZ in het Pacheco-gebouw mocht IBZ AID in 2019 haar 7de verjaardag vieren en kon zij verdere ondersteuning bieden aan de goede doelen.

5.5. FOD Financiën

Mevrouw Magalie Ploijers

Samenstelling van de Cel DO

De cel Duurzame Ontwikkeling (CDO) van de Financiën is als volgt samengesteld:

- een plaatsvervangend coördinatrice aangesteld door de Adviseur-Generaal van de Diensten van de Voorzitter;
- een lid van het OCC Diensten van de Voorzitter voor het luik communicatie;
- verschillende vertegenwoordigers van alle algemene administraties en stafdiensten.

De leden vergaderen ad hoc om de voortgang van de lopende projecten door te nemen, acties te definiëren en nieuwe initiatieven te bepalen.

Wat de aansturing van de cel duurzame ontwikkeling betreft, wordt ten tijde van de opstelling van dit verslag een selectieprocedure gevoerd voor de aanstelling van een nieuwe teamchef en coördinator.

Acties doorheen 2019

Algemeen

In de loop van 2019 heeft de FOD Financiën rekening gehouden met duurzame ontwikkeling bij het opstellen van de bestuursovereenkomst, namen we deel aan de WG-vergaderingen, maakten we fiches over en stelden we onze expertise ter beschikking voor de uitwerking van

het Federaal Plan Duurzame Ontwikkeling 2020-2025. Daarenboven hielden we bij het opstellen van initiatieven steeds rekening met de duurzame-ontwikkelingsdoelstellingen om deze op ambitieuze wijze in onze strategie te integreren.

Ook werden er in onze organisatie tal van evenementen georganiseerd met bijzondere aandacht voor duurzame ontwikkeling en er werden acties ondernomen om het personeel te sensibiliseren.

Er wordt een nieuw platform ontwikkeld om de Dag van de Vrijwilliger nieuw leven in te blazen.

Federaal Plan Duurzame Ontwikkeling

Wij werkten als FOD Financiën mee aan het ontwerp van het FPDO. Onze experts van de verschillende algemene administraties, stafdiensten en diensten van de voorzitter hebben via fiches voorstellen van maatregelen beschreven die wij als federale overheidsdienst in de volgende beleidscyclus zullen uitvoeren. Deze acties zijn gebaseerd op onze Bestuursovereenkomst 2019 – 2021 en het Bestuursplan 2019. Meer bepaald gaat het om de volgende onderwerpen

- CRM algemeen
- Digitalisering algemeen
- Strijd tegen de drugstrafiek
- Digitalisering Dienst voor Alimentatievorderingen
- Bestrijden van het financieren van terrorisme
- Digilex

Materialiteitsanalyse

Het Federaal Instituut voor Duurzame Ontwikkeling (FIDO) had in 2018 4 FOD's geselecteerd die zij een persoonlijke begeleiding

aanboden bij het realiseren van een materialiteitsanalyse. Bij deze materialiteitsanalyse werden de economische, milieu- en sociale uitdagingen vastgesteld die zowel voor de organisatie als voor de stakeholders belangrijk zijn.

De oefening werd toegespitst op de Sustainable Development Goals van de Verenigde Naties, die elke FOD moet integreren in zijn strategie. Op deze manier weet de FOD aan welke SDG hij best kan bijdragen. In september 2015 werden de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen of Sustainable Development Goals (SDGs) formeel aangenomen door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties met Agenda 2030 voor Duurzame Ontwikkeling. De 17 SDG's, die gekoppeld worden aan 169 targets, moeten een actieplan vormen om de mensheid te bevrijden van armoede en de planeet terug op de koers richting duurzaamheid te plaatsen. De doelen reflecteren de drie dimensies van duurzame ontwikkeling: het economische, het sociale en het ecologische aspect.

Het was de bedoeling de prioriteiten van de organisatie en de stakeholders in kaart te brengen en de duurzaamheidsstrategie efficiënt te koppelen aan de SDG's.

De FOD Financiën engageerde zich in zijn bestuursovereenkomst 2016-2018 voor een tweejaarlijkse dialoog met de stakeholders over duurzame ontwikkeling en het bepalen van de materialiteit (artikel 61 Duurzame Ontwikkeling). In april 2017 deden we reeds een materialiteitsanalyse op basis van een online survey. De enquête wou nagaan met welke uitdagingen onze stakeholders geconfronteerd werden en over welke onderwerpen zij bij voorkeur met ons willen communiceren. Het resultaat toonde aan dat bijvoorbeeld fraudebestrijding en een gelijkwaardige fiscale behandeling thema's zijn waarover onze stakeholders (burgers, bedrijven, ...) en onze medewerkers het bij voorkeur met ons willen hebben.

Ook in de bestuursovereenkomst 2019 – 2021 wordt er gewezen op het feit dat we als organisatie onze kernopdrachten uitvoeren met belang voor maatschappelijk ondernemen door bij te dragen aan de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's) van de Verenigde Naties.

Naast FOD Financiën, namen FOD Economie, FOD Mobiliteit en FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg deel aan dit traject.

Dit traject werd begeleid door CAP Conseil die vertegenwoordigd worden door Marie d'Huart en Serge De Backer.

Tussen september 2018 en maart 2019 volgde de werkgroep, die werd samengesteld uit vertegenwoordigers van de algemene administraties, stafdiensten en Diensten van de voorzitter, collectieve en individuele sessies die begeleid werden door de consultants.

De bedoeling was om tot een lijst te komen van aandachtspunten voor onze organisatie en aan welke SDG deze aandachtspunten gekoppeld zijn. Het verdere traject bestond eruit dat er een ronde tafel georganiseerd werd met de voorgestelde stakeholders om hun prioriteiten in deze aandachtspunten te kennen. Daarnaast werd er ook een online bevraging georganiseerd zodat we naast de kwalitatieve bevraging van de ronde tafel ook een kwantitatieve bevraging hadden.

De resultaten hiervan werden gebruikt in onze jaarlijkse GRI rapportage.

5.6. FOD Mobiliteit en Vervoer

Mevrouw Cindy Dequesne, lid van de ICDO, en
Mevrouw Anne Berghmans, plaatsvervangster

De activiteiten van de cel DO

De cel Duurzame Ontwikkeling (CDO) van de FOD Mobiliteit en Vervoer is als volgt samengesteld:

- een coördinatrice aangesteld door het directiecomité;
- een secretaris;
- een begrotingsverantwoordelijke;
- verschillende vertegenwoordigers inzake milieubeheer - EMAS;
- een verantwoordelijke duurzame aankopen;
- een verantwoordelijke diversiteit;
- een coördinator handstreaming;
- een coördinatrice gender mainstreaming;
- een verantwoordelijke “armoede”;
- een vertegenwoordigster van de Sociale Dienst;
- een preventieadviseur.

De leden vergaderen meermaals per jaar om de voortgang van de lopende projecten door te nemen. Er worden verslagen van deze vergaderingen opgesteld.

De opdrachten van de cel draaien rond de mobiliteit en de 3 pijlers van duurzame ontwikkeling en de bewustmaking van het personeel rond de actuele maatschappelijke uitdagingen.

1.1. De sociale pijler

De onder deze pijler uiteengezette materies omvatten twee speerpunten:

- De speerpunt burger → acties in verband met het mobiliteitsbeleid: gender mainstreaming, handicap (UNCRPD), armoede (federaal plan);
- De speerpunt human resources → acties betreffende het personeel van de FOD: diversiteit (gender, handicap, LGBTIQ, armoede, multiculturaliteit, enz.).

De coördinatoren van elk van deze materies zien toe op de follow-up van de federale plannen en nemen deel aan verschillende coördinatievergaderingen.

Handicap UNCRPD

De coördinator handstreaming droeg bij aan de verslaggeving in het raam van de follow-up van de aanbevelingen van het Verdrag over de rechten van personen met een handicap.

Armoede

Een vertegenwoordiger nam deel aan vergaderingen van de federale ambtenaren Armoedebestrijding.

Intern werd er in december een activiteit georganiseerd om het personeel te sensibiliseren via de deelname aan de shoe-boxactie.

Gender mainstreaming (GM)

Het beleid inzake gender mainstreaming wordt beheerd door de coördinatrice Gender mainstreaming van de FOD Mobiliteit en Vervoer.

In 2019 heeft de FOD Mobiliteit en Vervoer op het vlak van gender mainstreaming de volgende acties ondernomen:

- Deelname aan de vergaderingen georganiseerd door de interdepartementale coördinatiegroep van het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen bepaald door artikel 6 van de wet van 12 januari 2007 en conform artikel 2 van het koninklijk besluit van 26 januari 2010.
 - 14.03.2019: Vergadering halverwege de zittingsperiode
 - 10.12.2019: Vergadering aan het einde van de zittingsperiode en planning van de toekomstige acties voor de volgende cyclus.
- Implementatie van gender budgeting in de FOD Mobiliteit en Vervoer voor het jaar 2019
- Wat betreft de uitsplitsing naar sekse van de statistieken die worden gemaakt, ingewonnen of besteld:
 - Herhaling van het voorstel tot opname van de genderdimensie bij de onderhandelingen van de beheerscontracten tussen de Staat, de NMBS en Infrabel.
 - Enquête woon-werkverkeer: de FOD herhaalt zijn voorstel aan de sociale partners om het gegeven sekse verplicht te maken bij de volgende enquête over het woon-werkverkeer.
- 26 maart 2019: de coördinatrice organiseert een informatieve workshop over gender mainstreaming binnen de directie Begroting en Beheerscontrole.

- 2 juli 2019: vergadering met mevrouw de Voorzitster om de grote richtsnoeren voor gender mainstreaming voor de volgende cyclus vast te leggen.
- Op 5 april 2019 heeft de Ministerraad nota genomen van het verslag van het einde van de legislatuur over de uitvoering van gender mainstreaming op federaal niveau. Het verslag werd conform artikel 5, § 1, van de wet Gender mainstreaming van 12 januari 2007 aan de federale kamers voorgelegd.

Diversiteit

De stafdienst P&O van de FOD Mobiliteit en Vervoer bewaakt het diversiteitsbeleid.

In 2019 heeft de cel Diversiteit algemene acties ondernomen om het bewustzijn te vergroten. Daarnaast lag de focus voor een aantal acties op specifieke thema's zoals gender en handicap. Ook de individuele begeleidingen blijven een belangrijk aspect in het takkenpakket van de cel.

Hieronder lichten we kort graag enkele algemene acties toe:

Onze FOD heeft het project Top Skills van Selor actief gepromoot om vrouwen met ambitie binnen de organisatie aan te zetten om deel te nemen aan een management assessment. Met dergelijke acties willen we bijdragen tot een gelijke vertegenwoordiging van vrouwen en mannen in topfuncties.

Ter ere van de dag van de vrouw zijn belangrijke vrouwen uit de geschiedenis van mobiliteit en transport in de kijker gezet. Hun verhalen, hun verwezenlijkingen, hun strijd ... zijn zowel intern als extern gepubliceerd.

In augustus 2020 werden er nieuwe stickers aangebracht op en in de gebouwen om te benadrukken dat bezoekers én hun geleidedieren welkom zijn.

Binnen de stafdienst P&O startten in 2019 workshops en communicaties voor de collega's die instaan voor rekrutering en selectie om het bewustzijn rond een goed diversiteitsbeleid te benadrukken. We willen als FOD verder inzetten op toegankelijkheid van onze selectieprocedures en op een objectieve en correcte benadering van elke kandidaat.

1.2. De milieupijler

Wij zijn EMAS-geregistreerd sinds 2007. Het voorbije jaar was dus het laatste jaar van onze vierde EMAS-cyclus. In de milieuverklaring die op de website van de FOD Mobiliteit en Vervoer staat, worden de ter zake ondernomen acties uitvoerig beschreven.

1.3. De economische pijler

Deze pijler betreft vooral de duurzame aankopen.

We zetten ons plan voor de vergroening van ons voertuigenpark voort.

De onderhoudsproducten en het kantoomateriaal zijn grotendeels gelabeld en voldoen aan bindende duurzaamheidscriteria.

1.4. Mobiliteit

Conform ons bedrijfsvervoerplan hebben we verschillende acties verwezenlijkt. Het doel was om de capaciteit van onze fietsenstalling te vergroten en een procedure op te stellen met een beschrijving van de maatregelen die moeten worden genomen om het hoofd te bieden aan uitzonderlijke situaties die van invloed zijn op de mobiliteit van onze werknemers.

Tijdens de week van de mobiliteit in september hebben we, zoals elk jaar, ons personeel gesensibiliseerd voor duurzame mobiliteit.

1.5. Bewustmaking - communicatie

In het raam van onze EMAS-registratie wordt elk jaar een communicatieplan voor duurzame ontwikkeling opgesteld. In 2019 werden met name de onderstaande acties georganiseerd:

- Campagne over de inachtneming van de afvalsortering en het respect voor de ter beschikking gestelde ruimtes
- 18 maart Wereldrecyclingsdag: recycling van WEEE in samenwerking met CF2D, een sociale onderneming die materiaal hergebruikt
- LGBTI-week: sensibiliseringscampagne
- Week van de DO: organisatie van een duurzame markt en een informatiesessie over aquaponics
- Beliris: presentatie van Vivaqua over watergebruik in Brussel
- Beliris: mobiliteit in Brussel: Presentatie Good Move
- Beliris: uitwisseling - presentatie: herwaardering van werfafval
- Week van de diversiteit: campagne tegen stereotypering en vooroordelen
- Einde van het jaar: shoe box-actie

2. De maatregelen en acties van de FOD om bij te dragen tot een DO (core business)

Duurzame ontwikkeling maakt integraal deel uit van het managementplan 2013-2019 van de FOD Mobiliteit en Vervoer. De beleids- en operationele doelstellingen zijn nauw verbonden met de DO en dit komt tot uiting in de bestuursovereenkomst.

Enkele markante feiten van dit voorbije jaar:

DG Scheepvaart:

Gedenkwaardige conferentie van 2019:

Op 19 februari werd de internationale conferentie “Klimaatverandering en behoud van de oceanen” georganiseerd op initiatief van de twee Belgische ministers van Energie, Leefmilieu en Duurzame Ontwikkeling en van de Noordzee. Tijdens de conferentie werd de Verklaring enthousiast onthaald. Deze steun is nog lang niet gedaan. 33 landen en 11 organisaties hebben de Verklaring al ondertekend.

In de Verklaring van Brussel dringt men erop aan om vooruitgang te boeken in verschillende lopende processen, vooral in die met betrekking tot de onderhandeling over een nieuw verdrag inzake biodiversiteit op volle zee en de vaststelling van nieuwe doelstellingen voor het Verdrag inzake biologische diversiteit.

De Verklaring heeft ook de grote verdienste dat zij de vele bestaande verbintenissen inzake de oceanen en het klimaat bundelt in één enkel document waar de landen zich kunnen bij aansluiten, en in de Verklaring wordt ook opgeroepen tot een passende follow-up van het rapport van de Klimaatcommissie van de VN over de oceanen, dat in september 2019 zal worden gepubliceerd.

Landen, maar ook organisaties hebben de verklaring ondertekend

Verschillende landen steunen de verklaring: Europese landen, maar ook landen in Afrika, Latijns-Amerika, Azië en vele eilanden. Chili, waar in december 2019 de volgende klimaatconferentie zal worden gehouden (COP 25 of “Blue COP”, de naam die Chileense minister van Milieu er al aan gaf), heeft zich ertoe verbonden de doelstellingen van de verklaring op deze conferentie te promoten. De ondertekenaars zijn onder meer: België, Finland, Frankrijk,

Luxemburg, Nederland, Portugal, het Verenigd Koninkrijk, Zweden, Denemarken, Albanië, Bosnië en Herzegovina, Noorwegen, IJsland, Monaco, Gabon, Ivoorkust, Marokko, Kaapverdië, Chili, Costa Rica, Honduras, Nicaragua, Peru, Tadzjikistan, de Dominicaanse Republiek, Santo Domingo, Sao Tomé en Principe, de Marshalleilanden, de Seychellen, Saint Lucia, Saint Kitts en Nevis, Saint Vincent en de Grenadines... Ook meerdere internationale organisaties hebben de tekst al ondertekend: EIB (Europese Investeringsbank), Future Ocean Alliance (onafhankelijke organisatie gefinancierd door de Global Environment Facility - ‘s werelds grootste donator van milieuverbeteringsprojecten), Wind Europe, Ocean Energy Europe, Ocean Care, Air Centre, Natural Resources Defense Council (NRDC), Global Ocean Trust, URAB (Koninklijke Unie van Belgische Reders), VLIZ (Vlaams Instituut voor de Zee), KBIN (Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen).

Op een evenement dat begin april door de Permanente Vertegenwoordiging van België bij de Verenigde Naties in New York werd georganiseerd, nodigde de ambassadeur van België de landen uit om zich bij deze groeiende groep aan te sluiten. De nieuwe ondertekenaars werden door de ministers Marghem en De Backer uitgenodigd op een tweede ondertekeningsceremonie op 7 mei bij de FOD Volksgezondheid.

“De toestand van de biodiversiteit is helaas een uiterst zorgwekkend actueel onderwerp geworden. Met de Verklaring van Brussel wil de federale regering zich samen met de ministers, ambassadeurs en vertegenwoordigers van 33 staten alsook met verschillende organisaties engageren om de uitdaging van de klimaatimpact op de oceanen aan te gaan. Ik roep andere landen op zich bij ons aan te sluiten om onze actie op Europees en internationaal niveau te versterken”, aldus Marie Christine Marghem.

En in praktijk?

België werkt al onverdroten aan de uitvoering van de verklaring. Onlangs kwamen Belgische en Europese onderhandelaars over de oceanen en het klimaat bijeen om te kijken hoe ze de oceanen in de concrete doelstellingen van de volgende COP over het klimaat kunnen opnemen. België leidt, samen met andere staten, de groep “Friends of the Blue COP”. 2019 is een beslissend jaar omdat de Blauwe COP die plaatsvindt tegen het jaareinde een unieke gelegenheid is om klimaatmaatregelen te nemen ten gunste van de oceanen.

Meer concreet kondigde minister De Backer op 7 mei aan dat België officieel het 30x30-initiatief steunt (<https://www.oceanunite.org/30-x-30/> (externe link) dat tot doel heeft 30 % van de oceanen te tegen 2030 beschermen. België heeft al meer dan 35 % van het Belgische deel van de Noordzee beschermd, maar om de oceanen in staat te stellen de klimaatverandering doeltreffend te bestrijden, moet men een uitgebreid netwerk van beschermde mariene gebieden kunnen creëren. Deze doelstelling zal door België worden verdedigd in alle beleidsprocessen met betrekking tot het klimaat, de oceanen en de biodiversiteit.

“Alleen door internationale samenwerking kunnen we de klimaatverandering en de nefaste gevolgen ervan voor de zeeën en oceanen bestrijden. Iedereen moet inspanningen leveren. Daarom onderschrijf ik de internationale verbintenis om tegen 2030 30 procent van onze oceanen te beschermen. Maar België is veel ambitieuzer, het beschermt op dit moment al 35 procent van onze Noordzee. Samen staan we garant voor schone zeeën en oceanen.

DG Wegvervoer en Verkeersveiligheid

1. Gebruik van DIV-gegevens om de gewesten in staat te stellen hun beleid inzake door wegvoertuigen veroorzaakte vervuiling uit te voeren

Om de gewesten te ondersteunen in hun strijd voor een betere luchtkwaliteit (via de kilometerheffing voor vrachtwagens en de invoering van lage-emissiezones - Low Emissions Zones), verstrekt de DIV de gewestelijke besturen bepaalde technische gegevens uit de Kruispuntbank voor Voertuigen. Het doel is de gewestelijke autoriteiten in staat te stellen Belgische en buitenlandse voertuigen te controleren die vanwege hun negatieve invloed op de luchtkwaliteit niet meer (of enkel tegen betaling) op hun grondgebied worden toegelaten.

De terbeschikkingstelling van deze gegevens wordt geregeld door het sluiten van een gegevensuitwisselingsprotocol. In 2019 werd er een dergelijk protocol ondertekend op 1 oktober tussen de DIV en de stad Gent om het mogelijk te maken een LEZ-zone op het grondgebied van de stad in te stellen vanaf 1 januari 2020.

2. Goedkeuring van nieuwe technische normen voor betere milieu-prestaties van nieuwe voertuigen

Voor wat de lichte voertuigen (auto's en bestelwagens) betreft, werden nieuwe testmethoden van kracht om de uitstoot van CO₂ en van andere verontreinigende stoffen beter te meten.

Zo is de WTLP (Worldwide Harmonized Light Vehicles Test Procedure - een laboratoriumtestmethode voor de berekening van de CO₂-uitstoot, het brandstofverbruik en de elektrische actieradius van lichte voertuigen) op 1 september 2019 verplicht geworden voor alle categorieën nieuwe lichte voertuigen. Deze WLTP-cyclus wordt

aangevuld met een test op de openbare weg, de RDE (Real Driving Emissions), die een realistisch beeld geeft van de uitstoot van verontreinigende stoffen (aantal fijne deeltjes - PN - en stikstofoxiden - NOx -) tijdens het rijden. Het doel is om ervoor te zorgen dat nieuwe auto's niet alleen op de testbank, maar ook op de weg aan de emissienormen (in dit geval de Euro 6-norm) voldoen. De RDE, die voor bepaalde categorieën nieuwe lichte voertuigen (alle auto's en lichte bedrijfsvoertuigen met een referentiemassa van minder dan 1305 kg) vanaf 1 september 2019 is opgelegd, zal vanaf 1 september 2020 worden uitgebreid naar lichte bedrijfsvoertuigen met een referentiemassa van meer dan 1305 kg.

Wat de zware voertuigen betreft, moeten vanaf 1 juli 2019 bepaalde categorieën van deze voertuigen (> 16 t met een assenconfiguratie van 4 x 2 of 6 x 2), om voor het eerst in Europa te worden ingeschreven, voorzien zijn van een door de fabrikant opgesteld klanteninformatiepakket waarin onder meer de CO₂-uitstoot en het brandstofverbruik van het voertuig worden vermeld. In 2020 zal deze formaliteit progressief worden uitgebreid naar andere categorieën van zware voertuigen (7,5 t tot 16 t met een assenconfiguratie van 4 x 2 tegen 1 januari 2020 en alle voertuigen met een assenconfiguratie van 6 x 4 of 8 x 4 tegen 1 juli 2020).

Tot slot is op 1 januari 2019 een nieuwe norm voor vervuilende emissies van landbouwvoertuigen van kracht geworden: voortaan moeten landbouwvoertuigen voldoen aan de nieuwe emissienorm "fase V". Daarbovenop komt nog de stemming door het technisch comité motorvoertuigen van de Europese Commissie (TCMV) van een wijziging aan verordening 1230/2012 om de voertuigcabines aerodynamischer te maken en zo het brandstofverbruik te verminderen. Deze wijziging zal vanaf 1 september 2020 van toepassing zijn op nieuwe voertuigen.

3. Verplaatsingen per fiets en te voet in betere veiligheidsomstandigheden aanmoedigen

In het kader van de afgesproken inspanningen om de Europese doelstelling om het aantal verkeersdoden tussen 2010 en 2020 met 50 % te verminderen, zijn er verschillende (door het Parlement goedgekeurde) wijzigingen aan het Verkeersreglement gepubliceerd om verplaatsingen per fiets en te voet in betere veiligheidsomstandigheden aan te moedigen:

- Voortaan kan er op kruispunten met grote fietsersaantallen een verkeerslichtenprincipe "alle fietsers tegelijk groen" worden ingesteld. Dit verkeerslichtenprincipe geeft alle overstekende voetgangers en fietsers tegelijk groen in elke mogelijke oversteekbeweging en op een moment dat het gemotoriseerde verkeer stilstaat. Deze maatregel werd aangenomen om ongevallen tussen fietsers en motorvoertuigen te voorkomen, en dan vooral dodehoekongevallen,
- De veiligheidsafstand bij het inhalen van een fietser of voetganger buiten de bebouwde kom werd opgetrokken van 1 m naar 1,50 m,
- Het is mogelijk om in schoolomgevingen schoolstraten in te stellen, bij het begin en het einde van de lessen. De toegang tot deze straten is enkel toegestaan voor voetgangers en fietsers, en het doel is zo de leerlingen de kans te geven hun school in alle veiligheid te bereiken.

Op het vlak van sensibilisering worden verkeersovertreders voortaan ook meer bewust gemaakt van de gevolgen van hun gedrag. Mensen die voor snelheidsovertredingen, het gebruik van een mobieltje achter het stuur, het rijden onder invloed van alcohol of het niet-dragen van een veiligheidsgordel worden beboet, krijgen voortaan immers samen met hun boete een bericht waarin

ze worden geïnformeerd over de risico's die hun gedrag voor de verkeersveiligheid met zich meebrengt.

4. Digitalisering van vervoersdocumenten

Als onderdeel van het 3de Mobility Package heeft de Europese Commissie het voorstel voor de eFTI-kaderverordening (Electronic Freight and Transport Information) inzake elektronische gegevens over het goederenvervoer over de weg en met andere vervoerswijzen, zoals het spoor- en luchtvervoer, ingediend.

In een context waarin de overgrote meerderheid van de grensoverschrijdende vervoersactiviteiten op het grondgebied van de EU in een of ander stadium van de operatie nog steeds papieren documenten vereisen, zou de digitalisering van de vervoersdocumenten op termijn het goederenvervoer immers veel efficiënter en betrouwbaarder kunnen maken, aanzienlijke besparingen kunnen opleveren, kunnen bijdragen tot de verwezenlijking van de milieudoelstellingen (momenteel worden in België naar schatting 30 miljoen vrachtbrieven per jaar in papieren vorm uitgegeven) en de lidstaten kunnen helpen bij de handhaving van de regels in de vervoerssector.

Hoewel het voorstel van verordening het gebruik van elektronische documenten niet oplegt, is erin bepaald dat bij een keuze voor het gebruik van gedigitaliseerde vervoersdocumenten, de gegevens via gecertificeerde en compatibele eFTI-platforms en -dienstverleners moeten worden gedeeld.

Deze onderwerpen worden besproken in een comité van deskundigen van de Raad, waaraan het DG WVVV actief deelneemt, met name omwille van zijn deskundigheid op het vlak van de digitalisering van de elektronische vrachtbrief (e-CMR). Na een proefproject voor e-CMR op zijn grondgebied te hebben opgestart, neemt België momenteel

immers deel aan een uitgebreid proefproject op Benelux-niveau. Dit biedt het voordeel dat het toepassingsgebied van de test, dat aanvankelijk te beperkt was, wordt vergroot. Dit Benelux-project loopt tot 30 november 2020.

Op Europees niveau hebben de onderhandelingen tussen de Raad en het Europees Parlement net een voorlopig akkoord bereikt, zodat de verordening waarschijnlijk in 2020 zal worden gepubliceerd. Na de inwerkingtreding heeft de Commissie 30 maanden de tijd om het uitvoerings- en handhavingsbesluit, waarin de technische voorschriften worden gespecificeerd, op te stellen en goed te keuren, en vervolgens 30 maanden voor de praktische en doeltreffende implementatie ervan.

5. Herziening van Verordening 2019/2144 over de algemene veiligheid van motorvoertuigen

Het DG WVVV heeft actief deelgenomen aan de werkzaamheden die hebben geleid tot de publicatie van verordening (EU) nr. 2019/2144 van het Europees Parlement en de Raad van 27 november 2019 betreffende de voorschriften voor de typegoedkeuring van motorvoertuigen en aanhangwagens daarvan en van systemen, onderdelen en technische eenheden die voor dergelijke voertuigen zijn bestemd wat de algemene veiligheid ervan en de bescherming van de inzittenden van voertuigen en kwetsbare weggebruikers betreft, ook wel de “General Safety Regulation” genoemd.

Deze verordening bepaalt dat vanaf 2022 de nieuwe voertuigmodellen geleidelijk aan moeten worden uitgerust met geavanceerde veiligheidsvoorzieningen, waaronder:

- voor auto's, bestelwagens, vrachtwagens en bussen: waarschuwing bij slaperigheid of afleiding van de bestuurder, intelligente snelheidsaanpassing, achteruitrijbeveiliging met detectie door

camera of sensoren en datarecorder in geval van een ongeval (“black box”),

- voor auto’s en bestelwagens: rijstrookassistentie, geavanceerd noodremsysteem en verbeterde veiligheidsgordels bij crashtests,
- voor vrachtwagens en bussen: specifieke eisen om het directe zicht van bus- en vrachtwagenchauffeurs te verbeteren en de dode hoek weg te werken, voertuigen die zijn uitgerust met front- en zijinrichtingen om kwetsbare weggebruikers tijdig op te merken en de chauffeurs te waarschuwen voor hun aanwezigheid, met name bij het veranderen van richting.

Van deze voorzieningen moet met name het ISA-systeem (Intelligent Speed Adaptator) worden vernoemd. Dit systeem helpt de bestuurder de juiste snelheid voor de wegomgeving aan te houden. Testen met dit systeem hebben de voordelen ervan aangetoond, zowel op het vlak van de verkeersveiligheid (vermindering van de snelheid van het voertuig, vermindering van het aantal ongevallen en de ernst ervan, in een context waarin een te hoge of onaangepaste snelheid een belangrijke oorzakelijke factor is voor ongevallen), als op het vlak van milieubescherming (vermindering van het brandstofverbruik en van de uitstoot van CO2 en van andere luchtverontreinigende stoffen als gevolg van het rijden met een constantere snelheid + effect op de verkeerscongestie, aangezien de doorstroming van het verkeer met name wordt bepaald door de gemiddelde snelheid van de verkeersstroom). De Europese verordening bepaalt dat alle nieuwe types M- en N-voertuigen vanaf juli 2022 met ISA-technologie moeten zijn uitgerust en vanaf juli 2024 geldt dit voor alle nieuwe M- en N-voertuigen. Specifieke technische voorschriften zullen worden vastgelegd in een uitvoeringsbesluit dat in de loop van 2020 in een ad hoc-werkgroep zal worden besproken. Het systeem zal van het open type zijn en uitschakelbaar, maar standaard actief (“switch on”), wat overeenstemt met het standpunt dat België verdedigt.

Met de goedkeuring van deze maatregelen wil men tegen 2038 meer dan 25.000 levens redden en ten minste 140.000 ernstige verwondingen voorkomen. Zo wil men bijdragen tot de langetermijndoelstelling om het aantal doden en zwaargewonden op de weg tegen 2050 tot bijna nul te herleiden (“Vision Zero”). Door de bestuurders de kans te geven zich vertrouwd te maken met bestuurdersassistentietechnologieën, effenen en bevorderen deze geavanceerde veiligheidsvoorzieningen bovendien de overgang naar autonoom rijden, wat een aanzienlijk potentieel inhoudt om menselijke fouten te beperken en nieuwe mobiliteitsoplossingen aan te reiken.

DG Luchtvaart

1. Onbemande luchtvaartssystemen (Unmanned Aircraft Systems, UAS)

Het kabinet van minister Bellot, het directoraat-generaal Luchtvaart en skeyes hebben het initiatief genomen om een uitwisselingsplatform op te richten om een permanente dialoog over technologische, operationele en regelgevingskwesties mogelijk te maken. Alle partners willen gegevens en goede gewoonten uitwisselen en de samenwerking bevorderen om van de Belgische civiele UAV-sector een toonaangevende wereldspeler te maken en de veiligheid van het luchtverkeer in zijn geheel te garanderen.

De partners die bij de oprichting van deze “Belgian Civil Drone Council” zijn betrokken, zijn enerzijds Agoria, de Belgian Drone Federation (BeUAS), de Vlaamse Drone Federatie EUKA en Skywin, en anderzijds het directoraat-generaal Luchtvaart, skeyes, de FOD Economie, de Geïntegreerde Politie, Landsverdediging en de gewestelijke autoriteiten.

De “Belgian Civil Drone Council” kan adviezen of voorstellen aan de overheid voorleggen en aanbevelingen voor de sector opstellen, maar kan ook zelf evenementen organiseren om zijn activiteiten binnen de sector en bij de politieke overheden te promoten.

2. Verkeerscapaciteit en -vlotheid

Volgens de gegevens van het laatste, beschikbare lokale verslag over de invoering van het gemeenschappelijk Europees luchtruim (LSSIP: Local Single Sky ImPlementation), is het luchtverkeer in België tijdens de zomer van 2018 (mei-oktober) met 3,1 % toegenomen ten opzichte van dezelfde periode in 2017. De vooruitzichten van EUROCONTROL op 7 jaar voorspellen een jaarlijkse toename tussen 0,6 en 3,2 % met een basisgroei van 1,9 % over de planningscyclus. De doelstelling van de uitrol van de eerste fase van de ATFCM-maatregelen op korte termijn (Short term ATFCM Measures - STAM) werd in 2017-2018 afgerond. Deze technische verkeersregulerende maatregelen maken het mogelijk de opgelopen vertragingen te verminderen. In Brussel-Nationaal werd een Collaborative Environmental Management-project (CEM) opgestart. De doelstellingen op het vlak van Continuous Descent Operations (CDO) op de luchthavens van Charleroi en Luik werden volledig bereikt en de uitrol van de maatregel is lopend in Oostende.

Op 2 december 2019 verhuisde de militaire luchtverkeersleiding naar de skeyes-faciliteiten. Dit is een belangrijke eerste stap in het integratieproces van civiele en militaire operaties en maakt een flexibeler gebruik van het luchtruim mogelijk (concept Flexible use of Airspace - FUA).

Op 5 december 2019 heeft de Maastricht Upper Area Control (MUAC) van Eurocontrol, belast met het toezicht op het Belgische luchtruim boven 7500 m (FL245), de operaties Free Route Airspace uitgebreid naar 24u op 24. Dit operationele concept maakt het mogelijk om de vliegafstanden te verkorten door een vrije, directe route te plannen tussen de punten die de randen van het betrokken luchtruim afbakenen.

3. Belgisch luchtvaartveiligheidsplan

Ingevolge de inwerkingtreding van de “New Basic regulation” (EU) nr. 2018/1139, is het DGLV gestart met de actualisering van het Belgische luchtvaartveiligheidsplan 2016-2020. De klemtoon bleef liggen op de voortzetting van de implementatie van verordening (EU) nr. 376/2014 inzake het melden, onderzoeken en opvolgen van voorvallen in de burgerluchtvaart. Het DGLV heeft zijn processen en procedures inzake risico's voor de veiligheid geoptimaliseerd. We hebben ook de ontwikkeling van een Just Culture-klimaat voortgezet met twee koninklijke besluiten. Een nieuw domein “Opkomende kwesties” betreft het gebruik van onbemande luchtvaartsystemen (Unmanned Aircraft Systems, UAS). De populariteit en toepassingsmogelijkheden van de UAS - bij het publiek beter bekend als drones - blijven groeien. Het gebruik van UAS blijft een opkomend risico voor de commerciële en algemene luchtvaart.

4. Klimaatverandering

Het DGLV is in samenwerking met het Coördinatiecomité Internationaal Milieubeleid (CCIM) blijven werken aan de implementatie van het Carbon Offsetting and Reduction Scheme for International Aviation (CORSA) van de ICAO, waarbij de eerste lijst van betrokken luchtvaartmaatschappijen en de gecoördineerde antwoorden op de ICAO-staatsbrieven zijn ingediend.

5. Verbetering van de dienstverlening aan de burgers

In het raam van het digitaliseringsproces heeft het DGLV op 4 september 2019 het Aviation Portal opgestart. Dit is een dienstverlening waarmee men online aanvragen tot inschrijving van luchtvaartuigen kan uitvoeren.

Vanaf 13 september 2019 is het digitale platform droneguide.be dat het DGLV in samenwerking met skeyes ontwikkelde, verrijkt met een nieuwe toepassing die het mogelijk maakt de verzoeken van de UAV-operatoren te centraliseren.

De toegang tot deze toepassingen is beveiligd via CSAM, het officiële registratieportaal van de federale overheid.

DG Duurzame Mobiliteit en Spoorbeleid

1. Spoorweglawaaï

In 2017 vonden in een ad-hocwerkgroep met de verschillende interveniënten de besprekingen plaats over hoe de retrofitting van de wagons moet worden ondersteund.

Uit het werk dat deze groep heeft verzet, bleek dat een subsidiesysteem de meest aangewezen oplossing was voor de ondersteuning van de retrofitting van wagons die in België rijden.

Een nota met het voorstel om dit systeem in te voeren werd voorgelegd aan de minister van Mobiliteit die het voorstel heeft goedgekeurd.

In de loop van 2019 heeft het DGDMS het in te voeren subsidiesysteem in detail vastgelegd. Momenteel legt men de laatste hand aan de wettekst tot instelling van dit mechanisme.

Vervolgens moeten de noodzakelijke budgetten ter beschikking worden gesteld opdat dit systeem zou kunnen worden ingevoerd.

2. Bijdragen tot de ontwikkeling van de drie goederencorridors die België doorkruisen ter versterking van het concurrentievermogen van het internationale goederenvervoer per spoor

De drie corridors die België doorkruisen, zijn de corridor Noordzee-Middellandse Zee (RFC NSMED), waarvan het DGDMS het voorzitterschap waarneemt, de corridor Rijn-Alpen (RFC RALP) en de corridor Noordzee-Baltische Zee (RFC NSB).

RFC NSMED: In de laatste maanden van 2018 is het verkeersvolume gedaald tot het niveau van begin 2017. De samenloop van stakingen in Frankrijk, werken aan de assen van de corridor en nieuwe veiligheidsprocedures verklaart deze terugval. Toch is het volume van de aangevraagde treinpaden gestegen en is het volume van de door de corridor toegewezen treinpaden stabiel gebleven, met een lichte stijging. Het aantal bestelde treinpaden voor 2019 is bijna verdubbeld ten opzichte van 2018. Niettemin moet het effect van de stakingen in Frankrijk in de laatste weken van 2019 op het aantal treinen nog worden gemeten.

De stiptheid blijft onder de gestelde doelen. Het beheerscomité van de RFC is een studie gestart om de oorzaken van deze daling van de stiptheid te begrijpen en het vaste team van de corridor zal vanaf 2020 het terrein opgaan om “zieke” treinen en de oorzaken ervan te identificeren.

Terneuzen (NL) wilde worden aangesloten op de RFC NSMED, een bewijs van de uitgesproken belangstelling van terminals om met deze instanties te worden verbonden. Het uitvoerend comité heeft in juni 2019 zijn akkoord gegeven.

RFC RALP: In november heeft het beheerscomité een nieuw product voor de corridor gepresenteerd: een standaardisering van de treinpaden, waardoor de spoorwegondernemingen tijdslots kunnen wisselen naargelang van hun noden. Deze standaardisatie zal starten op één lijn van de corridor (Mannheim-Basel), en zal naar andere lijnen worden uitgebreid als de test succesvol is.

In het algemeen gaat de prestatie (stiptheid) van de RFC RALP bergaf. De RFC en het Zwitserse ministerie van Verkeer hebben met de sector seminaries georganiseerd om inzicht te krijgen in de oorzaken en manieren om deze stiptheid te verbeteren. Een van de belangrijkste

elementen die uit deze seminaries naar voren kwam, was de behoefte aan transparantie en het delen van informatie. Naast dit initiatief wil de RFC RALP ook een haalbaarheidsstudie uitvoeren naar de mogelijkheid om het collaboratieve besluitvormingsproces van de luchtvaart te kopiëren naar het spoor. Daartoe heeft de corridor deelgenomen aan een oproep tot het indienen van projecten van de Europese Commissie.

Terneuzen heeft gevraagd deel te mogen uitmaken van de RFC RALP. Het uitvoerend comité heeft in juli 2019 zijn akkoord gegeven.

RFC NSB: Het verzoek om toetreding van Gent/Terneuzen en Zeebrugge werd in maart 2019 door de ministeries van de staten die partij zijn bij de RFC aanvaard. De procedure voor de aanpassing van de hoofdroutes van de RFC NSB volgt haar verloop.

3. Subsidies voor het goederenvervoer per trein

In 2019 heeft de FOD Mobiliteit 13,5 miljoen euro subsidies toegekend aan spoorwegondernemingen. Deze steun is vooral bedoeld om het aandeel van het spoor in het goederenvervoer vanuit milieuoogpunt in stand te houden of te vergroten. Een grotere benutting van het spoor vermindert immers het aantal vrachtwagens op onze wegen en heeft dus een positief effect op de files en de vervuiling.

De modal shift, dat is de verschuiving van het goederenvervoer over de weg naar andere vervoersmodi, is een belangrijke stap naar een duurzamere mobiliteit. De verschillende vervoersmodi staan momenteel nog niet op gelijke voet, vooral dan wat de externe kosten betreft. Om het nadeel dat de spoorwegsector nog ondervindt, te milderen, heeft de Belgische Staat sedert 2005 een ondersteuningsprogramma voor het gecombineerd vervoer lopen en sedert 2013 ook een voor het verspreid vervoer.

Gecombineerd vervoer

Het gecombineerd vervoer per spoor is het vervoer van intermodale transporteenheden. Het gaat om containers, wissellaadbakken en

opleggers die op verschillende transportmiddelen kunnen worden geladen, maar die het grootste deel van het traject per spoor afleggen. Tussen de verschillende vervoersmodi zijn het de transporteenheden die worden overgeslagen en niet de goederen zelf.

Het merendeel van deze containers komen het land binnen via de havens van Antwerpen of Zeebrugge.

Verspreid vervoer

Verspreid vervoer is het vervoer van een of meer spoorwagens, die bij een of meer bedrijven worden opgehaald en vervolgens een grotere trein vormen en naar een andere binnen- of buitenlandse bestemming rijden, waar de spoorwagens meestal naar verschillende bedrijven gaan.

Het voordeel van deze transporttypes is de vermindering van het aantal vrachtwagens op de Belgische wegen, wat weer zorgt voor minder files en dus minder vervuiling. Daarom moedigt de FOD Mobiliteit en Vervoer het gebruik ervan aan via de toekenning van subsidies. Deze zijn nodig voor de transportfirma's door de bijkomende kosten die ontstaan door de specifieke hantering die bij de overdrachten op de wagons moeten gebeuren.

13,5 miljoen euro subsidies

In 2019 werd er voor het gecombineerd vervoer 4 miljoen euro vrijgemaakt voor een totaal van 160.000 intermodale transporteenheden; dit komt neer op een gemiddelde subsidie van ongeveer € 24 per eenheid. Wat het verspreid vervoer betreft, gaat het om 9,5 miljoen euro die werden toegekend voor een totaal van 113.000 wagons, wat neerkomt op ongeveer € 83 per wagon.

Het federale steunmechanisme voor het gecombineerd en verspreid vervoer loopt af op 31 december 2020.

Het is aangewezen om de toekomst van dit steunmechanisme te bepalen op basis van de opgedane ervaring, de marktontwikkelingen en buitenlandse voorbeelden. Daarom heeft de FOD in 2019 een

studie besteld om de impact van het bestaande systeem te evalueren, om de steunmechanismen die in een aantal Europese landen worden toegepast, te vergelijken en om aanbevelingen te doen voor een eventueel steunsysteem dat na 2020 in België van toepassing zou zijn.

Deze studie werd in november 2019 opgestart en zal naar verwachting in februari 2020 worden afgerond.

Op basis van deze conclusies zal de FOD aan de federale regering richtlijnen kunnen voorstellen voor de toekomst van dit systeem.

4. Bevorderen van intelligente vervoerssystemen en MaaS-toepassingen (MaaS = mobility as a service)

Intelligente vervoerssystemen (Intelligent Transport Systems, ITS) zijn het resultaat van de integratie van informatie- en communicatietechnologieën in het wegvervoer en de interfaces ervan met andere vervoerswijzen. Het doel is om innovatieve diensten voor duurzame mobiliteit te leveren.

Een federaal ITS-plan zal een overzicht van alle federale initiatieven op het vlak van de intelligente vervoerssystemen met een langetermijnstrategie integreren. Sedert november 2019 kan men het eerste ontwerp van dit plan op de website van de FOD raadplegen. Gedurende enkele maanden wordt het als een eerste ontwerp ter beschikking gesteld, zodat alle geïnteresseerde partijen de kans krijgen om te reageren. Op basis van de opmerkingen zal in de loop van 2020 de definitieve versie worden gepubliceerd.

In februari 2019 is de FOD toegetroten tot de MaaS-alliantie. MaaS staat voor “Mobility as a Service”. Hierbij worden de reizigers centraal gesteld en krijgen ze op basis van hun noden mobiliteitsoplossingen op maat aangereikt. MaaS is een applicatie op uw smartphone die de verschillende mobiliteitsaanbieders samenbrengt. Het doel is om het gebruik van de eigen auto te verminderen door andere mobiliteitsoplossingen op een vlotte en gebruiksvriendelijke manier te combineren.

MaaS kan dus leiden tot een modal shift. Een verandering in onze gewoonten om de eigen auto te vervangen door andere, meer duurzame vervoermiddelen. Vooral in stedelijke gebieden, waar veel korte ritten worden gemaakt.

Voor de FOD Mobiliteit en Vervoer is MaaS een pijler van het toekomstige model van duurzame mobiliteit en een belangrijk instrument voor de verwezenlijking van de modal shift. Daarom willen we de ontwikkeling en toepassing van de MaaS-applicatie stimuleren. Door onze deelname aan de MaaS-alliantie willen we leren hoe het federale beleid hieraan kan bijdragen en MaaS kan de verschuiving van het gebruik van de eigen wagen naar duurzamere vervoerswijzen maximaal stimuleren.

In hetzelfde perspectief ontving de FOD op 3 december 2019 de MaaS-alliantie België, een initiatief van ITS.be dat tot doel heeft de publieke en private actoren van ons land samen te brengen en concrete (deel) oplossingen voor MaaS te ontwikkelen.

5. Mobiliteitsbudget

Na de goedkeuring van de mobiliteitsvergoeding in 2018 wenste de regering een ruimere maatregel in te voeren, het “mobiliteitsbudget” genaamd, om de begunstigden van bedrijfswagens aan te moedigen om over te schakelen op alternatieve vervoersmodi, met behoud van hetzelfde gunstige fiscale kader. Deze maatregel houdt meer bepaald de mogelijkheid in voor werkgevers om hun werknemers een voor de alternatieve vervoersmodi voorbehouden mobiliteitsbudget aan te bieden ter vervanging van hun bedrijfswagen of in combinatie met een milieuvriendelijkere bedrijfswagen. Het eventuele saldo van dit mobiliteitsbudget is deels vrijgesteld van belasting aangezien het nog steeds onderworpen is aan socialezekerheidsbijdragen. De directie Mobiliteit heeft meer bepaald bijgedragen aan de definitie van een milieuvriendelijker voertuig en aan de bepaling van de alternatieve vervoersmodi die in aanmerking komen. De wet werd goedgekeurd

op 17 maart 2019 en gepubliceerd op 29 maart 2019, samen met het uitvoeringsbesluit.

6. Energie-klimaatplan

Om te voldoen aan de energie- en klimaatdoelstellingen van de EU voor 2030 moet België een Nationaal Energie- en Klimaatplan voor 10 jaar opstellen voor de periode 2021 tot 2030. De FOD Mobiliteit en Vervoer is betrokken bij de voorbereiding van het geïntegreerde Belgische Nationaal Energie-Klimaatplan.

Nadat het ontwerpplan eind 2018 bij de Commissie was ingediend, moest België de definitieve versie uiterlijk tegen 31 december 2019 indienen. Het DGDMS heeft actief deelgenomen aan de uitwerking van het plan door concrete maatregelen voor te stellen zoals het behalen van een modaal aandeel van 20 % voor het gebruik van zachte verplaatsingsmodi¹ tegen 2030 voor het woon-werktraject. In verband met deze doelstelling heeft de FOD in 2019 een enquête fiets/micromobiliteit opgestart waarvan de resultaten begin 2020 zullen worden geanalyseerd. De FOD bracht ook de NMBS en bepaalde van haar stakeholders (fietsverenigingen) samen om de mogelijke pistes ter verbetering van de multimodaliteit trein/fiets (toegang tot station, beveiligde stallingen) te overlopen.

Een van de andere doelstellingen van dit plan betreft de voltooiing van het GEN tegen 2031 (hoofdzakelijk het op vier sporen brengen

van de lijnen 161 en 124). In 2019 heeft het DGDMS deelgenomen aan de vergaderingen van de GEN-stuurgroep, die doorgaans maandelijks plaatsvinden. Het DG stond ook in voor het permanente secretariaat van deze vergaderingen en nam deel aan verschillende thematische werkgroepen die door de stuurgroep van het GEN werden opgericht.

Directie Vervoersinfrastructuur – Beliris

Toe zien op de duurzaamheid van bij de ontwerpfase tot aan de ingebruikname

“Daarom wil Beliris projecten uitvoeren die de tand des tijds kunnen doorstaan, met aandacht voor de duurzaamheid van zijn acties.”

Managementplan 2016-2019, waarden

Om de duurzaamheid van zijn projecten verder te verbeteren, heeft Beliris sinds 2018 in zijn bestekken voor studies en werken verschillende verplichtingen opgenomen, gaande van het waterbeheer tot het hergebruik van materialen.

¹ Dit omvat de volgende verplaatsingsmodi: te voet/met de fiets/met elektrische gemotoriseerde voertuigen beperkt tot 25 km/u en met een speed pedelec.

<p style="text-align: center;">93 %</p> <p style="text-align: center;">van het huishoudelijk afval op onze werven wordt</p> <p style="text-align: center;">gerecycleerd.</p> <p style="text-align: center;">Dat is twee keer zoveel als het voorbije jaar</p>	<p style="text-align: center;">3 proefprojecten</p> <p style="text-align: center;">beschikken over</p> <p style="text-align: center;">een sloopinventaris met mogelijk herbruikbare materialen</p> <p style="text-align: center;">Dit is ook voorzien voor alle toekomstige projecten.</p>
<p style="text-align: center;">Als lid van de</p> <p style="text-align: center;">groep Interreg FCRBE (Facilitating the Circulation of Reclaimed Building Elements in Northwestern Europe),</p> <p style="text-align: center;">denkt Beliris ook na over de praktische uitdagingen van</p> <p style="text-align: center;">de kringlooeconomie</p>	<p style="text-align: center;">Dankzij de nieuwe programmanota</p> <p style="text-align: center;">wordt er voor elk project systematisch nagedacht over het gebruik van</p> <p style="text-align: center;">duurzame materialen, de kringlooeconomie, het beheer van de middelen</p> <p style="text-align: center;">en het hergebruik van materialen.</p>

Het beheersplan: Handleiding voor een duurzaam project

De duurzaamheid van een project hangt in eerste instantie af van de juiste overdracht aan de beheerder en de gebruikers van de site. Daarom wil Beliris zijn projecten opleveren met een beheersplan, d.w.z. een soort handleiding waarin wordt uitgelegd hoe het gebouw en de gebruikte materialen op een duurzame manier moeten worden onderhouden, hoe de technische installaties moeten worden gebruikt, hoe de aanplantingen moeten worden onderhouden, enz. Voor passieve gebouwen wordt ook begeleiding voorzien om een maximaal comfort en een minimaal energieverbruik te garanderen, en dit zowel in het beheersplan voor de beheerders als in de brochures voor de huurders. De sociale woningen Musin, Linné-Planten en Hector Denis, het marionettentheater Toone en de competentiepool Technicity hebben allemaal een eigen beheersplan. De coördinator van de projectoplevering zal op termijn hiertoe een template aanmaken.

3. Beleidslijnen voor een duurzaam beheer in de interne werking van de FOD

In het aankoopbeleid dat de FOD M&V heeft ontwikkeld, werd de omzendbrief duurzame aankopen van 2014 integraal opgenomen. De initiatieven op het vlak van aankopen werden besproken in het bovenstaande punt met betrekking tot de economische pijler van DO.

Zoals hierboven is uiteengezet, is de FOD M&V sedert 2007 EMAS-/ISO 14001-geregistreerd.

Sedert begin 2017 heeft de DO-coördinatrice de coördinatie van het netwerk en van de federale WG EMAS ISO 14001 opnieuw opgenomen.

Voor 2019 hebben we een project gelanceerd om het label Ecodynamische Onderneming te behalen.

Op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen hebben we ook een 'materialiteitsmatrix'-oefening uitgevoerd. Het doel was om de impact en de uitdagingen van de FOD Mobiliteit te koppelen aan de SDG's (Sustainable Development Goals) van de VN via een materialiteitsmatrix en vervolgens de te ontwikkelen acties vast te leggen. Ook de stakeholders werden bij deze oefening betrokken.

5.7. FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg

mevrouw Haoua Ibra, lid van de ICDO, en de heer Stany Chigoho Kalimo, plaatsvervanger

CEL DO

Samenstelling van de Cel DO (Green)

Sinds 1 oktober 2018 heeft de Voorzitter van het Directiecomité, Haoua Ibra K. aangesteld als coördinatrice Duurzame ontwikkeling op de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg.

Zij coördineert de activiteiten van de cel duurzame ontwikkeling en het interne netwerk "Green".

Op de Diensten van de Voorzitter en op elke Algemene directie en Stafdienst werd een contactpersoon duurzame ontwikkeling aangesteld. Die contactpersoon moet fungeren als aanspreekpunt voor zijn collega's in verband met alle vragen m.b.t. het milieubeleid op de FOD WASO. Enerzijds bezorgt hij de vragen, suggesties en verwachtingen van zijn collega's aan de coördinatrice en anderzijds werkt hij mee aan het verspreiden van informatie en het sensibiliseren van zijn collega's.

De interne cel duurzame ontwikkeling bestaat (Green) dus uit vertegenwoordigers van de algemene directies en stafdiensten die worden aangewezen door de directieverantwoordelijken.

De coördinatrice werkt onder de verantwoordelijkheid van de Voorzitter van de FOD en beschikt niet over een eigen budget.

Activiteiten van de Cel DO (Green)

In 2019 heeft het interne netwerk "Green" verscheidene malen vergaderd. De coördinatrice heeft ook informele vergaderingen belegd met de communicatiedienst, de dienst beheer gebouw en de verschillende directies en administraties.

Deelname aan de werkzaamheden van de ICDO en van het FIDO

De coördinatrice DO van de FOD WASO heeft deelgenomen aan de werkvergaderingen van de ICDO. Zij heeft ook deelgenomen aan verschillende seminaries, colloquia en studiedagen rond het thema duurzame ontwikkeling.

Communicatie/ Sensibilisering

De communicatie inzake milieu is een cruciaal element van een voluntaristische aanpak. Er moet zowel op intern als op extern niveau kenbaar gemaakt worden dat de FOD WASO een systeem heeft aangenomen waardoor de FOD in staat zal zijn om zijn milieu-impact te plannen en te beheersen.

Zoals hierboven is vermeld, werd op intern niveau een netwerk van contactpersonen opgezet, dat enerzijds informatie aan de personeelsleden bezorgt en anderzijds de reacties van die laatsten doorsluist naar de hogere niveaus.

Daarnaast werd op het intranet een specifieke rubriek voor EMAS en Duurzame ontwikkeling ontwikkeld.

Dierubriek wil beetje bij beetje uitgroeien tot een gebruiksvriendelijke tool waar iedereen in het gebouw antwoorden kan terugvinden op zijn vragen in verband met de milieu-impact.

Bij de personeelsingang en in de koffiehoeken werd een ideeënbuis geplaatst waar iedereen zijn ideeën, suggesties en opmerkingen kan posten.

De Communicatiedienst staat in voor de organisatie en uitvoering van de bewustmakings- en informatiecampagnes in het kader van de duurzame ontwikkeling. De Communicatiedienst zorgt ervoor dat er informatie wordt verstrekt over de behaalde resultaten en over de geboekte vooruitgang ten opzichte van de doelstellingen. Hij ontwikkelt en verspreidt ook affiches en folders.

In samenwerking met de Cel mobiliteit en de cel duurzame ontwikkeling, stelt de Communicatiedienst een communicatieplan op zoal de EMAS regelgeving adviseert.

In 2019 heeft de FOD WASO bewustmakingsacties opgezet in het kader van “het feest van de FOD”. Naar aanleiding van dat evenement heeft de cel DO een informatiestand en een workshop maken van herbruikbare vershoudfolie georganiseerd.

Er werden ook infosessies over thema’s i.v.m. duurzame ontwikkeling georganiseerd.

In samenwerking met de dienst Communicatie werd ook een sensibiliseringscampagne opgezet rond de thema’s “EMAS” en “Duurzame Ontwikkeling”.

Op geregelde tijdstippen worden op het intranet artikels en kleine berichten gepubliceerd. Die berichten worden altijd begeleid door affiches die de grafici van de FOD ontwerpen.

De milieuverklaring en het milieubeleid worden gepubliceerd op het Intranet en op de website van de FOD.

Beleid inzake duurzame ontwikkeling Strategische aanpak

Sinds 1 januari 2016 vervangt de bestuursovereenkomst het geïntegreerd managementplan dat werd uitgewerkt door het

Directiecomité van de FOD en op basis waarvan de strategische visie van onze organisatie werd vastgesteld.

Op 15 december 2015 werd een eerste overeenkomst ondertekend voor de jaren 2016 tot 2018, die een eerste maal werd geactualiseerd in mei 2017 en een tweede maal op 23 juli 2018.

Op 6 maart 2019 hebben de minister van Werk en de voorzitter van het directiecomité van de FOD een tweede bestuursovereenkomst (2019-2021) ondertekend.

Ook het bestuursplan 2019 werd ondertekend: In dit document worden alle acties uit de bestuursovereenkomst opgenomen die eind 2019 afgerond moeten zijn.

De doelstellingen inzake duurzame ontwikkeling zijn in de bestuursovereenkomst opgenomen.

Maatregelen en acties van de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg in het kader van de SDG, de federale langetermijnvisie of het FPDO

Van september 2018 tot maart 2019 heeft de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg deelgenomen aan het project “SDGs (Sustainable Development Goals) en Materialiteit” georganiseerd door het Federaal Instituut voor Duurzame Ontwikkeling dat een analyse van de materialiteit omvat, gelinkt aan het programma voor duurzame ontwikkeling 2030 van de Verenigde Naties.

Doel van het project dat gecoördineerd wordt door het FIDO was het begeleiden van vier FOD’s bij de analyse van hun materialiteit (in de zin van de GRI4 richtlijnen) en het resultaat van deze analyse te toetsen aan de SDG’s. Onder materialiteit verstaan we de aandachtspunten inzake duurzame ontwikkeling die betrekking hebben op een privé- of openbare organisatie. De organisatie zelf

maar ook de stakeholders brengen die aandachtspunten in kaart en bepalen de prioriteiten.

Zo heeft de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg duidelijk kunnen vaststellen waar zijn prioriteiten liggen op het stuk van duurzame ontwikkeling en doelstellingen bepalen die hiertoe kunnen bijdragen.

Via dit project kon tijdens de werkzaamheden met de consultants een voorlopige relevantiematrix uitgewerkt worden maar ook 21 belangrijke aandachtspunten inzake duurzame ontwikkeling in kaart gebracht worden op basis waarvan de FOD actie kan ondernemen.

De werkgroep bestond uit consultants van Cap Conseil, een vertegenwoordiger van het FIDO, de Coördinatrice duurzame ontwikkeling, de Adviseur-generaal van de Afdeling van het Algemeen Beleid en de Strategie, de Adviseuse verantwoordelijk voor de bestuursovereenkomst en deskundigen van de algemene directies van de FOD.

Op basis van het project, aangestuurd door de consultants van CAP-Conseil, kon dus concreet werk worden gemaakt van:

- het in kaart brengen van de SDG's op basis van de knowhow van de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg;
- het bepalen van 21 belangrijke aandachtspunten voor de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg op basis waarvan actie kan worden ondernomen.

Die 21 aandachtspunten en het project werden in december 2018 aan het Directiecomité voorgesteld. De leden van het Directiecomité en de leden van de werkgroep hebben een waarderingscijfer gegeven aan de verschillende aandachtspunten. Daarna werden de stakeholders verzocht om de aandachtspunten een cijfer te geven.

Vervolgens heeft de werkgroep 12 interne en externe stakeholders aangewezen onder de stakeholders die al opgenomen waren in de

bestuursovereenkomst van de FOD. In een volgende fase werden deze geïdentificeerde externe stakeholders (twee leden per categorie) uitgenodigd om in 2019 deel te nemen aan een rondtafelconferentie. Omdat een materialiteitsanalyse zich niet zelf uitvoert, beschikten de stakeholders over een bepalende stem om een denkoefening met gesloten deuren te valideren, prioriteiten te bepalen en bijstellingen aan te reiken. Zo kon het resultaat van de analyse in het licht van de SDGs worden getoetst aan het advies van een aantal externe stakeholders op een rondtafelconferentie.

Om organisatorische redenen werd het project opgeschort maar op de agenda geplaatst van het strategisch seminarie dat in het najaar van 2019 werd georganiseerd voor de leden van het directiecomité. Op dit strategisch seminarie heeft het Directiecomité de 5 SDGs gevalideerd waarvoor de FOD WASO bevoegd is, en bovendien beslist om de artikelen van de bestuursovereenkomst 2019-2021 te linken aan deze SDGs.

De FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg is op grond van zijn missie bevoegd voor de SDG's:

- SDG 3: verzeker een goede gezondheid en promoot welzijn voor alle leeftijden
- SDG 5: bereik gendergelijkheid en empowerment
- SDG 8: waardig werk en economische groei
- SDG 10: dring ongelijkheid terug
- SDG 16: vrede, veiligheid en sterke publieke diensten

Maatregelen en acties gevoerd op initiatief van uw organisatie

Sensibilisering

Centraal in dit nieuwe communicatieplan van de FOD WASO staat het bewustmaken van de personeelsleden voor de nieuwe EMAS doelstellingen en duurzame ontwikkeling via alle beschikbare communicatiekanalen.

Zo werden er op geregelde tijdstippen berichten gepubliceerd op het intranet (nieuwsberichten, banner, creatie van een projectpagina, blog, evenementenkalender) en via e-mail.

Naast het berichten over de doelstellingen als dusdanig werd er ook gesensibiliseerd rond duurzaam reizen, duurzame eindejaarsfeesten, dagen zonder vlees, earth hour,... enz, maar werd ook werk gemaakt van het sensibiliseren voor en het bevorderen van andere initiatieven in verband met duurzame ontwikkeling en milieu.

In samenwerking met het platform «moestuin», heeft de cel DD ook een “duurzame” picknick georganiseerd, ook die picknick lag in het verlengde van de campagne van de strijd tegen voedselverspilling.

Op 17 december 2019 werd in het kader van de dag van de bibliotheek ook een informatiesessie over de SDGs gehouden voor de personeelsleden, in samenwerking met het FIDO. Wat houdt het programma van de Verenigde Naties in en de 17 doelstellingen inzake duurzame ontwikkeling voor het transformeren van onze wereld om hem voor eenieder rechtvaardig en leefbaar te maken? Hoe kan de FOD Werkgelegenheid hiertoe bijdragen? Doet België genoeg?

In het kader van het integratietraject heeft de coördinatrice voor duurzame ontwikkeling, in samenwerking met de personeelsdienst, voor onze nieuwe medewerkers ook een opleiding uitgewerkt en

gegeven over het beleid inzake duurzame ontwikkeling van de FOD WASO en onze EMAS-registratie.

Integratie van de doelstellingen duurzame ontwikkeling in de bestuursovereenkomst 2016-2018.

De FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg is op grond van zijn missie bevoegd voor de SDGs:

- SDG 3: verzeker een goede gezondheid en promoot welzijn voor alle leeftijden
- SDG 5: bereik gendergelijkheid en empowerment
- SDG 8: waardig werk en economische groei
- SDG 10: dring ongelijkheid terug
- SDG 16: vrede, veiligheid en sterke publieke diensten

Met het oog op de realisatie van de doelstellingen inzake duurzame ontwikkeling werden alle artikels van de bestuursovereenkomst geanalyseerd om ze te kunnen linken aan de SDGs. Bepaalde artikels van de bestuursovereenkomst 2016-2018 werden bovendien gelinkt aan de SDGs.

Zoals eerder vermeld zal deze oefening opnieuw worden gehouden in het kader van de bestuursovereenkomst 2019-2021.

Regelgevingsimpactanalyse (RIA)

Om de regelgevingsimpactanalyse correct uit te voeren kan men terecht op een specifieke pagina op het Intranet van de FOD WASO.

In 2014 hebben de betrokken personeelsleden ook een halve dag opleiding gekregen over RIA.

Het Intranet verwijst ook naar de website “administratieve vereenvoudiging”.

Duurzaam beheer

Gekozen duurzaam managementsysteem

De FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg heeft een milieumanagementsysteem (EMAS) ingevoerd dat beantwoordt aan de vereisten van de Europese verordening EMAS nr. 1550/2017.

Op de FOD WASO staat de coördinatrice duurzame ontwikkeling ook in voor de EMAS coördinatie. Sinds 01/10/2018 staat Haoua IBRA in voor de coördinatie en de opvolging van EMAS. Daarin wordt zij bijgestaan door de EMAS correspondenten die op alle diensten moeten zorgen voor de doorstroming van de informatie die noodzakelijk is voor de naleving van de goede milieupraktijken. Bovendien werkt de milieucoördinator actief mee met de Cel Duurzame Ontwikkeling.

Sinds 2009 is het hoofdbestuur van de FOD WASO EMAS geregistreerd. De Algemene directie Toezicht op het welzijn op het werk heeft het ISO9001 certificaat.

Dit dynamisch risicobeheersingssysteem houdt verband met alle activiteiten van het Hoofdbestuur: de Diensten van de Voorzitter, de 3 Stafdiensten (Budget en beheerscontrole, Personeel en Organisatie, en Informatie- en communicatietechnologieën), de 5 Algemene directies en de Sociale inlichtingen- en opsporingsdienst (SIOD).

In het kader van de invoering van het Milieu Management System gebaseerd op het EMAS schema heeft de FOD WASO een grondige analyse gemaakt van zijn directe impact op het milieu. Alle activiteiten werden grondig onder de loep genomen en op basis van de resultaten werd een lijst opgemaakt van de in kaart gebrachte effecten. Alle effecten werden geanalyseerd op grond van zes criteria. Op basis daarvan konden de significante directe milieueffecten in kaart worden gebracht die hieronder worden toegelicht

en acties worden uitgewerkt die moeten leiden tot een beheersing van onze milieu-impact en indien mogelijk tot een verlaging en een verbetering van onze energieprestaties, rekening houdende met de middelen, technologieën en knowhow die op een bepaald tijdstip beschikbaar zijn.

De FOD WASO heeft zijn vierde EMAS registratiecyclus opgestart die zich toespitst op de volgende punten:

- Het opvolgen van de bepalingen betreffende Europese verordening EMAS (nr. 1505/2017) en de vigerende federale en Brusselse milieuwetgeving en de bepalingen betreffende duurzame ontwikkeling
- Het verminderen van ons papierverbruik
- Het onder controle houden van ons energieverbruik
- Beheersing van ons waterverbruik
- Rationeel en duurzaam consumeren en aankopen
- Permanente sensibilisering en informatie over ons milieubeleid en inspanningen naar onze leveranciers en gebruikers van onze diensten
- Het aanmoedigen van duurzame verplaatsingen en het gebruik van het openbaar vervoer voor woon-werkverkeer en dienstverplaatsingen

Enkele voorbeelden van concrete acties:

Een paar jaar terug hebben wij het project «relighting» gelanceerd waardoor ons elektriciteitsverbruik gevoelig kon verminderd worden. Dit project voorziet in de aanpassing van de verschillende elektrische installaties van het gebouw:

- Evacuatietrappen: vervanging van de verlichtingsarmaturen en installatie van bewegingsdetectoren
- Kitchenettes: vervanging van de verlichtingsarmaturen en installatie van infrarooddetectoren

- In de gangen die leiden naar het auditorium, de personeelsingang en de drukkerij, installatie van luxmeters die de sterkte van het kunstlicht regelen.

Wij hebben ook een inventaris opgemaakt van de huishoudtoestellen op de verschillende verdiepingen. In september 2019 heeft de Cel Beheer Gebouw de toestellen die niet meer voldoen aan de energienormen (minstens klasse A) weggehaald en naar het recyclagepark gestuurd.

In 2019 werd een gedeelte van de oude koelkasten die eigendom waren van de FOD WASO vervangen door nieuwe toestellen van klasse A++. Er werd ook besloten om maximaal 5 toestellen per verdieping te installeren (inclusief het toestel beschikbaar in de kitchenette) en een toestel per zone.

In een tweede fase zal de Directie van de logistiek in samenwerking met de verschillende administraties analyseren of er behoefte is aan extra toestellen.

De personeelsleden die hun eigen toestellen willen gebruiken (waterkoker, koffiezet), moeten, voor ze het toestel in gebruik nemen, contact opnemen met de Cel Beheer Gebouw.

Overheidsopdrachten/ duurzame aankopen

Opgvolging van de omzendbrief van 16 mei 2014

Conform de omzendbrief, heeft het Directiecomité een procedure goedgekeurd die tot doel heeft de verplichtingen van deze tekst zo goed mogelijk toe te passen (zie hieronder). Voor elke aanbesteding trachten de verantwoordelijken duurzaamheidsclausules te integreren in de bestekken.

Meer algemeen voorziet artikel 73 van de Bestuursovereenkomst in Duurzame ontwikkeling en legt het de volgende doelstelling vast:

“Duurzame ontwikkeling gaat over de manier waarop zowel economische, sociale en ecologische aspecten in overweging worden genomen in de werking en het beleid van een organisatie en houdt zowel een kort, een middellang als een langetermijnperspectief voor ogen. Op het vlak van duurzame ontwikkeling, engageert de FOD zich om in overleg met zijn stakeholders zijn materiële en immateriële impact op het stuk van duurzame ontwikkeling te monitoren en te ontwikkelen.”

Integratie van de Omzendbrief van 16 mei 2014 in de praktijken van de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg

Korte voorstelling van de procedure en de tools voor rapportering:

- Aanbestedingen die op minder dan 30.000€ exclusief BTW worden geschat: die aanbestedingen zullen via een e-formulier «aanvraag aankoop» aan de Cel van de aankopen en van de overheidsopdrachten worden bezorgd. De aankoper werkt samen met de aanvragende dienst voor de aanvraagdOCUMENTEN die moeten ingediend worden of voor de keuze van de benodigdheden. Bij de behandeling van elke aanvraag moet de aankoper nagaan of er in de documenten eventueel duurzame of sociale clausules moeten worden opgenomen. De verantwoordelijke van de cel staat tot hun beschikking voor informatie en advies. Hij keurt de aanvraagdOCUMENTEN goed alvorens zij naar de inschrijvers gestuurd worden. Op het einde van het inkoopproces controleert de verantwoordelijke het toekenningsdossier vooraleer er gevraagd wordt om een bestelbon op te maken. Tijdens deze fase heeft hij nog de mogelijkheid om zowel de aankoper als de

aanvragende dienst te sensibiliseren wat het aspect duurzame ontwikkeling betreft.

- Aanbestedingen die op meer dan 30.000€ exclusief BTW worden geschat: Voor deze aanbestedingen werkt de Cel Aankopen en overheidsopdrachten mee aan de opmaak van het bestek. Voor een bestek wordt goedgekeurd door de Inspectie van financiën en vervolgens door de Voorzitter van het Comité, vult de Cel de tabel (bijlage 1) van de Omzendbrief van 16 mei 2014 in. Deze tabel, evenals het ontwerp van bestek worden voorgelegd aan de Cel Duurzame Ontwikkeling voor advies. Dit gebeurt per e-mail met de uitleg van de Cel Aankopen en overheidsopdrachten over de al dan niet aanwezigheid van duurzame, sociale en/of ethische clausules. Er is overleg tussen de twee cellen om het bestek indien mogelijk aan te vullen met duurzaamheidscriteria.
- Aanbestedingen gesloten in uitvoering van het bestaande raamakkoord (FOR, CMS, SMALS, enz...). De duurzame of niet-duurzame producten besteld in kader van FORCMS aanbestedingen worden opgenomen in een tabel door een medewerker van de Directie Aankoop en Logistiek. Deze tabel met de lijst van door de FOD bestelde (duurzame) producten wordt aan de Cel Duurzame Ontwikkeling bezorgd.

Rol van de Cel DO in de uitvoering van de omzendbrief

De rol van de Cel Duurzame Ontwikkeling is eerder consultatief. De coördinatrice DO controleert de bestekken op basis van de omzendbrief. Over dit onderwerp worden geen vergaderingen gehouden met de Cel Green of een andere werkgroep. De coördinatrice DO stelt het directiecomité in kennis van de uitgebrachte adviezen.

van de aankopers in de uitvoering van de omzendbrief

De verantwoordelijke voor de overheidsopdrachten van de FOD WASO ageert op verschillende vlakken:

- Voor de aanbestedingen van minder dan 30.000€ exclusief BTW, sensibiliseert hij de aankopers en de aanvragende diensten van de FOD Werkgelegenheid;
- Voor elke aanbesteding van meer dan 30.000€ exclusief BTW adviseert hij de diensten-klienten over de mogelijke clausules inzake duurzame ontwikkeling die in hun bestek kunnen worden geïntegreerd.
- Voor deze opdrachten vult hij bijlage I in van de omzendbrief van 16 mei 2014 en bezorgt die aan de cel duurzame ontwikkeling. Samen overleggen ze over de duurzame punten in de bestekken: Kunnen ze nog verbeterd worden? Mogen wij er nog zaken aan toevoegen? enzovoort...
- Net zoals bij de cel duurzame ontwikkeling staat de verantwoordelijke voor de overheidsopdrachten ter beschikking van de diensten-klienten voor alle vragen in verband met de omzendbrief.

Concrete acties van de Directie van logistiek

De directie van logistiek controleert nauwgezet het respect voor duurzame ontwikkeling door middel van verschillende acties, die allemaal nauw of indirect verband houden met overheidsopdrachten:

- Schoonmaak: in overleg met de IDPBW worden de onderhoudsproducten geselecteerd in de FORCMS-overeenkomst van de FOD BOSA die beschikbaar is op e-catalogue. Wanneer het budget het toelaat en hun doeltreffendheid is bewezen, wordt er geopteerd voor duurzame producten: de handdoeken en het toilet papier zijn daarvan het perfecte voorbeeld.

- Magazijn: Op basis van dezelfde budgettaire en kwaliteitsvereisten kiezen ze voor duurzame producten: balpennen, papier, enz. Het papier draagt een FSC label (afkomstig uit een duurzaam beheer bos).
- Beheer gebouw: het afval wordt gesorteerd: papier, PMD, glas, andere. Andere mogelijkheden kunnen in overweging worden genomen zoals bio-afval. Als er werk gemaakt is van de afvalverwerking bij verschillende onderhoudsprestaties levert dit een attest op, (bv.: verwerking van keukenvetten bij het ledigen). De bewakingsagenten doen de lichten uit in bureaus waar de personeelsleden dat bij hun vertrek vergeten zijn.

Duurzame mobiliteit

Het besluit van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest van 07/04/2011 verplicht elke onderneming met meer dan 100 werknemers tewerkgesteld op eenzelfde site in Brussel elke drie jaar een bedrijfsvervoersplan op te stellen. Onze FOD dient dus aan deze verplichting te voldoen.

Meer dan 90% van de verplaatsingen voor woon-werkverkeer gebeuren met het openbaar vervoer en met zachte modi (fiets en te voet).

Hierdoor lijkt onze manoeuvreerruimte om te beweren dat we aanzienlijke veranderingen kunnen aanbrengen in de manieren om zich te verplaatsen in de context van het woon-werkverkeer beperkt.

Wij stellen voor om voort in te zetten op communicatie en bewustmaking, en om carpooling en het gebruik van de fiets aan te moedigen, om het aantal autosolisten te verminderen.

Om de duurzame mobiliteit aan te moedigen worden aan de personeelsleden bewustmakingsacties aangeboden om het

gebruik van de fiets te bevorderen d.m.v. repair ateliers of tijdelijke abonnementen van “Villo”. De FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg heeft een fietsparking met plaats tot 30 fietsen (kant Barastraat). Op niveau -6 zal een nieuwe fietsparking ingericht worden. Er zal in een aantal plaatsen voor elektrische fietsen worden voorzien.

Het Intranet van de FOD heeft een pagina “duurzame mobiliteit”. De coördinator mobiliteit maakt deel uit van het interne netwerk DO. Hij vergadert geregeld met de coördinatoren mobiliteit van de FOD Volksgezondheid, de RSZ en de “Pensioenen” over de oprichting van een platform carpoolplaza Horta.

Wagenpark

Het regeerakkoord uit 2014 bepaalt dat het wagenpark van de federale overheidsdiensten en van de federale instellingen de volgende jaren groener moet worden.

In het kader van onze EMAS registratie moet de CO2 uitstoot van ons wagenpark verminderd worden door onze dieselveertuigen te vervangen door CNG- en benzinevoertuigen.

Momenteel beschikt de FOD over 13 voertuigen (12 personenauto's en 1 bestelwagen). Die voertuigen leggen heel veel kilometers af en sommige zullen vanaf 2020 niet langer in bepaalde steden mogen circuleren (Euronorm 4).

Tot op heden werd het wagenpark uitsluitend vernieuwd door aankopen en de onderhoudskosten stegen naarmate de voertuigen ouder werden.

De budgettaire marge laat niet toe om het volledige park te vernieuwen op één begrotingsjaar.

Project van de FOD WASO

Beheersen van de kosten gekoppeld aan het gebruik van een verouderd wagenpark en planning van een volledige hernieuwing over een periode van 5 jaar.

In dienst houden van een recent wagenpark door een beroep te doen op de laatste technologieën (minder vervuilend):

- De dienstvoertuigen zullen vervangen worden door middel van aankopen (kaderovereenkomst) en om de 6 jaar vernieuwd worden (+/- 25.000 km/jaar).
- De voertuigen van de managers zullen vervangen worden via operationele leasingovereenkomsten van 5 jaar
- Twee types voertuigen (basis omzendbrief 307 sixies):
- De dienstvoertuigen van type B en C: CNG brandstof
- Na een behoeftenanalyse wordt het laadvolume van dit type voertuig slechts zeer sporadisch gebruikt. Bijgevolg kunnen we opteren voor een lichter type bedrijfsvoertuig type VW Caddy opgenomen in de kaderovereenkomst van de Federale Politie. Als het nodig is kan DILOGI eventueel plannen om een lichte vrachtwagen vergunning B te huren.

De voertuigen van de managers van type A: brandstof benzine Hogere middenklasse: 8 voertuigen. Het aantal voertuigen houdt rekening met het project m.b.t. de hergroepering van de 3 stafdiensten tot een enkele.

Diversiteit, Gendermainstreaming en Handistreaming

Duurzame ontwikkeling, gendermainstreaming en handistreaming zijn transversale bevoegdheden die allen vallen onder de bevoegdheid van de Diensten van de Voorzitter. De cellen werken dus nauw samen.

In 2019 werd de cel diversiteit overgeheveld naar de stafdienst Personeel en Organisatie

De cel diversiteit maakt deel uit van het federaal netwerk diversiteit en neemt deel aan de federale werkgroep diversiteit. De cel werkt mee aan de jaarlijkse voorbereiding en organisatie van de federale week van de diversiteit. De cel heeft een jaarlijks actieplan diversiteit. De cel diversiteit heeft ook een bewustmakingsblog die zeer actief is op het intranet.

I.v.m. gender mainstreaming participeert de cel in de Interdepartementale Coördinatiegroep (ICG) en zet ze een intern netwerk gender mainstreaming op met vertegenwoordigers van de algemene directies, stafdiensten en medewerkers die werken rond de thema's in het federaal plan of die een specifieke rol hebben bij de uitvoering van de genderwet. Zij heeft ook een jaarlijks intern actieplan gendermainstreaming (genderwet).

Welzijnsbeleid

Het thema welzijn op het werk in al zijn aspecten is voor de FOD WASO van het allerhoogste belang en essentieel voor het volledig welslagen van het beleid en de doeltreffende werking van de FOD WASO.

Het beleid inzake welzijn op het werk sluit aan bij de Visie en de Missie van de FOD WASO. Alle redelijke en haalbare maatregelen zullen genomen worden om de doelstellingen te halen, doelstellingen die moeten gerealiseerd worden in het kader van ons welzijnsbeleid.

De Voorzitter en het directiecomité willen dat het welzijnsbeleid, vastgesteld door de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn op het werk, en de codex over het welzijn op het werk binnen de organisatie worden geïmplementeerd en nageleefd

voor de 7 domeinen: veiligheid op het werk, bescherming van de gezondheid van de medewerkers, psychosociale belasting, ergonomie, arbeidshygiëne, verfraaiing van de arbeidsplaatsen, en de milieumaatregelen die een impact hebben op het welzijn op het werk.

Het is van essentieel belang dat de acties gevoerd in het kader van dit beleid bijdragen tot het welzijn op het werk van de medewerkers van de organisatie, maar ook van de gedetacheerde werknemers en werknemers-derden.

Het welzijn op het werk draagt bij tot de ontwikkeling en de duurzaamheid van onze activiteiten, zij draagt bovendien bij tot de goede samenwerking met de verschillende stakeholders.

DE FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg heeft een Cel Welzijn op het werk.

In 2018 heeft de FOD Werkgelegenheid een enquête gehouden om te peilen naar het welzijn op het werk van zijn medewerkers.

De enquête had betrekking op de werkinhoud, arbeidsbetrekkingen, stress, werkorganisatie, arbeidsomstandigheden en werkomgeving.

Aan de hand van de resultaten konden de positieve punten en de werkpunten in kaart worden gebracht. Het Directiecomité heeft vervolgens een actieplan goedgekeurd en de bevoegde diensten hebben verschillende acties opgezet.

De maand oktober 2019 stond in het teken van welzijn op het werk. In die context konden de personeelsleden verschillende workshops bijwonen die betrekking hadden op onderwerpen die verband houden met stress, slaap en energiebeheer.

5.8. FOD Sociale Zekerheid

In de loop van 2019 heeft de FOD Sociale Zekerheid een ad-hoccel duurzame ontwikkeling opgericht om zijn wettelijke verplichtingen inzake duurzame ontwikkeling na te komen, te beginnen met de voorbereiding van een actieplan voor duurzame ontwikkeling voor het jaar 2020, de actieve deelname aan de WG-vergaderingen, het overmaken van fiches en de terbeschikkingstelling van expertise voor de uitwerking van het Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling 2020-2025 en het rekening houden met duurzame ontwikkeling bij het opstellen van de bestuursovereenkomst.

Gelijktijdig met de voorbereiding van deze documenten werden tal van concrete acties geïnitieerd om de duurzame-ontwikkelingsdoelstellingen op ambitieuze wijze in onze strategie te integreren.

Zo werd onder meer bij de organisatie van evenementen bijzondere aandacht besteed aan duurzame ontwikkeling, werden acties ondernomen om het personeel te sensibiliseren en was duurzame ontwikkeling in het algemeen een evident en logisch onderdeel van de meeste lopende projecten in het kader van het FARO-programma van de FOD.

Wat de cel duurzame ontwikkeling betreft, wordt ten tijde van de opstelling van dit verslag de selectieprocedure voor een coördinator afgerond.

5.9. FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu

mevrouw Marielle Smeets, lid van de ICDO, en de heer Pol Gerits, plaatsvervanger

De activiteiten van de cel DO in 2019

De cellen voor duurzame ontwikkeling van de departementen spelen een belangrijke faciliterende en dynamiserende rol in de strategische integratie. Ze moeten zowel het orgaan vormen voor de integratie van duurzame ontwikkeling in alle strategieën en beleidslijnen van een departement, als het overleg- en coördinatieorgaan van het federale beleid inzake duurzame ontwikkeling waaraan het departement deelneemt. Het regelgevend kader en in het bijzonder de wijzigingen die werden aangebracht aan het KB van 2004 (het KB van 27 mei 2015 tot wijziging van het KB van 22/09/2014) houdende oprichting van cellen duurzame ontwikkeling versterken de implementatie van duurzame ontwikkeling in de departementen aangezien ze beogen:

- de strategische en operationele integratie ervan in de beheers- en managementtools beter te structureren,
- en daarbij de samenwerking/transversaliteit te maximaliseren binnen een departement en tussen departementen, om zo te komen tot meer coherentie, interactiviteit en zichtbaarheid.

In 2007 werd bij de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu een netwerk/cel duurzame ontwikkeling

opgericht. Dat netwerk / die cel ontwikkelt via een actief netwerk van contactpersonen in de verschillende DG's en diensten tal van interne en/of externe eigen initiatieven of initiatieven naar aanleiding van de activiteiten van de ICDO, en komt op die manier zijn verplichtingen ter zake na².

In 2019 waren de werkzaamheden van dat netwerk duurzame ontwikkeling van de FOD Volksgezondheid gericht op de voortzetting van de operationalisering van de strategische integratie van duurzame ontwikkeling en in het bijzonder van de universele doelstellingen van het Programma « Horizon 2030 » van de Verenigde Naties (SDG's) in onze nieuwe beleidsvisie en onze bestuursovereenkomst (2019-2021), en haar instrumenten voor implementatie en opvolging. Onze bestuursovereenkomst 2019-2021 werd op 5 juli 2019 ondertekend door onze verantwoordelijke minister, de minister van Volksgezondheid, mevrouw Maggie De Block³.

Activiteiten of beleidslijnen van de FOD die bijdragen tot duurzame ontwikkeling

Integratie van de universele doelstellingen van het Programma « Horizon 2030 » van de Verenigde Naties in de bestuursovereenkomst 2019-2021 en haar operationele en monitoringinstrumenten.

Als gevolg van zijn bevoegdheden is de FOD Gezondheid nauw betrokken bij de rechtstreekse uitvoering van meerdere van deze doelstellingen (gezondheid, voeding, bestrijding van klimaatverandering, biodiversiteit, oceanen, efficiënte instellingen ...) en bij de positieve (of negatieve) indirecte gevolgen die onze

2 jaarrapport, bijdrage aan de werking van de ICDO via onze actieve betrokkenheid bij de plenaire zittingen en de verschillende werkgroepen (EMAS, maatschappelijk verantwoord ondernemen, duurzame voeding, duurzame mobiliteit, langetermijnvisie...).

3 https://www.health.belgium.be/sites/default/files/uploads/fields/fpshealth_theme_file/boca_2019-2021_fod_volksgezondheid.pdf

activiteiten kunnen hebben op de verwezenlijking van de andere doelstellingen inzake duurzame ontwikkeling.

Zowel op internationaal, Europees, nationaal als interfederaal niveau gaat de FOD Gezondheid een verbintenis aan in het kader van deze benadering van duurzame ontwikkeling, door zijn beleid uit te werken en te implementeren in lijn met de 17 universele doelstellingen van het Programma “Horizon 2030” van de Verenigde Naties (en bij uitbreiding de doelstellingen van de strategische federale langetermijnvisie (2050) voor duurzame ontwikkeling).

Daartoe worden de verantwoordelijkheden en verbintenissen van onze FOD alsook de verbanden tussen zijn activiteiten en de SDG's overgenomen en geïntegreerd op verschillende niveaus van de bestuursovereenkomst 2019-2021, haar implementatie en haar monitoring.

De FOD Volksgezondheid is betrokken bij de drie pijlers van het federaal beleid inzake gezondheid, i.e.:

- De bescherming van de menselijke gezondheid, meer bepaald de terbeschikkingstelling van goed georganiseerde en kwaliteitsvolle gezondheidszorgen die betaalbaar en toegankelijk alsook geïntegreerd zijn en voldoen aan de noden van de bevolking, het voedingsbeleid, het leveren van medische expertise in het kader van de uitoefening van beroepsactiviteiten en het beleid inzake alcohol, tabak en cosmetica;
- De bescherming van de veiligheid van de voedselketen, met inbegrip van de gezondheid van dieren en planten, meer bepaald de vaststelling van regels en normen betreffende de aspecten “veiligheid” en “gezondheid” van alle producten die binnenkomen op de verschillende niveaus van de voedselketen (meststoffen, bodemverbeterende middelen, teeltsubstraten,

gewasbeschermingsmiddelen, dierenvoeding, voedingswaren, voedingssupplementen, genetisch gewijzigde organismen enzovoort), het voorkomen en bestrijden van ziekten bij dieren, de uitoefening van de diergeneeskunde, de bescherming tegen ziekten en plagen van planten en plantaardige producten;

- De bescherming van de gezondheid van het leefmilieu, i.e. de taak om op preventieve en geïntegreerde wijze garanties te bieden voor een kwaliteitsvol leefmilieu en klimaat ten voordele van eender wie en het stimuleren van duurzame productie- en consumptiewijzen die rekening houden met biodiversiteit en gezondheid, meer bepaald via het geïntegreerd beleid van de producten.

Om een geïntegreerde beleidsbenadering te waarborgen op het vlak van gezondheid en leefmilieu kan de FOD zijn taken en opdrachten, die soms zelfs exclusief zijn, niet uitvoeren zonder rekening te houden met de acties of beslissingen die worden ondernomen dan wel genomen op verschillende niveaus, i.e.:

- Zijn federale partners;
- Zijn nationale partners;
- Zijn internationale partners;
- Zijn partners in de samenleving;
- Zijn wetenschappelijke partners.

Als gevolg van de grensoverschrijdende aard van de thema's “gezondheid” en “leefmilieu” evenals de bevoegdheden van de diverse bevoegdheidsniveaus dient de FOD reële deskundigheid te ontwikkelen op het vlak van coördinatie van netwerken en partnerschappen met, als doel, een coherent en reglementair beleid en de mogelijkheid voor België met één stem te spreken op internationale fora.

Zowel op internationaal, Europees, nationaal als interfederaal niveau gaat de FOD Gezondheid een verbintenis aan in het kader van deze benadering van duurzame ontwikkeling, door zijn beleid uit te werken en te implementeren in lijn met de 17 universele doelstellingen van het Programma “Horizon 2030” van de Verenigde Naties (en bij uitbreiding de doelstellingen van de strategische federale langetermijnvisie (2050) voor duurzame ontwikkeling).

Daartoe worden de verantwoordelijkheden en verbintenissen van onze FOD alsook de verbanden tussen zijn activiteiten en de SDG’s overgenomen en geïntegreerd op verschillende niveaus van de bestuursovereenkomst 2019-2021, haar implementatie en haar monitoring.

Op operationeel niveau, voor zover dit relevant is, worden de verbanden met de SDG’s nader beschreven:

- In de strategische doelstellingen van de overeenkomst zelf;
- In de toekomstige bestuursplannen die de operationele uitwerking van de overeenkomst vormen;
- In de projectfiches die meer bepaald zullen toelaten de uitvoering ervan op te volgen en te evalueren.

Er wordt voorrang gegeven aan de projecten en maatregelen die tegemoetkomen aan het One World, One Health-principe zoals dat wordt gedefinieerd in de nieuwe strategische visie van onze instelling en die een transversale implementatie vereisen die bevorderlijk is voor de samenhang en de samenwerkingsverbanden tussen onze verschillende bevoegdheden en opdrachten.

Op strategisch niveau zal de FOD op proactieve wijze blijven bijdragen aan een transversaal beleid van duurzame ontwikkeling, meer bepaald via:

- De voorbereiding van de bijdrage van de dienst aan het beleid rond duurzame ontwikkeling⁴. De manier(en) waarop de overheidsdienst een kader creëert voor zijn beleid en dat beleid in verband brengt met de uitdagingen en doelstellingen zoals die worden geformuleerd in de langetermijnvisie voor duurzame ontwikkeling van het programma van de Verenigde Naties tegen het jaar 2030 (Sustainable Development Goals);
- De coördinatie van de bijdrage van de dienst tot de uitvoering van het federaal beleid voor duurzame ontwikkeling, waartoe de uitvoering behoort van de maatregelen van het Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling die werden toevertrouwd aan de FOD (vertegenwoordiger van de FOD bij de Interdepartementale Commissie voor Duurzame Ontwikkeling (ICDO), ondersteuning van de cel), evenals de verwezenlijking van de doelstellingen van de langetermijnvisie voor duurzame ontwikkeling en van het programma 2030 van de Verenigde Naties (Sustainable Development Goals);
- De terbeschikkingstelling van expertise met betrekking tot de opdrachten van de FOD; dit omvat:
 - o De vertegenwoordiging van de FOD in de ICDO (vertegenwoordiger van de FOD bij de ICDO, ad hoc ondersteuning door deskundigen) en in haar werkgroepen (vertegenwoordiger van de FOD bij de ICDO, deskundigen ad hoc, leden van de cel ...);
 - o De deelname aan het netwerkoverleg van de DO-cellen (vertegenwoordiger van de FOD bij de ICDO als coördinator van de cel, steun van de leden van de cel ...);

⁴ Het koninklijk besluit betreffende de cellen voor duurzame ontwikkeling bepaalt dat geen enkel plan moet worden opgesteld indien de verplichte elementen van het jaarlijks actieplan worden opgenomen in de bestuursovereenkomst en het bestuursplan van de FOD.

- o Ondersteuning en opvolging bij de uitvoering van de regelgevingsimpactanalyse (RIA)⁵ voor de aspecten met betrekking tot DO.

Op operationeel niveau staat de FOD Gezondheid in voor de opvolging en de uitvoering van het beleid met betrekking tot de voorbeeldfunctie van de federale overheidsdiensten via de integratie van duurzame ontwikkeling in de dagelijkse werking van de FOD , meer bepaald door: het intern milieubeheer (behoud van de EMAS-certificatie of een gelijkwaardige certificatie), de duurzame mobiliteit van het personeel (inachtneming van de regelgeving, mobiliteitsplan ...), duurzame overheidsopdrachten (milieu- en sociale criteria, monitoring, rapportering ...) en de bewustmaking van het personeel voor duurzame ontwikkeling (news, info, DO-dag ...). De FOD zal het duurzame aspect van de activiteiten in het kader van het redesign op actieve wijze ondersteunen, inzonderheid bij de verhuizing van de FOD, het RIZIV en het FAGG naar het nieuwe gebouw waar ze samen hun intrek zullen nemen.

⁵ <http://www.veroeenvoudiging.be/content/impactanalyse>

Strategic targets Federal Public Service Health 2019-2021 – comparing to SDG's

Target 1. Supporting Health and Environment policy and regulation making

1.1. Collaboration about « One World One Health » tangible policy targets : antimicrobial resistance, social inequalities on health and environment, health and environmental impact of travelling, transitions of health and agro-food systems on climate changes

<p>1.2. Supporting Belgian federal policies about alimentation, animals 'health and plants 'health</p>	<p>2 ZERO HUNGER</p> 	<p>3 GOOD HEALTH AND WELL-BEING</p> 	<p>9 INDUSTRY, INNOVATION AND INFRASTRUCTURE</p> 	<p>12 RESPONSIBLE CONSUMPTION AND PRODUCTION</p> 	<p>17 PARTNERSHIPS FOR THE GOALS</p> 							
<p>1.3. Supporting Belgian federal policies about health cares : health professionals, hospitals, psychosocial care, integrated care, emergency medical aid</p>	<p>3 GOOD HEALTH AND WELL-BEING</p> 	<p>5 GENDER EQUALITY</p> 	<p>16 PEACE, JUSTICE AND STRONG INSTITUTIONS</p> 	<p>17 PARTNERSHIPS FOR THE GOALS</p> 								
<p>1.4. Supporting Belgian federal environmental policies : biodiversity and ecosystems, climate changes, dangerous and chemical products, seas and oceans, North Sea policy</p>	<p>3 GOOD HEALTH AND WELL-BEING</p> 	<p>7 AFFORDABLE AND CLEAN ENERGY</p> 	<p>6 CLEAN WATER AND SANITATION</p> 	<p>8 DECENT WORK AND ECONOMIC GROWTH</p> 	<p>9 INDUSTRY, INNOVATION AND INFRASTRUCTURE</p> 	<p>11 SUSTAINABLE CITIES AND COMMUNITIES</p> 	<p>12 RESPONSIBLE CONSUMPTION AND PRODUCTION</p> 	<p>13 CLIMATE ACTION</p> 	<p>14 LIFE BELOW WATER</p> 	<p>15 LIFE ON LAND</p> 	<p>17 PARTNERSHIPS FOR THE GOALS</p> 	

<p>1.5. Supporting Belgian federal policies about health and work : absenteeism and sickness civils servants, health rules for transport activities, medico-legal issues</p>	<p>1 NO POVERTY</p> 	<p>3 GOOD HEALTH AND WELL-BEING</p> 	<p>8 DECENT WORK AND ECONOMIC GROWTH</p> 	<p>17 PARTNERSHIPS FOR THE GOALS</p> 	
<p>1.6. Ensuring necessary policy coordination and partnerships at national level</p>	<p>16 PEACE, JUSTICE AND STRONG INSTITUTIONS</p> 	<p>17 PARTNERSHIPS FOR THE GOALS</p> 			
<p>1.7. Ensuring a strong implication at international level</p>	<p>16 PEACE, JUSTICE AND STRONG INSTITUTIONS</p> 	<p>17 PARTNERSHIPS FOR THE GOALS</p> 			

<p>1.8. <u>Optimizing our internal coordination for stronger “one world one health” international activities</u></p>								
<p>Target 2. Ensuring a quality service to our direct users (registration and authorization)</p>								
<p>1.1. <u>Optimizing our internal coordination about direct services</u></p>								
<p>1.2. <u>Quality services for authorizations and registrations under alimentation, animals 'health and plants 'health policies</u></p>								
<p>1.3. <u>Quality services for authorizations and registrations under health cares policies</u></p>								
<p>1.4. <u>Quality services for authorizations and registrations under environmental policies</u></p>								
								

<p>1.5. <u>Quality services for authorizations and registrations under health and work policies</u></p>	<p>1 NO POVERTY</p> 	<p>8 DECENT WORK AND ECONOMIC GROWTH</p> 	<p>16 PEACE, JUSTICE AND STRONG INSTITUTIONS</p> 	<p>17 PARTNERSHIPS FOR THE GOALS</p> 	
<p>1.6. <u>Quality services for authorizations and registrations under sanitary policy (sanitary visa for ships)</u></p>	<p>3 GOOD HEALTH AND WELL-BEING</p> 				
<p>Target 3. Ensuring health regulations' implementation through inspections and controls</p>					
<p>1.1. <u>Quality and effective controls about consumption products (cosmetics, tobacco and alcohol), GMO outside food chain, animal by-products, tattoo activities</u></p>	<p>2 ZERO HUNGER</p> 	<p>3 GOOD HEALTH AND WELL-BEING</p> 	<p>12 RESPONSIBLE CONSUMPTION AND PRODUCTION</p> 	<p>15 LIFE ON LAND</p> 	<p>17 PARTNERSHIPS FOR THE GOALS</p>
<p>1.2. <u>Quality and effective controls about dangerous and chemical products (REACH) health and environmental impact of products</u></p>	<p>3 GOOD HEALTH AND WELL-BEING</p> 	<p>7 AFFORDABLE AND CLEAN ENERGY</p> 	<p>12 RESPONSIBLE CONSUMPTION AND PRODUCTION</p> 	<p>15 LIFE ON LAND</p> 	<p>17 PARTNERSHIPS FOR THE GOALS</p>
<p>1.3. <u>Quality and effective controls about preservation on biodiversity (Endangered Species, timber regulation, alien invasive species, genetic resources)</u></p>	<p>15 LIFE ON LAND</p> 	<p>17 PARTNERSHIPS FOR THE GOALS</p> 			
<p>1.4. <u>Quality and effective controls about preservation of North Sea</u></p>	<p>14 LIFE BELOW WATER</p> 	<p>17 PARTNERSHIPS FOR THE GOALS</p> 			
<p>1.5. <u>Quality and effective medical controls about civil servant's absenteeism</u></p>	<p>1 NO POVERTY</p> 	<p>3 GOOD HEALTH AND WELL-BEING</p> 	<p>8 DECENT WORK AND ECONOMIC GROWTH</p> 	<p>17 PARTNERSHIPS FOR THE GOALS</p> 	

1.6. <u>Quality and effective sanitary controls on ships and planes</u>	3 GOOD HEALTH AND WELL-BEING 	17 PARTNERSHIPS FOR THE GOALS 			
1.7. <u>Participating to quality and effective controls about medical practices, hospitals working and emergency medical services</u>	3 GOOD HEALTH AND WELL-BEING 	16 PEACE, JUSTICE AND STRONG INSTITUTIONS 	17 PARTNERSHIPS FOR THE GOALS 		
1.8. <u>Optimizing internal collaboration for more quality and effective controls about preservation</u>	16 PEACE, JUSTICE AND STRONG INSTITUTIONS 				
Target 4. Ensuring a quality preparedness policy and an integrated crisis management					
1.1. <u>Ensuring a quality preparedness policy for international and sanitary crisis</u>	2 ZERO HUNGER 	3 GOOD HEALTH AND WELL-BEING 	13 CLIMATE ACTION 	16 PEACE, JUSTICE AND STRONG INSTITUTIONS 	17 PARTNERSHIPS FOR THE GOALS
1.2. <u>Ensuring an operational capacity and coordination for emergency medical aid</u>	3 GOOD HEALTH AND WELL-BEING 	16 PEACE, JUSTICE AND STRONG INSTITUTIONS 	17 PARTNERSHIPS FOR THE GOALS 		
1.3. <u>Esuring a rapid reaction for North Sea pollution and RAPEX</u>	3 GOOD HEALTH AND WELL-BEING 	12 RESPONSIBLE CONSUMPTION AND PRODUCTION 	14 LIFE BELOW WATER 	16 PEACE, JUSTICE AND STRONG INSTITUTIONS 	17 PARTNERSHIPS FOR THE GOALS
1.4. <u>Optimizing internal collaboration for integrated preparedness policy</u>	16 PEACE, JUSTICE AND STRONG INSTITUTIONS 				
Target 5. Ensuring proactive and quality communication to the general public, stakeholders and professionals					

1.1. <u>Optimizing internal collaboration for “One World, One Health, One Voice”</u>			
1.2. <u>Implementing the Arhus regulation</u>			
1.3. <u>Creation of an integrated helpdesk for citizens, professionals and industries in case of health policies</u>			
Target 6. Redesign program : process integration between the department, the Federal Institute for Health Insurance and the Federal Agency for Medicinal and Health Products			
1.1. <u>Building a coordinated health strategy</u>			
1.2. <u>Building process integration for core business activities</u>			
1.3. <u>Building an integrated production and use of health data</u>			
1.4. <u>Moving to a common building and integration of supporting activities</u>			
Target 7. Reinforcing organizational excellency and efficiency of the department			

<p>7.1. <u>Optimizing working culture and general functioning</u></p>	<p>5 GENDER EQUALITY</p> 	<p>8 DECENT WORK AND ECONOMIC GROWTH</p> 	<p>16 PEACE, JUSTICE AND STRONG INSTITUTIONS</p> 	
<p>7.2. <u>Finding a long-term solution for the shortage of doctors in our organization</u></p>	<p>8 DECENT WORK AND ECONOMIC GROWTH</p> 	<p>16 PEACE, JUSTICE AND STRONG INSTITUTIONS</p> 	<p>17 PARTNERSHIPS FOR THE GOALS</p> 	
<p>7.3. <u>Giving a quality services to internal users</u></p>	<p>8 DECENT WORK AND ECONOMIC GROWTH</p> 	<p>16 PEACE, JUSTICE AND STRONG INSTITUTIONS</p> 	<p>17 PARTNERSHIPS FOR THE GOALS</p> 	
<p>7.4. <u>Optimizing transversal governance</u></p>	<p>16 PEACE, JUSTICE AND STRONG INSTITUTIONS</p> 			

De nieuwe visie⁶ van FOD Volksgezondheid: de Belgische promotor worden van het principe One World-One Health.

Door zijn nieuwe visie en de verschillende werkzaamheden die in 2018 werden opgestart in het kader van de voorbereiding van zijn bestuursovereenkomst 2019-2021 uit de FOD Volksgezondheid de wens om samen met de bestaande directoraten-generaal een transversale en operationele benadering te ontwikkelen voor reflectie, coördinatie en strategische ondersteuning, georganiseerd rond het Principe One World One Health (1W1H).

Die transversale benadering zou het voor al onze medewerkers geleidelijk aan makkelijker moeten maken om zich de universele doelstellingen van het Programma « Horizon 2030 » van de Verenigde Naties (SDG's) eigen te maken, door middel van de projecten en maatregelen die uitgevoerd worden in het kader van onze opdrachten, om die doelstellingen te verwezenlijken of de facto deel te nemen aan de uitvoering ervan.

De huidige officiële definities van “One World, One Health” streven ernaar multisectoraal te zijn en verbinden aan de ene kant menselijke en dierlijke gezondheid (WGO) of erkennen aan de andere kant de gevolgen van ecologische determinanten (impact van de klimaatverandering en verlies van biodiversiteit) voor de gezondheid (6de ministeriële conferentie met betrekking tot leefmilieu en gezondheid, Ostrava, 13-15/06/2017). Hoewel alle elementen uit de “missieverklaring” van de FOD deel uitmaken van deze internationale statements en definities, bieden ze de FOD daarom nog geen tools en instrumenten voor integratie die voldoende breed

zijn om tegemoet te komen aan zijn noden en zijn streven om een globaal, transversaal, geïntegreerd en efficiënt beleid te ontwikkelen met betrekking tot al deze opdrachten.

De operationele vertaling van het One World, One Health-principe, die dus breder is, eigen aan de FOD Gezondheid en op participatieve wijze werd vastgesteld met al onze diensten, bestaat uit zes principes:

1. Verbetering van de menselijke gezondheid als einddoelstelling: dit 1ste principe vormt de einddoelstelling van het 1W1H-concept en moet worden gezien als een ecosystemische benadering van menselijke gezondheid. Deze benadering “heeft betrekking op de impact van de menselijke activiteiten of de natuurlijke veranderingen van het leefmilieu op hun ecosystemen en de gevolgen die daaruit voortvloeien voor hun gezondheid”⁷.
2. Integratie van de vier pijlers van de opdrachten van de FOD Gezondheid, i.e. de gezondheid van de mens, de gezondheid van planten, de gezondheid van dieren en de gezondheid van het leefmilieu;
3. Integratie van de onderlinge verbondenheid en afhankelijkheid van de vier pijlers: bij uitbreiding van het 2de principe moeten de projecten of maatregelen die de FOD voorstelt in het kader van de vier pijlers van onze opdrachten de onderlinge verbondenheid en afhankelijkheid analyseren die er kenmerkend voor zijn, zodat die pijlers niet afzonderlijk zouden worden beschouwd.
4. Mobilisatie van de deskundigen van de verschillende DG's: enkel door te werken in het kader van een netwerk en door expertise uit te wisselen en te delen krijgt de integratie van de vier pijlers

⁷ Michel Guérin, Pierre Gosselin, Sylvaine Cordier, Claude Viau, Philippe Quénel en Éric Dewailly, Environnement et santé publique : Fondements et pratiques, Acton Vale (Québec, Canada) en Parijs (Frankrijk), Edisem et Éditions Tec&Doc, 2003, 1 022 p., p. 594

⁶ Voir annexe 1

van de opdrachten evenals hun onderlinge verbondenheid en afhankelijkheid volledig vorm, wat dan weer leidt tot coherente en efficiënte maatregelen en projecten.

5. Analyse van de impact en de invloed van de andere beleidsdomeinen en coördinatie van de wisselwerking met externe partners: zich beperken tot enkel de opdrachten van de FOD Gezondheid zou te beperkend zijn voor het huidige concept. Het is bijgevolg ook zeer belangrijk de impact en de invloed van andere beleidsdomeinen van zowel de federale overheid als de deelstaten te analyseren, meer bepaald het sociale en het economische domein, energie, mobiliteit, fiscaliteit, onderwijs, de internationale betrekkingen, de ontwikkelingssamenwerking enzovoort.

De analyse van de impact en de invloed zal helpen rekening te houden met deze verschillende domeinen, door te steunen op verschillende analysetools in functie van de beoogde doelstellingen (gender, economie, sociale ongelijkheid, leefmilieu ...), en zal het mogelijk maken onze opdrachten geleidelijk te integreren in andere beleidsdomeinen (health & environment in all policies), zoals gedefinieerd in onze visie en strategie.

Deze analyse van de impact en de invloed zal ook aansluiten bij de dynamiek van de bestaande coördinatienetwerken en/of eender welk ander instrument van coördinatie (samenwerkingsakkoorden enzovoort).

6. Inzicht in de invloed van belangrijke megatendensen: terwijl er in de literatuur vele wetenschappelijke artikelen bestaan die de megatendensen identificeren en analyseren die invloed uitoefenen op de toestand van de planeet, het leefmilieu, de gezondheid van de mens en de gezondheidsdiensten, bestaan er maar weinig referentieartikelen die onderzoek voeren naar de megatendensen

die invloed zouden uitoefenen op deze domeinen, en in het bijzonder beschouwd in hun onderlinge verbondenheid.

Bijgevolg heeft de FOD Gezondheid op basis van de beschikbare wetenschappelijke literatuur zeven megatendensen geïdentificeerd en geselecteerd die, in de huidige staat van de kwestie en van onze kennis, zouden moeten worden bestudeerd en geëvalueerd vanuit de invalshoek van hun potentiële impact op eender welk(e) project/actie inzake 1W1H van de FOD:

- De burger als consument-actor;
- De technologische ontwikkelingen;
- Beperking en concurrentie voor grondstoffen;
- Sociaaleconomische ongelijkheid (sociale ongelijkheid op het vlak van gezondheid en sociaal-ecologische ongelijkheid);
- Demografische evolutie en verstedelijking;
- Mondialisering/Globalisering;

Toenemende risico's voor de menselijke gezondheid (pandemie, verandering van levensstijl, blootstelling aan vele producten met enkelvoudig of meervoudig effect – cocktail-effect –).

Concreet en gericht samenwerken rond “One World One Health”

Deze samenwerking zal gericht zijn op het concretiseren van het concept One World One Health (1W1H) van de FOD via verschillende thematieken, verschillende acties/projecten en de uitwerking van een onderzoeksprogramma op middellange en lange termijn. Er zal ook een bestuursmodel worden ontwikkeld om deze samenwerking te steunen en aan te moedigen. Een oproep voor transversale thema's werd tijdens het tweede semester van 2018 georganiseerd in de diensten van de FOD. Voor de periode 2019-2021 zal de FOD in de eerste plaats de volgende thematieken ontwikkelen:

Thema's	Toelichtingen
<p>Bestrijding van de resistentie tegen antibiotica</p> <p>Verantwoordelijke diensten: VZR, DGAPF, DGEM, DGGS i.s.m. BAPCOC, AMCRA, Sciensano, FAGG, FAVV, RIZIV, HGR, Gewesten en Gemeenschappen</p>	<p>Het bestrijden van de resistentie tegen antibiotica (AMR-Antimicrobial Resistance) vormt een uitdaging voor onze maatschappij. In een door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties goedgekeurde verklaring gaf de Wereldgezondheidsorganisatie (WGO) te kennen dat resistentie tegen antibiotica momenteel en in de nabije toekomst een van de grootste bedreigingen van de volksgezondheid is. De internationale organisaties sporen de lidstaten dan ook aan om maatregelen te nemen die de resistentie tegen antibiotica doeltreffend kunnen bestrijden.</p> <p>Activiteiten en initiatieven om AMR te bestrijden worden in België al tientallen jaren ondernomen, onder meer door het BAPCOC (Belgian Antibiotic Policy Coordination Committee), dat in 1999 binnen de FOD werd opgericht. Niettemin blijkt uit recente indicatoren dat meer inspanningen vereist zijn en dat men een vernieuwde aanpak dient te volgen, waarbij de coördinatie tussen geneeskunde voor mens en dier versterkt wordt en rekening wordt gehouden met de milieuaspecten van de resistentie tegen antibiotica.</p> <p>Daarom heeft de FOD besloten te starten met een intersectorale samenwerking rond AMR en daarbij het principe van "One World One Health" te volgen. De doelstellingen betreffen de opmaak van een nationaal actieplan One Health AMR tegen eind 2019, in samenwerking met alle betrokken actoren, zowel de federale sector (BAPCOC, AMCRA, Sciensano, FAGG, FAVV, RIZIV, HGR ...) als de deelstaatsector (Gewesten en Gemeenschappen), evenals de evolutie van de governance voor de strijd tegen AMR (waaronder de governance van het BAPCOC).</p> <p>Het nationaal actieplan zal concrete en meetbare strategische en operationele doelstellingen bevatten, de verantwoordelijkheden duidelijk afbakenen, indicatoren voor de evaluatie bepalen en beschrijven welke financiële middelen worden toegewezen.</p>

Thema's	Toelichtingen
<p>Sociale ongelijkheid tegenover gezondheid en milieu</p>	<p>Volgens een studie van de FOD Sociale Zekerheid in 2016 toont de analyse van de Europese sociale indicatoren en van enkele andere recente studies aan dat er steeds meer tekenen zijn die wijzen op de achteruitgang van de sociale toestand. Die toename van het sociale risico heeft duidelijk een weerslag op het gezondheids- en milieubeleid.</p> <p>Wat de gezondheid betreft bevestigen de verschillende gezondheidsonderzoeken het verband tussen het sociaal niveau (scholingsgraad, hoogte van het inkomen, omvang van materiële ontbering) en de gezondheidsproblemen, met name als men kijkt naar de levensverwachting bij de geboorte. In 2011 was er qua levensverwachting een verschil van 9,6 jaar bij mannen en 5,4 jaar bij vrouwen tussen mensen die hoger onderwijs hadden gevolgd en mensen die alleen basisonderwijs hadden genoten. Dergelijke verschillen werden eveneens vastgesteld voor verschillende gezondheidsindicatoren: subjectieve gezondheid, chronische aandoeningen, beperkingen, pijnbeleving, mentale gezondheid, levenskwaliteit, BMI, mondhygiëne. Die ongelijkheden zijn met name onder meer te verklaren door risicovoller gedrag (roken, alcohol, voeding, enz.) en een geringere toegang tot gezondheidszorgen.</p> <p>Wat leefmilieu betreft is dat gezondheidsverschil tussen sociaaleconomische groepen gekoppeld aan twee bijkomende factoren:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Een groter gevaar voor blootstelling aan milieustressoren bij sociaaleconomisch zwakke groepen, meer bepaald doordat die groepen territoriaal gesproken geconcentreerd leven in zones met grotere risico's; • Een grotere kwetsbaarheid van deze groepen, namelijk geringere mogelijkheden om zich collectief te mobiliseren of om zich individueel te wapenen tegen de gevolgen van milieuveranderingen (verhuizen, aangemoedigd door de overheid duurzamere goederen kopen, enz.). <p>Die factoren hebben op hun beurt een negatieve weerslag op de gezondheid van deze sociaaleconomische groepen maar ook op de inspanningen die de overheid levert om mensen bewust te maken van gezondheids- en milieukwesties indien zij daarbij geen rekening houdt met sociale verschillen.</p> <p>De FOD heeft als doelstelling op twee niveaus aan deze thematiek te werken:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkeling en implementatie van een analysetool waarmee vooraf de sociale impact kan worden gemeten van een initiatief op het vlak van gezondheid en milieu; • Bewustmaking, binnen het maatschappelijke debat, van een gedifferentieerde aanpak voor de verschillende sociaaleconomische groepen op het vlak van gezondheids- en milieubeleid en bevordering van een "health and environment in all policies" benadering.

Thema's	Toelichtingen
<p>Travelling around the world: weerslag op gezondheid en milieu</p>	<p>In 2017 ging de internationale luchtvaartorganisatie IATA ervan uit dat het aantal vliegtuigpassagiers tegen 2036 zou oplopen tot 7,8 miljard, wat bijna twee keer zoveel is als de vier miljard passagiers van 2017. Die voorspelling is gebaseerd op een samengestelde jaarlijkse groeisnelheid (CAGR) van 3,6 %.</p> <p>De sterke toename van het aantal reizen en reizigers naar het buitenland en de toenemende mobiliteit van individuen brengt belangrijke gezondheidsproblemen met zich mee, met name:</p> <ul style="list-style-type: none"> • bescherming van de menselijke gezondheid tegen (insleep van) ziektes; • bescherming van de veiligheid van de voedselketen: de eigen levensmiddelenproductie kan in gevaar gebracht worden door de verspreiding van schadelijke levensvormen (aantasting van de gezondheid van dier en plant met gevolgen voor de voedselvoorziening en -veiligheid) • bescherming van de gezondheid van het leefmilieu met inbegrip van die van planten en dieren: insleep IAS/effect op biodiversiteit, sanitair preventiebeleid dier- en plantgezondheid, globale impact van reizen op het milieu. <p>De FOD zal in dit verband werken aan sensibiliserende acties rond de volgende doelstellingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gezondheidsproblematiek bij reizen van personen/groot publiek, al dan niet vergezeld van dieren/planten/goederen (food&feed/Cites)/IAS; • Impact van almaar meer reizen op het milieu; • Gewild of ongewild binnenbrengen van organismen/goederen/elementen die schadelijk zijn voor mens/dier/plant/voeding (ook in onderling verband) en leefmilieu • Verzamelen van alle normatieve verplichtingen (BE/EU) en infocontacten voor de verschillende disciplines via één enkel contactpunt.

Thema's	Toelichtingen
<p>Transities van gezondheids- en voedingsstelsels in het licht van de milieuitdagingen</p>	<p>De groei van de menselijke bevolking en de stijging van de algemene welvaart brengt een sterke groei van de vraag in voedsel, energie, goederen en diensten in alle soorten(genres) alsmede van de productie van afvalstoffen. Om aan de behoeften van de mensheid, het antwoord was tot hier de exploitatie(werking) van de resources te gebruiken en te vermenigvuldigen met als gevolg met name de vernietiging van “de leefgebieden” en de toename van broeikasgassen. Dit verhoogt de opwarming van de aarde en brengt meer en meer druk op de ecosystemen, die niet voldoende in staat meer leveren ecosystemische diensten (zoals bestuiving, voeding, enz.).</p> <p>Bovendien bevindt de milieuvervuiling zich gedeeltelijk in het drinkwater, in de voedselketens en in de ingeademde lucht. De effecten op de gezondheid zijn meer en meer zichtbaar als de zwaarlijvigheid, diabetes, kanker en andere chronische “maatschappelijk” ziekten. Naast plasticen die door de wind of de wateren naar grondwater of rivieren vellen, in zeeën en oceanen vallen, waar ze zich ophopen, met name in de maritieme organismen. Deze vervuiling heeft een impact niet enkel op het voortbestaan van deze organismen, maar ook op de menselijke gezondheid via de zeeproducten in de voedselketen.</p> <p>De huidige voedingsstelsels zullen zich op de milieuitdagingen moeten aanpassen. Een duurzame overgang is nodig, zoals voorgesteld door meerdere internationale organen: de systemen en de acteurs dienen begeleid worden naar een meer gediversifieerde en meer lokale productie, met minder gebruik chemische producten, minder verpakking en minder energiegebruik. Deze transitie moet naar een meer evenwichtige, gevarieerder, minder getransformeerd voeding leiden en met minder vlees en meer groenten en vruchten.</p> <p>Op het niveau van de volksgezondheid zal aandacht besteed worden aan de vaststelling en de tenuitvoerlegging van transitiemaatregelen ivm de klimaatverandering op de gezondheid zoals bijvoorbeeld de preventie en de optimalisatie van de crisisbeheersing op het gebied van gezondheid voor de weersomstandigheden, de verbetering van de coherentie van de Belgische en internationale instrumenten (NEHAP3, gezondheid-milieu plan vanuit de WGO), de opbouw van een monitoring via indicatoren ivm de gezondheid (ziekte van Lyme, muggen), etc. Een reflectie over de rol van de gezondheidszorg in de reductie van broeikasgasemissies valt ook onder het toepassingsgebied van dit thema.</p> <p>Betreffende de duurzame overgang van de voedingsstelsels zal de FOD zich focussen op het formuleren van een gemeenschappelijke visie met als doelstelling een strategie en concrete acties voor de volgende jaren vast te stellen. Voorbeelden van acties zijn de tenuitvoerlegging van acties van bewustwording, bewustwording van plasticen van het mariene milieu tot de voedselketen of de analyse van de “food/feed” sector (modaliteiten van labeling van voedingsmiddelen en diervoeders) met als doelstelling maatregelen te isoleren ter verbetering van de duurzaamheid van de voedingsstelsels.</p> <p>Om deze doelstelling te bereiken zal een eerste analytische en voorbereidende fase nodig zijn, zoals de mapping van actoren op nationaal als internationaal niveau, van documenten, van bestaande processen/instrumenten en van bestaande of te ontwikkelen expertises, evenals de identificatie van de behoeften op het gebied van onderzoeken en van de bestaande financiering in dit kader (BRAIN, EU programma's, enz.).</p>

In 2019 heeft de FOD ook de volgende projecten en initiatieven gerealiseerd:

Thema's	Toelichtingen
<p>Conferentie over de handel in exotische diersoorten binnen een One World, One Health benadering (december 2019)¹</p> <p>Verantwoordelijke dienst: DGEM i.s.m. DGAPF, het FAVV, de Gewesten, de EU, stakeholders en ngo's</p>	<p>De burger wordt momenteel geconfronteerd met tal van lijsten met exotische diersoorten, gebaseerd op de CITES, invasieve exotische soorten, dierenwelzijn, diergezondheid, enz. Maar wanneer dergelijke lijsten niet bestaan, is de handel vrij, met alle risico's die zulks met zich mee kan brengen voor de biodiversiteit en de gezondheid van mens en/of dier. Iedereen rond de tafel brengen en uittekenen wat de samenleving op grond van de bekende risico's kan aanvaarden zal in algemene zin nuttig zijn voor de burger, het beleid, de ondernemingen, de dieren en de ecosfeer waarin de mens zich beweegt.</p> <p>De FOD Gezondheid heeft een tweedaagse conferentie georganiseerd over de ex ante en ex post impact van de internationale handel in exotische dieren en heeft daarbij de schijnwerpers gericht op de milieu-aspecten maar ook op de aspecten die te maken hadden met de risico's voor de gezondheid van mens en dier, en dit in een vernieuwend One World One Health perspectief dat dierenwelzijn en dierenethiek mee opnam. De titel luidde: "The trade of exotic animals at global and local level. Implications for wild populations, biodiversity and animal-welfare at the interface of human, animal and environmental health?"</p> <p>De conferentie spitste zich toe op de risico's die verbonden zijn aan het verlies van biodiversiteit in de tropische wouden als gevolg van de 'land use change' en op de handel in reptielen en amfibieën, met een focus op de slangen die de CITES niet beschermt.</p> <p>De Gewesten, die bevoegd zijn op het vlak van dierenwelzijn, gezondheid van wilde diersoorten en het beheersen van invasieve exotische soorten, waren betrokken en lichtten de maatregelen toe die ze genomen hebben(cfr. positieve lijst van reptielen).</p> <p>Elke conferentiedag was er tijd om over bepaalde specifieke tegengekomen problemen te praten en te overwegen welke maatregelen konden genomen worden op nationaal niveau en zelfs op EU-niveau, en dit binnen een One World One Health perspectief en de preventie van nieuwe ziekten.</p>

¹ <https://www.biodiversity.be/4854>

Tijdens het eerste jaar van de huidige overeenkomst heeft de FOD Gezondheid de analyse van welke gevolgen de elektronische handel heeft op zijn verschillende taken en op het gezondheidsbeleid gelanceerd. In een eerste fase werd een gericht project met betrekking tot de inspectietaken van de FOD op het getouw gezet (zie hoofdstuk 5). In een ruimer kader heeft de FOD contact opgenomen met de FOD Economie, dit thema onder de aandacht gebracht in de verschillende fora tussen FOD's (bijvoorbeeld met betrekking tot duurzame ontwikkeling) en zich intern voorbereid op deze transversale discussie.

Zwaartepunten van duurzaam management in de interne werking van de FOD

EMAS-opvolging/Mobiliteit/Overheidsaankopen

Vernieuwing van de EMAS-registratie

In 2019 kreeg de centrale site van de FOD Volksgezondheid (Eurostation – Victor Hortapein – 1060 Brussel), die sinds 2010 het EMAS-label heeft, de vernieuwing van haar registratie. De laatste versie van de milieuverklaring over het jaar 2018 met resultaten tot en met 2018⁸ is terug te vinden op de website van de FOD.

Voor 2019 kunnen onder andere de volgende maatregelen worden vermeld:

- Ondertekening van het milieubeleid door de nieuwe leden van het Directiecomité.
- Opvolging van niet-conformiteit en verbeteringen van het milieubeheersysteem.

- Communicatie en bewustmakingscampagnes over EMAS, onder meer met 4 EMAScottes: energie – mobiliteit – papier – afval, het gebruik van de trap aanmoedigen.
- Opvolging van de naleving van de regelgeving overeenkomstig de milieueisen.
- Koolstofcompensatie van de tonnen CO₂-equivalent die worden geproduceerd bij verplaatsingen naar buitenlandse missies per vliegtuig, trein en auto.
- Voortzetting van de projecten met betrekking tot de digitalisering van processen.
- Inzameling van overtollige mappen in goede staat om ze een tweede leven te geven.
- Bewustmaking en herhaling van de aankoopprocedures om duurzame clausules op te nemen in overheidsopdrachten.
- Bewustmaking voor de organisatie van duurzamere evenementen. Invoering van de eventenevaluatie via de tool van het FIDO.
- Eén keer per week wordt binnen de FOD biologisch, lokaal en seizoensfruit verdeeld.
- Organisatie van een opleiding voor de schoonmaakploeg: bewustmaking met betrekking tot het gebruik van ontgeurders en desinfecteringsmiddelen, in samenwerking met drie personen van het Biocides REACH-team van de DG Leefmilieu van de FOD.
- Lancering van de “sustainable corner” of “duurzame plek” aan de ingang van het gebouw. Het gaat om een gezellige plek om te communiceren, onze acties zichtbaarder te maken. Er staat onder meer een doos om boeken en mappen te schenken.
- Deelname aan de week van de mobiliteit en promotie van het gebruik van de fiets en van zachte mobiliteit:

8 Déclaration environnementale 2015 : <http://www.health.belgium.be/fr/emas>

- o Ontbijt voor de medewerkers die die dag volledig of gedeeltelijk met de fiets zijn gekomen
- o Stand van VELOfixer waar medewerkers die dat wensen hun fiets kunnen laten herstellen
- o Eerste wandeling naar Galileo
- o Verslag over de vervoersmethode die onze bezoekers tijdens de week hebben gebruikt
- o Deename aan de Europese week van de afvalvermindering via:
- o Afvalinzamelingswandeling “de zee begint ook bij ons”
- o Inzameling van speelgoed om er een tweede leven aan te geven via een sociale actie

Gekruiste interne audits en conformiteitsaudit

De EMAS interne audit werd gerealiseerd door de milieucoördinator van de RJV. Dit past binnen het kader van het netwerk van de FOD's die over een milieubeheersysteem beschikken en heeft tot doel zo neutraal mogelijke interne audits te realiseren. Onze milieu-auditrice heeft een audit uitgevoerd bij de FOD Justitie.

Wij zijn van plan om een externe technische conformiteitsaudit uit te voeren van verwarmings-, airconditionings- en transformatorinstallaties om onze naleving van de regelgeving te garanderen en onze milieuprestaties te verbeteren. Op basis van de resultaten van deze audit heeft het EMAS-team een actieplan opgesteld voor de Regie der Gebouwen (beheerder van het EUROSTATION-complex).

Invoering van te nemen maatregelen bij vervuilingsspieken in het bedrijfsvervoerplan (BVP) – Zachte mobiliteit bevorderen

In 2019 hebben wij de procedure voor communicatie met het personeel in geval van vervuilingsspieken geactualiseerd. Deze procedure vormt dus ons mobiliteitsnoodplan en ons actieplan voor de aanpak van vervuilingsspiekwaarschuwingen.

We hebben ook onze bewustmakingsacties voor zachte mobiliteit voortgezet.

- Er staan zeven fietsen ter beschikking van onze collega's aan het onthaal van de centrale zetel van de FOD (Eurostation). De medewerkers van de FOD alsook de andere huurders van het gebouw (Federaal Geneesmiddelenagentschap) mogen er gebruik van maken in het kader van hun opdrachten of om naar een werkvergadering in Brussel te rijden. Een fiets aanvragen kan rechtstreeks aan het onthaal van het gebouw, wat de procedure vergemakkelijkt.
- De medewerkers van de FOD kunnen eveneens occasioneel met de fiets naar het station of naar de werkplaats rijden. Daarvoor krijgen ze een kilometervergoeding. Bovendien kunnen ze zich als medewerker van de FOD inschrijven op <http://www.biketowork.be/> en op die manier talrijke voordelen genieten.

Evolutie en vooruitzichten

In het kader van de federale redesign “VOLKSGEZONDHEID”⁹ zou onze FOD in januari 2021 moeten verhuizen naar het Galileogebouw nabij de Kruidtuin in Brussel, samen met het RIZIV, dat voor 50% eigenaar is van het gebouw, en het Federaal Agentschap voor Geneesmiddelen en Gezondheidsproducten om op die manier een “gezondheidshuis” te creëren.

⁹ <https://redesign.health.belgium.be/fr/>

Dit redesignproces zal ervoor zorgen dat wij bepaalde diensten die de drie instellingen gemeenschappelijk hebben, zoals de support- en logistieke diensten, delen en centraliseren. Wij bereiden dit integratie-/samenwerkingsproces nu al voor en sommige zaken komen nu al tot stand, zoals gemeenschappelijke EMAS-communicatie- en bewustmakingsacties en een gemeenschappelijk onthaaltraject met een EMAS-infosessie.

Het is onze bedoeling ons EMAS-certificaat te behalen voor de nieuwe site, samen met onze collega's van het RIZIV en het Agentschap. Wij willen eveneens een milieubeheersysteem behouden in het Eurostationgebouw voor de dienst MEDEX, die daar zal blijven.

5.10. FOD Justitie

mevrouw Cindy Renard, lid van de ICDO,
en de heer Paul Logghe, plaatsvervanger

Activiteiten van de cel DO

Bijvoorbeeld in het kader van:

- actieplan;
- follow-up EMAS, mobiliteit, RIA;
- bewustmaking/communicatie (voeding, mobiliteit, DO-dagen, andere);
- andere (conferenties, studies, advies aan de FRDO, enz.).

De cel Duurzame Ontwikkeling draagt bij tot de integratie van duurzaamheidsdoelstellingen in de beleidspunten van de FOD. Zij werkt mee aan de implementatie van het federale beleid inzake duurzame ontwikkeling en coördineert de uitwerking van het Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling.

Naast de wettelijk verplichte leden, wordt elke entiteit van de FOD verzocht een vertegenwoordiger naar de cel Duurzame Ontwikkeling te sturen. Die correspondenten worden op regelmatige basis ingelicht over de activiteiten en projecten rond duurzaamheid die worden opgestart door de dienst Duurzame Ontwikkeling van de FOD Justitie en andere entiteiten van de FOD Justitie of door de Interdepartementale Commissie voor Duurzame Ontwikkeling (ICDO) en het Federaal Instituut voor Duurzame Ontwikkeling (FIDO).

De activiteiten van de cel Duurzame Ontwikkeling betreffen voornamelijk:

- het verstrekken van advies of inlichtingen in het kader van parlementaire vragen;
- de follow-up van het meerjarenactieplan voor duurzame ontwikkeling;
- de follow-up van de federale plannen voor duurzame ontwikkeling;
- de follow-up van het Federaal Plan Armoedebestrijding;
- de deelname aan de werkgroepen van de ICDO;
- de voorbereiding en ondersteuning bij de bewustmakingsacties rond duurzame ontwikkeling.

Bepaalde correspondenten werken in hun entiteit actief mee aan de implementatie van acties rond duurzame ontwikkeling. Dat is het geval in het directoraat-generaal Penitentiaire Inrichtingen, waar men erop toeziet dat de milieuvergunningen van alle penitentiaire inrichtingen conform de wetgeving zijn. De stafdienst ICT werkt mee aan de uitrol van verschillende IT-toepassingen ter bevordering van het informaticabeheer van dossiers en documenten. Het directoraat-generaal Wetgeving en Fundamentele Rechten en Vrijheden levert een bijdrage aan de aanneming van normen inzake burgerlijke en strafrechtspleging die een impact op het milieu kunnen hebben doordat zij het gebruik van elektronische middelen toelaten. Tot slot worden er binnen het departement projecten uitgewerkt ter bevordering van een 'paperless office'-beleid.

De cel Duurzame Ontwikkeling kan voor de uitvoering van haar opdrachten en activiteiten een beroep doen op de dienst Duurzame Ontwikkeling. De dienst, die zich situeert binnen de diensten van de Voorzitter, heeft als opdracht het bevorderen en begeleiden op operationeel niveau van initiatieven die berusten op de drie pijlers

van de duurzame ontwikkeling binnen de FOD (milieubeheer, duurzame aankopen en overheidsopdrachten, bewustmaking van het personeel, kantines, mobiliteit, enz.).

Duurzame mobiliteit

Als overheidsinstelling die meer dan 100 werknemers tewerkstelt op eenzelfde site in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, geldt voor de FOD Justitie de verplichting tot de opmaak en tenuitvoerlegging van bedrijfsvervoerplannen. Die vervoerplannen beogen het verminderen van de milieu-impact van het verkeer dat gegenereerd wordt door de organisatie, alsmede het verminderen van het verkeer en de files op de wegen in het Brussels Gewest. Zij bestaan uit twee delen, waarvoor een beroep wordt gedaan op de diensten van de FOD:

- een diagnose van de huidige mobiliteitssituatie van de site, die betrekking heeft op de analyse van de verplaatsingen die gegenereerd worden door de activiteit die er plaatsvindt (dienstverplaatsingen, woon-werkverkeer en verplaatsingen van bezoekers);
- een actieplan om de mobiliteit van de site te verbeteren, om de werknemers en bezoekers aan te zetten tot het opteren voor duurzame vervoerwijzen, en om de follow-up van die maatregelen te bewerkstelligen.

Overeenkomstig de maatregelen van de bedrijfsvervoerplannen zijn mobiliteitscoördinatoren aangesteld en zijn er bewustmakingsacties rond duurzame verplaatsingen georganiseerd voor de medewerkers:

- onderhoud van de dienstfietsen en van de persoonlijke fietsen van de personeelsleden in het kader van hun woon-werkverkeer;
- ontbijt voor fietsers;

- verspreiding van brochures en materiaal;
- oproep tot persoonlijke getuigenissen;
- informatieve workshops over mobiliteit:
 - o 'Wat is de impact van de auto?' door Nils Hooftman van de onderzoeksgroep MOBI van de Vrije Universiteit Brussel;
 - o 'Bestaat de groene wagen?' door Olivier Brahy van de FOD Mobiliteit en Vervoer en Estelle Vercauter van de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu;
 - o 'Wegcode voor speed-pedelecs, elektrische steps, enz.' door Dennis Hendrichs van de FOD Mobiliteit en Vervoer.
- deelname aan de roadshow (testen van elektrische voertuigen), georganiseerd door Leefmilieu Brussel voor de beurs Bike Brussels;
- deelname aan de Grote Verkeersquiz van de Vlaamse Stichting Verkeerskunde en het Agence wallonne pour la Sécurité routière.

De cel Duurzame Ontwikkeling heeft een inbreng in de follow-up van de wetgeving van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest inzake de pollutiepieken. De mobiliteitscoördinator van de centrale diensten heeft een nieuw noodplan in geval van pollutiepieken en andere uitzonderlijke situaties opgesteld, waaraan Leefmilieu Brussel begin 2019 groen licht heeft gegeven. Zowel intern als op de website van de FOD zijn multimodale bereikbaarheidsplannen beschikbaar, waarmee bezoekers worden aangespoord het openbaar vervoer te gebruiken.

Tot slot worden alle entiteiten van de FOD ervan bewust gemaakt om omzendbrief 307sexies betreffende de vernieuwing van hun wagenpark, alsook de gewestelijke regelgevingen omtrent de lage-emissiezones na te leven.

Regelgevingsimpactanalyse (RIA)

De RIA heeft als doel de kwaliteit van het openbaar beleid te verbeteren door op voorhand de potentiële gevolgen van een project te analyseren over een brede waaier van domeinen, zowel economisch als maatschappelijk en ecologisch. De RIA-procedure is enkel verplicht voor de regelgevingsontwerpen die onderworpen zijn aan de goedkeuring door de ministerraad.

Binnen de FOD Justitie zijn de personeelsleden van het directoraat-generaal Wetgeving en Fundamentele Rechten en Vrijheden rechtstreeks betrokken bij die RIA-procedure, die uitdrukkelijk is opgenomen in hun normatief werkproces.

Bewustmaking

De dienst Duurzame Ontwikkeling wordt meermaals per jaar ingeschakeld voor de organisatie van bewustmakingsacties inzake duurzame ontwikkeling:

- affichecampagne die personeelsleden oproept om de trap te nemen;
- permanente stand met brochures voor personeelsleden;
- boekenruilkast;
- Dikketruiendag;
- waterbar ter gelegenheid van Wereldwaterdag;
- middagen duurzame ontwikkeling;
- fairtradekoffiepauze in de Week van de Fair Trade;
- bezoek aan de stadsboerderij BIGH;
- de uitdaging '0 % paper, 100 % winner' op de internationale dag van het papierloos kantoor;
- workshops over het thema 'zero waste' ter gelegenheid van de Europese Week van de Afvalvermindering;

- de ShoeBox-inzamelactie ten gunste van hulpverenigingen voor kansarmen.

De dienst Duurzame Ontwikkeling draagt eveneens zorg voor een netwerk van contactpersonen inzake duurzame ontwikkeling. Dat netwerk omvat personeelsleden van de buitendiensten van de rechterlijke orde en de penitentiaire inrichtingen. Zij hechten allen belang aan het incorporeren van duurzaamheid in hun gebouwen, met nadruk op milieubehoud en de ontplooiing van sociale acties.

Communicatie

Doelmatige bewustmaking rond de uitdagingen op het stuk van duurzame ontwikkeling berust in het bijzonder op de interne en externe communicatie. Al onze communicatieacties worden gepland en besproken met de dienst Communicatie. Aldus kunnen de medewerkers en partners van de FOD worden geïnformeerd over al onze maatregelen op het stuk van duurzame ontwikkeling.

In dat verband organiseert de dienst Duurzame Ontwikkeling regelmatig interne communicatieacties rond diverse thema's die gerelateerd zijn aan duurzame ontwikkeling. Daarbij wordt gebruikgemaakt van verschillende media, waaronder het intranet van de FOD. Het intranet omvat een rubriek die volledig gewijd is aan duurzame ontwikkeling.

De maatregelen en acties van de FOD/de POD/het ministerie die bijdragen tot DO

Bijvoorbeeld:

- corebusiness-activiteiten;
- maatregelen in de bestuursovereenkomst, het operationeel plan of het actieplan die bijdragen tot de SDG's/LTV.

Bestuursovereenkomst

Een nieuwe bestuursovereenkomst 2019-2021 werd opgesteld en op 28 september 2018 voorgelegd aan de minister van Justitie. De partijen hebben het document nog niet ondertekend.

In afwachting daarvan blijft de overeenkomst 2016-2018 van toepassing. Artikel 21 van die bestuursovereenkomst omvat de duurzame-ontwikkelingsdoelstellingen die het departement nastreeft. Het verbindt de ondertekenaars van de bestuursovereenkomst, met name de voorzitter van het directiecomité en de minister van Justitie, tot het bevorderen van een sterkere bewustmaking van de inzet van duurzame ontwikkeling binnen de FOD. Zij onderstrepen dat het vaststellen van globale doelstellingen en het verwezenlijken van concrete acties in dat verband berusten op de noodzakelijke mobilisering van alle personeelsleden en op de vaste medewerking van alle directoraten-generaal en stafdiensten.

De transversale doelstelling inzake duurzame ontwikkeling heeft meer bepaald betrekking op:

- de bijdrage van de FOD aan de uitvoering van het federale beleid inzake duurzame ontwikkeling;
- de terbeschikkingstelling van expertise betreffende de opdrachten van de FOD;
- de voorbeeldfunctie van de FOD in het kader van zijn dagelijkse werking op het stuk van intern milieumanagement, overheidsopdrachten, duurzame mobiliteit, sensibilisering van het personeel en rapportering.

De klemtoon ligt op het behalen van realistische doelstellingen die voortvloeien uit wettelijke verplichtingen die de FOD moet nakomen

op het stuk van duurzame ontwikkeling. Die doelstellingen worden vertaald in acties, telkens met een termijn en indicatoren.

Bijdrage aan de SDG's

De link tussen de opdrachten van de FOD en de SDG's is niet altijd duidelijk voor de personeelsleden van het departement. Teneinde de aanpak concreet gestalte te geven heeft de dienst Duurzame Ontwikkeling gevraagd om ondersteuning vanwege het Federaal Instituut voor Duurzame Ontwikkeling (FIDO). Martine Vandervennet heeft een DO-middag rond het thema 'Sustainable Development Goals (SDG's) en Justitie' verzorgd en vroeg de aanwezige medewerkers op zoek te gaan naar de link tussen hun dossiers en de SDG's. Uit die denkoefening bleek dat de FOD een bijdrage levert aan de volgende SDG's :

- SDG 1: "Beëindig armoede overal in al haar vormen";
- SDG 3: "Verzeker een goede gezondheid en promoot welzijn voor alle leeftijden";
- SDG 5: "Bereik gendergelijkheid en empowerment voor alle vrouwen en meisjes";
- SDG 8: "Bevorder aanhoudende, inclusieve en duurzame economische groei, volledige en productieve tewerkstelling";
- SDG 10: "Dring ongelijkheid in en tussen landen terug"
- SDG 16: "Bevorder vreedzame en inclusieve samenlevingen met het oog op duurzame ontwikkeling, verzeker toegang tot justitie voor iedereen en bouw op alle niveaus doeltreffende verantwoordelijke en toegankelijke instellingen uit".

Pijlers van het duurzaam beheer in de interne werking van de FOD

Bijvoorbeeld:

- duurzaam aankoopbeleid;

- systeem voor milieumanagement/kwaliteitsmanagement;
- initiatieven in het kader van de maatschappelijke verantwoordelijkheid, enz.

De FOD Justitie is zich bewust van zijn voorbeeldrol als overheidsadministratie en wil dan ook zijn verantwoordelijkheid opnemen op het gebied van milieu en duurzaamheid. De voorbije jaren heeft ons departement tal van acties opgezet om de aspecten van duurzame ontwikkeling te integreren in zijn werking.

Duurzaam aankoopbeleid

De FOD verbindt zich tot toepassing van de federale richtlijnen en aanbevelingen inzake duurzame overheidsopdrachten, rekening houdend met de bestaande budgettaire beperkingen, en met inachtneming van de wetgeving inzake overheidsopdrachten.

Alle directies en de aankoopdiensten van de FOD passen de federale doelstellingen toe die voortvloeien uit de omzendbrief van 16 mei 2014 inzake integratie van duurzame ontwikkeling, met inbegrip van sociale clausules en maatregelen ten voordele van kleine en middelgrote ondernemingen, in het kader van overheidsopdrachten gegund door federale aanbestedende instanties. Tot dusver is nog geen enkele overheidsopdracht geweigerd wegens het ontbreken van duurzaamheidsclausules.

Over het algemeen maakt de FOD Justitie gebruik van de FORCMS-contracten voor courante leveringen en diensten. De FORCMS-contracten bieden duurzame artikelen aan, waarvan zij het percentage vaststellen. De aankoopcentrale neemt in haar bestekken de relevante clausules op (bijvoorbeeld voor onderhoudsproducten, toiletartikelen, papier, toiletpapier, multifunctionele printers, informaticamateriaal, enz.). Voor bepaalde, meer specifieke opdrachten daarentegen, die niet vervat zijn in de FORCMS, stellen

de bevoegde diensten van de FOD Justitie een opdracht op. Daarbij worden programma's of eerder technische capaciteiten of clausules die inherent zijn aan de uitvoering gevraagd binnen sectoren die zich daartoe beter lenen.

Ten slotte werkt de FOD Justitie mee aan het streven van de regering om de uitgaven te rationaliseren via gecentraliseerde federale overheidsopdrachten in het kader van het federale aankoopbeleid. De FOD Justitie neemt het voorzitterschap van de gegroepeerde opdracht 'Audit EMAS' waar en neemt deel aan andere gegroepeerde opdrachten, waarvoor hij zijn behoeften en aanbevelingen ter bevordering van de integratie van duurzame overwegingen verstrekt (afvalophaling, huur/leasing/aankoop van voertuigen, drank- en snoepautomaten, schoonmaakproducten, enz.).

Milieubeheer

Na een eerste cyclus 2015-2018 heeft de FOD Justitie in augustus 2018 het ISO 14001-certificaat en de EMAS-registratie voor het milieubeheersysteem dat is ingevoerd binnen zijn centrale zetel, hernieuwd. Die erkenning is geldig voor de periode 2018-2021 en gaat gepaard met een jaarlijkse audit.

Het directiecomité heeft ervoor gekozen om zich te richten op de volgende doelstellingen:

- onze conformiteitsverplichtingen nakomen, in het bijzonder de wettelijke en regelgevende vereisten inzake milieu;
- maatregelen treffen om vervuiling en hinder te voorkomen;
- minder energie en water verbruiken;
- aanmoedigen dat papier verstandig wordt gebruikt om zo het verbruik ervan te beperken;
- milieucriteria in de procedures voor overheidsopdrachten integreren;

- minder afval produceren en beter sorteren;
- het personeel en de bezoekers aanmoedigen om bij hun verplaatsingen voor duurzaam vervoer te kiezen;
- onze medewerkers en onderaannemers bewustmaken van en informeren over milieubescherming;
- transparant communiceren over ons beleid en onze resultaten inzake milieu;
- aanmoedigen van het beperken van onze impact op het milieu tijdens de totstandkoming van normen inzake burgerlijke en strafrechtspleging.

Meer informatie over ons milieubeheer is te vinden in de milieuverklaring op de website van de FOD (https://justitie.belgium.be/nl/overheidsdienst_justitie/engagement/milieumanagement).

De FOD Justitie is van plan om dit milieu-engagement voor te zetten en zijn goede handelwijzen in de toekomst uit te breiden naar andere gebouwen van de centrale administratie. In dat kader monitort de dienst Duurzame Ontwikkeling de milieuprestaties van de vier gebouwen van de centrale administratie. Die monitoring heeft betrekking op het energieverbruik (gas en elektriciteit), het waterverbruik, het aantal kopieën en afdrukken (ook recto verso), de afvalproductie en de mobiliteit van de personeelsleden. Die resultaten worden voor advies en respons voorgelegd aan de leden van het directiecomité. Vervolgens worden zij meegedeeld aan onze personeelsleden met het oog op bewustmaking.

5.11. FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie

mevrouw Françoise Devleeschouwer, lid van de ICDO, en de heer Christian Ferdinand, plaastervanger

Activiteiten van de Cellen DO in 2019

- Federaal actieplan DO: opstelling van heel wat fiches die als basis dienen voor het debat in de ICDO
- EMAS monitoring: Sensibilisering/Communicatie (Voeding, Mobiliteit, Dag DO)

Maatregelen en acties van de FOD/POD inzake DO

- Kernactiviteiten : Oprichting van een FOD AWARDS: deeleconomieplatform (mobiliteit in 2019)
- Maatregelen in de bestuursovereenkomst, het operationele plan of het actieplan die bijdragen aan de SDGs/LTV; Toevoeging van een 7e strategische krachtlijn in de BO van de FOD
- Krachtlijnen inzake duurzaam beheer in de interne werking van de FOD

Duurzaam aankoopbeleid

- Aankopen duurzamer maken: de Aankoopdienst gebruikt de “Gids voor duurzame aankopen” van het Federaal Instituut voor Duurzame Ontwikkeling (FIDO) als leidraad. Dat beleid bestaat uit twee delen, het eerste deel betreft kantoorbenodigdheden,

papier en hygiëneproducten en het tweede deel gaat over offerteaanvragen van de FOD Economie.

1) Kantoorbenodigdheden, papier en hygiëneproducten: die producten zijn genormaliseerd (gestandaardiseerd) en de aankoop ervan gebeurt via het FOR-contract dat de FOD Bosa heeft afgesloten. In die raamovereenkomst zijn de catalogi opgenomen die artikelen met een duurzaamheidslabel aanbieden.

- Momenteel heeft ongeveer 60% van de producten die in onze elektronische catalogus “Ecomag” worden aangeboden een groen label;
- Het aangekochte papier voor onze kopieerapparaten is 100% gerecycleerd;
- De hygiëneproducten die in onze toiletten worden gebruikt (toilet papier, zeep, ...) hebben een Europees ecolabel.

2) Offerteaanvragen van de FOD Economie: voor die overheidsopdrachten zijn duurzaamheidsbepalingen opgenomen in het bestek. Die bepalingen hebben betrekking op selectie- en gunningscriteria, technische eisen en uitvoeringsvoorwaarden die rekening houden met milieu- en sociale overwegingen.

De FOD Economie is bijzonder attent voor de geleverde schoonmaakdiensten (schoonmaak van kantoren, reiniging van ramen, enz.). Wij hebben aandacht voor de bescherming van het milieu met betrekking tot de gebruikte producten en voeren enquêtes uit bij het schoonmaakpersoneel om te zien of ze eerlijk worden betaald; zo niet, dan gebruiken we al onze invloed om hun situatie te verbeteren.

Milieubeheersysteem (MBS)

In het kader van EMAS, Europese milieumanagementverordening op basis waarvan een organisatie haar milieuprestaties voortdurend kan

verbeteren door een rigoureuze en transparante aanpak te hanteren; de FOD Economie heeft een milieubeleid aangenomen dat als volgt kan worden samengevat:

- Toezien op de naleving van de milieuwetgeving die van toepassing is op de verschillende activiteiten van de FOD Economie;
- De milieuprestaties van de FOD Economie vanuit logistiek oogpunt verbeteren;
- De positieve effecten die veel opdrachten van de departementen op de natuurlijke omgeving hebben, versterken;
- Transparant met medewerkers en externe partners/belanghebbenden communiceren.

Om dat beleid in de praktijk te brengen, werd een milieubeheersysteem (MBS) opgezet.

In 2019 werd met betrekking tot EMAS de in 2018 vastgestelde doelstelling “een beter milieubeheersysteem in overeenstemming met het milieubeleid van de FOD Economie” vernieuwd.

Om de medewerkers bij het MBS te betrekken en ze te sensibiliseren voor het behoud van de natuurlijke hulpbronnen en om de milieuprestaties van onze FOD te verbeteren in overeenstemming met een van de krachtlijnen van zijn milieubeleid, namelijk “de milieuprestaties van de FOD Economie verbeteren vanuit logistiek oogpunt”, hebben we respectievelijk:

- een thermos (mug) aan alle medewerkers uitgedeeld om het aantal bakers voor eenmalig gebruik die elk jaar worden aangeschaft geleidelijk en aanzienlijk te verminderen;
- een proces van vergroening van ons wagenpark in gang gezet om luchtvervuiling te voorkomen. Zo hebben we in 2019 de volgende voertuigen/fietsen aangekocht:
 - 3 hybride auto's VW Golf;
 - 6 elektrische voertuigen Zoé;
 - 3 voertuigen VW Caddy CNG (Compressed Natural Gas);
 - 4 elektrische fietsen.

5.12. Ministerie van Defensie

de heer Olivier Deweerdt, lid van de ICDO

Samenstelling van de cel Duurzame Ontwikkeling (DO)

De coördinator DO maakte deel uit van de algemene directie Health & Well-being tot en met 30 oktober 2018. Sinds 01 november 2018 wordt deze rol verzekerd op het niveau van het kabinet van de chef Defensie, meer precies binnen de sectie Governance Support, die rechtstreeks rapporteert aan de vicechef Defensie. De coördinator DO neemt het secretariaat van de Cel DO waar.

De coördinator DO was voor het burgerlijk jaar 2019:

Majoor Militair Administrateur Olivier De Weerd, Ing (vanaf 1 november 2018).

Vandaag is de cel DO, naast de coördinator DO, voornamelijk samengesteld uit vertegenwoordigers van de stafdepartementen Operaties en Training, Strategie en de algemene directies Material Resources, Human Resources en tenslotte Health & Well-being.

Deze uitgebreide cel DO laat toe om een groot draagvlak binnen Defensie te creëren en de haalbaarheid van de potentiële plannen in alle domeinen af te toetsen vooraleer overgegaan wordt tot de implementatie.

Beleid inzake DO

Het beleid inzake DO is dusdanig dat Defensie de wettelijke verplichtingen nakomt. De nadruk inzake het te volgen beleid wordt gelegd op de ecologische en economische pijler. De sociale pijler

wordt gerealiseerd door verschillende initiatieven te nemen in zowel het personeels- als het welzijnsbeleid binnen Defensie.

Defensie streeft ernaar om met een minimale financiële inspanning een maximale 'return on investment' te creëren en tegelijkertijd het imago van Defensie positief te belichten.

Jaaractieplan

Defensie werkt met een jaaractieplan. Dit plan integreert de jaarlijkse gedeelten van de verschillende plannen gelinkt aan de 3 pijlers (ecologische, economische, sociale). In het kader van de ecologische pijler bij voorbeeld, integreert het jaaractieplan het 5 jaar-milieubeleidsplan van de algemene directie Material Resources. Deze integratie laat toe om de verschillende acties in de ecologische pijler te stroomlijnen en te versterken. Binnen dit kader worden er ook acties ondernomen door het stafdepartement Operaties en Training.

Bijdragen aan de DO

Defensie draagt bij tot de verwezenlijking van de duurzame ontwikkeling van de federale overheid in de ecologische, de economische en de sociale pijler.

Zij heeft daartoe acties gerealiseerd in volgende domeinen:

- Duurzame overheidsopdrachten;
- Duurzame mobiliteit;
- Duurzame voeding;
- Duurzame human resources;
- Duurzame werkomgeving;
- Duurzaam energiebeheer.

Uiteraard zijn acties in de bovenstaande domeinen niet in te schrijven binnen één enkele pijler maar hebben zij dikwijls betrekking op meerdere pijlers.

Maatregelen in verband met de Sustainable Development Goals (SDG)

De Belgische Defensie is slechts één, en zonder twijfel niet de belangrijkste, van de actoren in het Belgisch beleid ter realisatie van de “Sustainable Development Goals” (SDG) uit de Agenda 2030 (National Voluntary Review). Defensie heeft voor de SDG's 5, 10, 11, 13, 15 en 16 verscheidene acties naar voor geschoven die door de stafdepartementen geïmplementeerd worden.

In de National Voluntary Review worden weinig directe verwijzingen naar de Belgische Defensie gemaakt. Dit impliceert echter niet dat er geen rol is weggelegd voor haar.

De acties die door andere actoren, zowel federaal als regionaal, worden voorgesteld hebben immers dikwijls nood aan expertise waarover Defensie beschikt.

De betrokken stafdepartementen hebben een actieplan opgemaakt voor de realisatie van de toepasselijke SDG's.

- In het kader van SDG 5 (Gender-gelijkheid) werd het NATO Committee on Gender Perspectives geleid door een Belgisch militair personeelslid tot juni 2019. Ze werd opgevolgd door een Nederlandse collega.
- Defensie realiseert de SDG 10 (Ongelijkheid verminderen) door zijn infrastructuur waar mogelijk aan te passen en nieuwe realisaties uit te voeren volgens de recente regelgeving.
- Voor de SDG 11 (Duurzame steden en gemeenschappen) zijn defensieopdrachten in het buitenland en deelname aan de beveiliging van openbare plaatsen in België twee concrete voorbeelden van toepassing in het algemeen. Er is ook een link met de SDG 16 (Vrede, Justitie en sterke publieke diensten).
- Defensie schenkt bijzondere aandacht aan maatregelen ter bestrijding van de klimaatverandering – zoals vervat in SDG 13 (Klimaatactie) – en dit zowel op het nationale als het internationale vlak. Defensie voert al lang een politiek van energie- en milieubeheer,

ecologisch rijden, afvalwaterbeheer, ... Tevens worden de historische bodemvervuilingen weggewerkt. Op internationaal vlak worden er tijdens operaties beheersmaatregelen getroffen opdat onze ecologische voetafdruk zo klein mogelijk gehouden wordt. De kampen in het buitenland bijvoorbeeld worden door Defensie terug overgedragen aan de Host Nation in een staat die minstens zo goed is als de oorspronkelijke staat (SDG 15: Leven op het land). Meer precies in het kader van SDG 13.1 (Klimaat, natuurrampen) en 13.2 (Maatregelen in nationale planning) blijft Defensie haar bijdrage ontwikkelen in het beheer van de gevolgen van rampen op het nationale grondgebied met de middelen die tot haar kerntaken behoren. Defensie kan manschappen inzetten, gespecialiseerde middelen ter beschikking stellen voor transport, logistieke ondersteuning, hulp in geval van nucleaire/biologische/chemische ongevallen, medische hulpverlening, maritieme commandosteun, het uitvoeren van geniewerken, enz. In dit kader blijft Defensie interdepartementale synergie ontwikkelen om, onder andere, de coördinatie van deze steunmiddelen te verbeteren.

- Defensie speelt een primordiale rol in de realisatie van SDG 16 (Vrede, Justice en sterke publieke diensten) door haar deelname aan verschillende operaties voor vredeshandhaving. De rapportage in het kader van schendingen van UNSCR 1612 maakt integraal deel uit van de planning en een samenwerking met het federale parket is hiervoor in voege. Tevens wordt er altijd naar gestreefd, al dan niet via internationale samenwerking, om de lokale besturen en instellingen te versterken.

Verwezenlijkingen

Duurzame overheidsopdrachten

In 2019 werd de Defence Green Procurement Tool (DGPT) uitgewerkt en op het intranet van Defensie beschikbaar gesteld voor de aankopers. In 2020 zullen de sensibiliseringslessen hiervoor uitgewerkt worden.

Duurzame mobiliteit

Defensie promoot zo ver als het kan duurzame mobiliteit door in te spelen op verscheidene vectoren: de fietsvergoeding, het abonnement op het openbaar vervoer of de organisatie van collectief transport.

De op pensioenstelling van de coördinator van de cel verkeersveiligheid en duurzame mobiliteit in 2019 gaf aanleiding tot uitstel van meerdere projecten waaronder de informatiecampagnes over fietsleasing en de SMART-monitoring van de voertuigen.

Tevens wordt het wagenpark van Defensie systematisch gemoderniseerd en de voorkeur wordt steeds aan de meer ecologische modellen gegeven.

Conform de omzendbrief 307 sexies van 21 april 2017 werd er voor sommige personenwagens overgeschakeld naar voertuigen van het type CNG, elektrisch of hybride. In 2018 en 2019 werden de eerste 32 voertuigen van dit type geleased en de vervanging van 180 bijkomende voertuigen door milieu-vriendelijke voertuigen is al gepland in 2020 en 2021.

Duurzame voeding

Het personeel van Defensie heeft nood aan gezonde voeding die aangepast is aan de specifieke noden van het militaire beroep en de bijzondere omstandigheden waarin soms gewerkt moet worden. In het project “gezonde voeding” zijn er dan ook elementen die kunnen bijdragen tot duurzame voeding zoals het verminderen van de portie vlees.

Een voedingsdeskundige begeleidt ook lokale projecten die als volgt worden aangepast: uitleg en doelstellingen verstrekken aan het kader en het keukenpersoneel, adviseren en opleiden van het keukenpersoneel, sensibiliseren van de klanten en tenslotte opvolging van het project door vragenlijsten.

In 2019 werden verschillende projecten concreet geïnitieerd: analyse van het aanbod in een aantal militaire restaurants (mess); (Florennes, Leopoldsburg, Eupen), studie van de voedingsinname als onderdeel van training en sport, een nieuwe cursus “Gezond eten”, aanpassing van de foodpacks voor F16-piloten.

Duurzame human resources

Binnen Defensie is regelgeving uitgewerkt met betrekking tot het diversiteitsbeleid waarbij de aandacht uitgaat naar de volgende thema's: gender, culturele identiteit, personen met een handicap, seksuele geaardheid en transgenders.

Volgende projecten werden in 2019 gerealiseerd:

- 44 voorstellingen van het diversiteitstheater voor militairen in de basisvorming. Deze aanzienlijke verhoging van het aantal voorstellingen was te wijten aan de invoering van de gedecentraliseerde basisopleiding.
- Deelname aan de Mid Term Review voor het Nationaal Actieplan “Vrouwen, Vrede en Veiligheid 2017-2021”.
- Publicatie van de gedetailleerde instructie “Transgender in het diversiteitsbeleid”.
- Publicatie van het stripverhaal “Emma en Lucas zijn kandidaat” over diversiteitsgerelateerde thematieken, de waarden van de militair en de generieke gedragscompetenties.
- Opmaak van een derde stripverhaal over de militaire waarden.
- Defensie streeft er ook systematisch naar te voldoen aan alle wettelijke vereisten met betrekking tot welzijn op het werk in overeenstemming met de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk. (B.S. 18.9.1996). en de bijhorende uitvoeringsbesluiten (CODEX). Hiertoe wordt een jaaractieplan (JAP 2019) opgesteld op basis van

het globaal preventieplan (GPP 2019-2023) en dit in overleg met de representatieve vakorganisaties.

Duurzaam werken en duurzame werkomgeving

Defensie streeft ernaar om de werkomgeving te moderniseren en aan te passen aan de laatste normen. Hiertoe wordt verouderde infrastructuur gemoderniseerd volgens de actuele normen, of zelfs gesloten en eventueel vervreemd.

Nieuwe werkmethodes zorgen ervoor dat het werk duurzamer wordt uitgevoerd. Nieuwe softwaresystemen laten toe dat de schriftelijke communicatie op papier sterk teruggedrongen wordt en hoofdzakelijk digitaal verloopt. De uitgifte van de verschillende bedrijfseigen magazines zijn ook gedigitaliseerd. Al deze maatregelen hebben een vermindering van het papierverbruik tot gevolg.

“Skype for Business” kan op termijn gebruikt worden als een middel om de verplaatsingen voor vergaderingen te verminderen. Tevens zijn er verschillende vormen van werken op afstand ingevoerd: telewerk, werken in satellietkantoor, ... Al deze maatregelen dragen bij tot een vermindering van het woon-werkverkeer. En er kan bovendien een beter evenwicht gevonden worden tussen werk en privéleven.

Al deze initiatieven sluiten ook aan bij het lopende studie/project NWOW (New Ways of Working).

Voor elke internationale operatie met milieurisico's wordt er een “Environmental Baseline Study” en milieudossier opgesteld bij ontplooiing en een “Environmental Closeout Study” bij de terugplooiing. Er wordt ook steeds een gevormde milieuraadgever (cumulfunctie) voorzien en elke operatie wordt minimaal jaarlijks aan een interne milieuaudit onderworpen. Defensie heeft in 2019 ook actief bijgedragen tot de verdere ontwikkeling van het milieubeleid van de NAVO door deelname aan de Environmental Protection

Working Group, het custodianship van STANAG 6500 (met betrekking tot het milieudossier in operaties) en de steun d.m.v. lesgevers van de NMEPPPC (NATO Environmental Protection Practices and Procedures Course). Defensie draagt ook bij aan de informatie- en ervaringsuitwisseling tussen Europese Defensies in het kader van het informele Europese netwerk DefNet, o.a. door deelname aan vergaderingen de actieve bijdrage aan projecten.

Een groot deel van de oefenterreinen van Defensie, die tevens erkend zijn binnen het NATURA 2000-netwerk, wordt duurzaam beheerd in samenwerking met de regionale instanties bevoegd voor natuur- en bosbeheer met het oog op het behouden en stimuleren van de biodiversiteit. Tevens heeft Defensie sinds 2018 veel middelen ingezet (zowel materieel als personeel) om de verspreiding van de Afrikaanse Varkenspest tegen te gaan, en dit in coördinatie met de civiele instanties en met als actielijn het respect van de biodiversiteit in zijn geheel en de duurzaamheid van de genomen maatregelen.

Duurzaam energiebeheer

Op het gebied van duurzaam energiebeheer, heeft Defensie zich gefocust op 3 assen in 2019:

- Energy Management System
- Projecten hernieuwbare energie
- Onderzoeken of Energie Prestatie Contracten (EPC) een mogelijkheid is.

In 2017 werd het eerste Energy Management System (EnMS) opgestart in de Koninklijke Militaire School. Dit project heeft uiteindelijk geleid tot een structurele besparing van 10% over de periode 2018/2019 op het elektriciteitsverbruik t.o.v. 2017 en een structurele besparing van 6% op het gas verbruik in dezelfde periode, en dit na normalisatie.

Er werd tevens een EnMS opgestart in 2018 in Saffraanberg en in 2019 in Peutie. Voor Saffraanberg werden gelijkaardige resultaten geboekt: midden 2019 8% minder verbruik t.o.v 2018. In Peutie is het project noodgedwongen on hold geplaatst wegens personeelsgebrek. In totaal werd er op die manier in 2019 ruim 110k€ minder betaald op de energiefactuur (elektriciteit, gas, water, stookolie).

Andere initiatieven in 2019:

De realisatie van een 500 kWpiek zonnepark in het Kw Kol VI Renson campus Saffraanberg.

Naast zonne-energie wordt er ook samengewerkt met de industrie om daar waar mogelijk windenergie te benutten.

In 2019 werd de aanzet gegeven tot de realisatie van Energie Prestatie Contracten, als logisch gevolg van de Energy Management System projecten. De pilot case die geïnitieerd werd, is Kw Kol VI Renson-Campus Saffraanberg. Dit zal het eerste EPC-concept worden van Defensie en zal tevens volledig geïntegreerd zijn in het Facility Management-contract.

5.13. POD Maatschappelijke Integratie, Armoedebestrijding, Sociale Economie en Grootstedenbeleid

de heer Jean-Marc Dubois, lid van de ICDO

Activiteiten van de cel DO in 2019

In 2019 is de cel DO niet samengekomen.

Ze heeft ook geen sensibiliseringsacties over DO gevoerd.

Er wordt momenteel samen met de directie nagedacht om de cel begin 2020 te reactiveren.

Tot eind 2018 hadden de cel DO en de groep EMAS dezelfde samenstelling, met medewerkers die in het project EMAS betrokken waren. Sindsdien is het project stopgezet. We moeten dus nu nieuwe kandidaten oproepen om een nieuwe cel DO op te richten.

Pistes voor 2020 : sensibilisering voor milieuvriendelijke gedragen op het werk en solidaire acties tegenover sociale, economische en ecologische partners van de noord-wijk in Brussel.

Maatregelen en acties van de POD die bijdragen tot de duurzame ontwikkeling

De POD Maatschappelijke Integratie, Armoedebestrijding, Sociale Economie en Grootstedenbeleid heeft als missie het voorbereiden, uitvoeren en evalueren van een inclusief federaal beleid voor maatschappelijke integratie, zodat de sociale grondrechten aan iedereen op duurzame wijze gegarandeerd worden.

Op deze manier is de POD MI rechtstreeks betrokken bij de invoering van de reglementering. De POD informeert zijn doelpubliek en zijn partners, geeft hen raad over de maatregelen en acties en beheert de financiële stromen van en naar zijn partners.

De belangrijkste partners van de POD zijn de OCMW's, die op het terrein werken om de integratie te bevorderen van de armste personen in onze maatschappij, met behulp van verschillende instrumenten: het leefloon, tewerkstelling en arbeidstrajectbegeleiding, dringende medische hulp, de verwarmingstoelage, schuldbemiddeling en budgetbegeleiding, enz. Andere partners zijn de werkwinkels, de sociale huizen, het sociaal stookoliefonds, enz.

De POD is eveneens actief op het vlak van de preventie en de bestrijding van armoede. Het derde federaal plan armoedebestrijding (2016-2019) is door een onafhankelijke vereniging (BAPN) geëvalueerd. Deze evaluatie zal ons helpen om een nieuw plan (2020-2023) op te schrijven. Inzake kinderarmoedebestrijding organiseert de POD vergaderingen met OCMW's om ervaringsuitwisselingen tussen deze te bevorderen. Sinds 2018 wordt het Jaarboek Armoede door een themaboek vervangen, dat om de twee jaar verschijnt. Eind 2019 is het boek "Handicap en Armoede" gepubliceerd en op een studievoormiddag in december voorgesteld. Het boek zal ook in Parlementscommissie begin 2020 bestudeerd worden.

Via de dienst "ervaringsdeskundigen" wil de POD de federale overheidsdiensten dichter bij de personen in armoede te brengen. Ervaringsdeskundigen zijn personen die armoede en sociale uitsluiting gekend hebben. Zij werken aan de betere toegankelijkheid van de fundamentele sociale rechten in de diensten die worden aangeboden door de federale instellingen: onthaal en informatie aan het publiek, toegankelijkheid van de diensten. Momenteel zijn 46

ervaringsdeskundigen gedetacheerd in 26 partnerorganisaties (FOD's, sociale parastatalen, OCMW's, ziekenhuizen).

Via het project FEAD (Fonds voor Europese hulp aan de meest behoeftigen) verdeelt de POD voedselpakketten via de OCMW's en andere verenigingen. FEAD bestaat sinds 2014. Het maakt deel uit van het cohesiebeleid en van de Europese structuurfondsen. België heeft ervoor gekozen om de middelen van het fonds te gebruiken voor voedselhulp. Het beheer van deze middelen werd toevertrouwd aan de POD Maatschappelijke Integratie. Concreet stelt de POD voedselpakketten samen om te beantwoorden aan de noden van de armen en verdeelt hij ze aan de begunstigden via de OCMW's en de voedselbanken.

Tot slot voert hij het grootstedenbeleid (GSB) uit, dat in 1999 door de federale regering werd gelanceerd om probleemwijken in de stad te steunen. Hoewel het programma GSB sinds 2015 de steden niet meer rechtstreeks subsidieert in het kader van de contract "duurzame stad" financiert het wel nog projecten die gedragen worden door de verenigingen, onderzoeken en conferenties in verband met het thema stadsarmoede. In de Verklaring van de Burgemeesters voor Kinderarmoedebestrijding hebben meer dan 200 Belgische burgemeesters zich geëngageerd om kinderarmoedebestrijding in hun stad/gemeente te reduceren.

Zoals u ziet werkt de POD, via zijn basissmissies, hoofdzakelijk aan het sociale luik van de duurzame ontwikkeling.

Bij deze maatregelen en acties die tot de core business van de POD behoren, komen nog de acties die uitgevoerd worden in het kader van het beheersplan en van het actieplan DO 2019 en die bijdragen tot de doelstellingen van de LTV en van de SDG.

In het beheersplan 2019 benadrukken wij de vooruitzetting van het project Housing First en het bestrijdingsplan tegen de non-take up van sociale rechten.

Het model van de Housing First is in New-York begin van de jaren 90 ontstaan en steunt een rechtstreekse toegang tot het logement, zonder tussenstappen, voor personen die met drugs, alcohol of psychische problemen kampen en die voortaan in de straat woonden. Een pilootproject is tussen 2013 en 2015 gevoerd in de vijf grote steden (Brussel, Antwerpen, Gent, Luik en Charleroi). Na 2 jaar woonden nog 90 % van deze personen nog in hun woning. Dit experiment is met een andere groep daklozen vergeleken, die in het klassieke hulpverleningssysteem zaten. In deze groep woonden nog 48 % van de personen in hun woning; de anderen woonden in gemeenschapshuizen, ziekenhuizen, preciaire woningen, gevangeniszellen... of waren in de straat opnieuw gaan wonen. De sleutel van dit succes? De kwaliteit van de begeleiding. Een individuele, intensieve begeleiding door multidisciplinaire en mobiele teams. Een echte structurele maatregel tegen dakloosheid in grote steden. Sinds 2016 werken twee Housing First experts bij de POD MI als steunpunt voor de experimenten die in meerdere Belgische steden worden gevoerd. Ze zorgen voor de coherentie van de praktijken en organiseren uitwisselingsmomenten en opleidingen voor de veldmedewerkers.

De non-take up van rechten treft eerst en vooral de personen in armoede, omdat ze hun rechten niet kennen of omdat ze deze niet kunnen laten gelden. In 2019 is een stand van zaken opgemaakt van de federale maatregelen van rechtenautomatisering en medewerkers van de POD MI en de FOD SZ zijn samen begonnen een plan tegen de non-take up op te schrijven. In 2020 zal deze groep ook medewerkers van de OISZ (openbare instellingen van sociale zekerheid) tellen.

In het actieplan DO 2019 willen wij de nadruk leggen op het project Miriam, dat ook op gang is sinds een paar jaren. Het doel van dit project is de begeleiding van alleenstaande moeders die in armoede leven, om hun armoede te verminderen en hun maatschappelijke en professionele integratie te bevorderen. Het project is eerst gevoerd in 2016-2017 met de OCMW's van Namen, Charleroi, Molenbeek, Leuven en Gent en wordt nu sinds 2018 gevoerd met die van Antwerpen, Oostende, Genk, Luik, Bergen en Brussel.

Assen duurzaam beheer in de interne werking van de POD

Beleid van de POD op het vlak van duurzame overheidsopdrachten

Sinds zijn bestaan besteedt de POD aandacht voor duurzame aankopen: gerecycleerd papier, koelkasten/diepvriezers en vaatwassers A++, multifunctionele apparaten (die de functies van kopieermachine, printer, fax en scanner integreren), platte schermen, ecologische schoonmaakproducten, flessen met statiegeld, enz. Eind 2014 werd een procedure opgesteld om de omzendbrief duurzame overheidsopdrachten van 16/05/2014 toe te passen. Via de uitvoering ervan kon de tenlasteneming van de duurzame ontwikkeling in de overheidsopdrachten, maar ook voor andere aankopen duidelijk verbeterd worden.

Milieumanagementsysteem

In augustus 2010 heeft de POD het EMAS-certificaat behaald. 2018 was het jaar van de verhuis geweest. De directie had toen beslist het milieubeheersysteem op te schorten, maar de sensibiliseringsacties zijn wel verdergezet (zie punt 1).

5.14. POD Wetenschapsbeleid

de heer Olivier Detongre, lid van de ICDO,
en mevrouw Anne Fierens, plaatsvervangster

Activiteiten van de cel Duurzame Ontwikkeling

De cel Duurzame ontwikkeling (DO) werd opgericht in december 2004 en is voor het eerst in februari 2005 samengekomen. Sinds 2012 heet de cel DO "Green Team".

Het Green Team komt minstens eenmaal per trimester samen (krachtens het besluit van de voorzitter houdende het reglement van de cel DO d.d. 18/09/2019), met de volgende thema's op de agenda:

- Opstelling en follow-up van het jaaractieplan voor duurzame ontwikkeling;
- Interne coördinatie van de uitvoering van de maatregelen in het kader van het Federaal plan voor duurzame ontwikkeling;
- Uitvoering van acties op het vlak van duurzame ontwikkeling;
- Organisatie van bewustmakingsacties.

In 2019 is de cel DO (Green Team) vier keer bijeengekomen. De volgende bewustmakingsacties werden georganiseerd:

- Wekelijks verse soep (tot maart 2019) en fruit;
- Europese week van de mobiliteit: nieuwsbrief, affiches, informatiestand, uitdeling van materiaal voor fietsers;
- Europese week van de afvalvermindering: nieuwsbrief, deelkast voor boeken, cd's en dvd's;

- Deelname van Belspo aan de moestuin van het WTC III.

Maatregelen en acties van de POD die bijdragen tot duurzame ontwikkeling

Inleiding

Het Federaal Wetenschapsbeleid

Ons land staat voor enkele belangrijke uitdagingen, te weten het halen van de Barcelona-doelstelling (3% van het bbp besteden aan onderzoek en ontwikkeling), meewerken aan het creëren van jobs en welzijn door innovatie, optimaliseren van de werking van de Belgische onderzoeksräume en strijden tegen de klimaatverandering. Het departement van het Federaal Wetenschapsbeleid dat zowat 200 medewerkers telt in zijn centrale administratie en ongeveer 2400 medewerkers verspreid over de 10 federale wetenschappelijke instellingen en Belnet, draagt daar ruimschoots toe bij.

Met de door ons departement beheerde onderzoeksprogramma's reiken we de regering betrouwbare en valabele gegevens aan waarmee zij onderbouwde beslissingen kan nemen op het gebied van wereldwijde veranderingen, klimaat, biodiversiteit, poolonderzoek, ruimtevaart, digitalisering, erfgoedwetenschap en federale maatschappelijke uitdagingen.

We beheren ook de Belgische bijdrage aan de Europese ruimtevaartorganisatie. Die deelname van België, als vijfde grootste financier van de ESA, is van strategisch belang voor ons land en van essentieel belang voor onze bedrijven.

Wij bieden bedrijven die aan de verschillende AIRBUS-programma's wensen deel te nemen, onmisbare O&O-steun om zich te kunnen

positioneren, nu er wereldwijd een onverbidelijke strijd woedt in die sector.

De 10 federale wetenschappelijke instellingen die deel uitmaken van het departement, bieden wetenschappers een uitzonderlijk onderzoekskader en -instrumentarium aan.

Bestuursovereenkomst 2016-2018

In de bestuursovereenkomst worden de verbintenissen gedefinieerd die de programmatorische federale overheidsdienst (POD) Wetenschapsbeleid en de federale regering aangaan in het kader van de uitvoering van de bestuursovereenkomsten voor de periode van 1 januari 2016 tot 31 december 2018.

Gelet op de afwezigheid van een voorzitter van het directiecomité enerzijds en van een voltijdse federale regering anderzijds, werd de uitvoering van de bestuursovereenkomst 2016-2018 verlengd tot de vorming van een nieuwe federale regering.

In de bestuursovereenkomst worden de nodige voorwaarden toegelicht voor de uitvoering van de dienstverlenende opdrachten die bij de wet of krachtens deze laatste werden toegewezen aan het Federaal Wetenschapsbeleid. Die bestuursovereenkomst beschrijft ook hoe de aan het Federaal Wetenschapsbeleid toegewezen opdrachten worden uitgevoerd, hoe die opdrachten beter kunnen worden uitgevoerd en wat daartoe de vereiste middelen zijn.

De bestuursovereenkomst omvat 12 strategische doelstellingen (art. 27), de operationele doelstellingen (art. 28) en de belangrijkste projecten, processen, initiatieven of acties (art. 29) met betrekking tot een efficiënte en kwaliteitsrijke uitvoering van de opdrachten, waaronder:

- Herpositionering van de onderzoeksacties (O&O-programma's, ondersteuning van de onderzoeksinfrastructuren enz.) in het licht van de nieuwe prioriteiten van de federale regering. Het is de bedoeling zo de complementariteit te maximaliseren ten opzichte van de door de andere gezagsniveaus opgezette acties en ter ondersteuning van een relevante wetenschappelijke expertise, zoveel mogelijk onder leiding van de federale wetenschappelijke instellingen;
- Een optimale coördinatie tussen alle Belgische overheden op het gebied van wetenschap en innovatie ter ondersteuning van het innovatie- en integratiesysteem voor de acteurs ervan op internationaal vlak;
- Een betere dienstverlening en interactie met alle overheden, departementen en (federale) wetenschappelijke instellingen;
- De transversale doelstelling Duurzame Ontwikkeling (art. 35) voor alle FOD's en POD's.
- De bestuursovereenkomst 2016-2018 is beschikbaar op het intranet van de POD Wetenschapsbeleid: <http://www.belspo.be>.

Bestuursplan 2017

Gelet op de afwezigheid van een voorzitter van het directiecomité enerzijds en van een voltijdse federale regering anderzijds, werd de geldigheidsduur van het bestuursplan 2017 verlengd tot de vorming van een nieuwe federale regering.

Het bestuursplan 2017 omvat het project T 4.1. Handhaving van de EMAS-registratie van de POD Wetenschapsbeleid alsook van vele andere projecten die gelinkt zijn aan de duurzame ontwikkeling, zie punt 2. hierna.

Beleidslijnen die bijdragen tot duurzame ontwikkeling

Zie hier de competenties en het gevoerde beleid die de laatste jaren tot de doelstellingen inzake duurzame ontwikkeling hebben bijgedragen, die per algemene directie worden voorgesteld.

AD Onderzoek en Ruimtevaart

Directie Onderzoeksprogramma's

De directie Onderzoeksprogramma's zet en volgt meerjarige onderzoeksprogramma's op met als referentiekader federale en internationale onderzoeksprioriteiten en verbintenissen, het federale erfgoed en federale bevoegdheden en beleidsoriëntaties. Die programma's zijn zowel thematisch als niet-thematisch en bieden onderzoek in netwerkverband aan. Buitenlandse onderzoekers krijgen de kans zich bij projecten aan te sluiten wanneer er oproepen voor voorstellen worden gelanceerd. Daarenboven neemt de POD Wetenschapsbeleid op zijn beurt deel aan Europese onderzoeksinitiatieven zoals ERA-NETs en JPI's.

De POD Wetenschapsbeleid ondersteunt ook meer structurele activiteiten, te weten:

- Een thematisch platform ter ondersteuning van de besluitvorming, onder andere op het gebied van de biodiversiteit;
- De Belgische verzamelingen voor micro-organismen (BCCM), ter ondersteuning van universitaire en industriële onderzoeks- en innovatieactiviteiten in de levenswetenschappen en de biotechnologie. De BCCM-verzamelingen dragen bij tot de bewaring van de microbiële diversiteit en bieden zeer gespecialiseerde diensten aan alle categorieën van gebruikers aan;
- De bouw van een oceanografisch onderzoeksschip (RV Belgica) dat ter beschikking wordt gesteld van wetenschappers om de kennis van de zeeën te vergroten. Het zeewetenschappelijk

onderzoek dat er uitgevoerd wordt is belangrijk voor het beheer van de Noordzee en voor het fundamenteel onderzoek van de nabijgelegen zeeën en oceanen.

Alle lopende programma's in verschillende onderzoekstadia dragen elk op hun manier bij tot de doelstellingen van duurzame ontwikkeling, te weten:

BRAIN-be 2.0: Belgian Research Action through Interdisciplinary Networks - phase 2 (2018-2023)

Eind 2018 keurde de ministerraad de tweede fase van dat BRAIN-be programma goed (2018-2023).

BRAIN-be beoogt zowel tegemoet te komen aan de wetenschappelijke kennisbehoeften van de federale departementen als het wetenschappelijk potentieel van de federale wetenschappelijke instellingen (FWI's) te ondersteunen.

De strategische doelstellingen van het BRAIN-be 2.0 programma werden gedefinieerd in het licht van de federale (politieke en wetenschappelijke) visies en prioriteiten.

BRAIN-be is opgebouwd rond 3 pijlers:

- Pijler 1: Uitdagingen en kennis van de levende en niet-levende wereld.
- Pijler 2: Erfgoedwetenschap
- Pijler 3: Federale maatschappelijke uitdagingen

Dat programma snijdt in thematische oproepen grote maatschappelijke problemen aan, zoals de klimaatverandering en de aanpassing eraan, de overgang naar een koolstofarme maatschappij die efficiënt omgaat met hulpbronnen, de biodiversiteit, het mariene milieu (in het bijzonder de Noordzee) en het zoetwatermilieu,

Antarctica, de Digital Turn, de problematiek van de immigratie, de sociale zekerheid, de aanpassing en de innovatie van het federale systeem, de uitdagingen op het gebied van volksgezondheid, de gezondheid van dier en milieu, de vergrijzing, de veiligheid enz.

FEDtWIN

Het programma FEDtWIN heeft als doel een duurzame samenwerking te promoten tussen de federale wetenschappelijke instellingen (FWI) en de universiteiten door permanente functies in het leven te roepen voor postdoctoraal onderzoekers die op gelijke wijze (50% - 50 %) aan een FWI en een universiteit worden verbonden. In functie van de geselecteerde profielen heeft het gerealiseerde onderzoek in min of meerdere mate een impact op bepaalde aspecten van duurzame ontwikkeling.

Drugs

Daar drugmisbruik in onze samenleving een ernstig gezondheidsprobleem is, wil dit programma een antwoord bieden op de meest prangende vragen over druggebruik en drugverslaving. Voorkomen is beter is dan genezen, er wordt in dit programma dan ook resoluut gepleit voor preventie.

BCCM

De Belgian Co-ordinated Collections of Micro-organisms (BCCM) bestaan uit zeven complementaire dienstverlenende cultuurverzamelingen voor onderzoekdoeleinden.

De coördinatie van deze verzamelingen berust bij een centraal team van het Belgisch Federaal Wetenschapsbeleid. Het BCCM-consortium heeft als opdracht het biologisch materiaal van zijn verzamelingen, de bijbehorende informatie en zijn ervaring en technische kennis op het vlak van fundamentele en toegepaste (micro)biologie te delen met zijn partners uit academische en industriële kringen. De BCCM-

verzamelingen slaan zo de brug tussen wetenschappelijke expertise en hoogstaande dienstverlening.

Programma DIGIT-04

Het programma DIGIT-04 (2019-2024) voor de digitalisering van het wetenschappelijk en cultureel patrimonium van de federale wetenschappelijke instellingen en het Koninklijk Belgisch Filmarchief is een transversaal programma met als doel de instellingen zoveel mogelijk te doen samenwerken en onderling synergieën tot stand te brengen (schaaleffecten), door onder andere de beschikbare middelen zoveel mogelijk te delen (uitrusting, infrastructuur en personeel).

DIGIT-04 omvat twee hoofdstukken, te weten:

- de digitalisering zelf, met inbegrip van de verrijking van de metadata, waarvoor de deelnemende instellingen en gespecialiseerde privébedrijven elk voor een deel zorgen, via door Belpo beheerde gemeenschappelijke overheidsopdrachten;
- de bewaring op lange termijn van de digitale content op een gemeenschappelijke infrastructuur.

Dankzij de digitalisering van de (bij voorrang meest kwetsbare, meest kostbare en/of meest geraadpleegde) collecties, kunnen deze laatste worden bewaard en het aantal manipulaties van de oorspronkelijke stukken worden beperkt. Zo kunnen ze onder een ruimer publiek worden verspreid, waaronder onderzoekers, door ze online te plaatsen, zodat de originele stukken minder moeten worden geraadpleegd.

Digitaliseren heeft uitsluitend zin als alles wat gedigitaliseerd wordt voor een lange periode duurzaam kan worden opgeslagen en beveiligd. In de vorige fase van het programma (DIGIT-03) werd een gemeenschappelijke informatica-infrastructuur ontwikkeld

om gedigitaliseerde archiefdocumenten, voorwerpen en onderzoeksgegevens lang te bewaren. Die infrastructuur garandeert dat de vandaag opgeslagen gedigitaliseerde voorwerpen en de nieuwe in de toekomst te digitaliseren voorwerpen voor lange tijd toegankelijk, bruikbaar en intact blijven (meer dan tien jaar), wat ruim boven de levensduur van welk specifiek opslagsysteem, technologie of bedrijf ook ligt.

Belgian Biodiversity Platform

Het Belgische biodiversiteitsplatform is het informatie- en communicatieplatform over wetenschappelijk onderzoek naar biodiversiteit in België. Het platform verleent bevoorrechte toegang tot basisgegevens en onderzoeksinformatie over biodiversiteit. Het bevordert de multidisciplinaire samenwerking tussen wetenschappers onderling en tussen wetenschappers en beleidsmakers.

Het Poolsecretariaat

Het Belgische Poolsecretariaat werd in het leven geroepen om het federaal onderzoeksstation “Prinses Elisabeth” op Antarctica een administratief en financieel kader te geven dat snel kan inspelen op zijn zeer specifieke behoeften. Het is een gemengd publiek-privaat orgaan dat het Federaal Wetenschapsbeleid de departementen Buitenlandse Zaken, Defensie, Duurzame Ontwikkeling en de Internationale Poolstichting verenigt en de bouw ervan verzorgt. Als bestuursorgaan beheert het secretariaat het logistieke onderhoud van de basis, met inbegrip van het afvalbeheer, de bevoorrading en de herstelling van het materiaal. Het staat ook in voor de coördinatie, de uitvoering en de promotie van de wetenschappelijke activiteiten van het station en de verspreiding van de wetenschappelijke kennis inzake onderzoek op Antarctica en klimaatverandering.

Directie Lucht en Ruimtevaarttoepassingen

De directie Lucht- en Ruimtevaarttoepassingen is belast met het dagelijks beheer van de Belgische ruimtevaartinspanningen op Europees niveau (Europese ruimtevaartorganisatie of Europese Unie) of op bilateraal niveau (Frankrijk, Rusland, Argentinië). Zij is ook verantwoordelijk voor de bijdrage van de Belgische Staat aan de luchtvaartprogramma's Airbus.

België is sinds een dertigtal jaar actief op ruimtegebied en stond mee aan de basis van de oprichting van de Europese ruimtevaartorganisatie (ESA). De ruimtevaartactiviteiten zijn goed voor 199 miljoen euro, waarvan 190 miljoen euro voor de deelname aan de ESA-programma's. Met zijn inzet beheert de dienst alle ruimteprogramma's inzake ruimtewetenschappen, aardobservatie, navigatie, telecommunicatie, internationaal ruimtestation, ruimteverkenning, lanceerraketten en technologische en wetenschappelijke programma's.

In het kader van een nationaal onderzoeksprogramma inzake aardobservatie (STEREO III “Support to Exploitation and Research on Earth Observation” 2014-2020), worden de gegevens afkomstig van die satellieten wetenschappelijk geëxploiteerd, waarbij de nodige knowhow wordt gecreëerd om de gegevens te interpreteren.

Directie Federale, interfederale en internationale coördinatie

Ook via de directie Federale, interfederale en internationale coördinatie wakkert Belspo de zorg voor het milieu en duurzame ontwikkeling internationaal aan, vooral via de internationale overeenkomsten die ze afsluit of die ze in naam van het hele land implementeert.

Directie Monitoring en evaluatie van onderzoek en innovatie (MERI)

De directie Monitoring en evaluatie van onderzoek en innovatie kan, met de inpassing van de dimensies milieu en duurzame ontwikkeling in sommige statistieken die zij inzamelt, helpen bij het kwantificeren van de zowel door de bedrijven als door de in de onderzoekssector actieve overheid gegenereerde externaliteiten.

Federale wetenschappelijke instellingen

De 10 federale wetenschappelijke instellingen die deel uitmaken van het departement, bieden wetenschappers een uitzonderlijk onderzoekskader en –instrumentarium aan en huisvesten eveneens wetenschappelijke, kunst- en historische collecties die jaarlijks door meer dan 1,2 miljoen bezoekers worden bewonderd.

- AD Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de provinciën
- AD Koninklijke Bibliotheek van België
- AD Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium
- AD Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis
- AD Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België
- AD Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen
- AD Koninklijk Museum voor Midden-Afrika
- AD Koninklijk Belgisch Instituut voor Ruimte-aeronomie
- AD Koninklijke Sterrenwacht van België
- AD Koninklijk Meteorologisch Instituut van België

Voor de laatste vijf AD's zijn betrokken bij aan duurzame ontwikkeling gelinkte projecten.

Behalve hun activiteiten die bijdragen tot een beter inzicht in ons milieu, zijn de federale wetenschappelijke instellingen resoluut op de toekomst gericht met de inpassing in hun dagelijkse werking van het milieu en, ruimer bekeken, van de duurzame ontwikkeling.

Belgisch telematica-onderzoeksnetwerk (Belnet)

Belnet heeft tot doel bij te dragen tot de ontplooiing van de kennis- en informatiemaatschappij via het leveren en ondersteunen van innovatieve en kwaliteitsvolle netwerkinfrastructuren en bijhorende diensten ten behoeve van het onderzoek, de wetenschap en het onderwijs.

Belnet levert in dat verband aan zijn gebruikers onder meer geavanceerde telematicadiensten.

Hoofdpijnen voor een duurzame ontwikkeling binnen de POD Wetenschapsbeleid

Door zich te voorzien van een milieumanagementsysteem toont het Federaal Wetenschapsbeleid zijn belangstelling en zijn inzet voor duurzame ontwikkeling, de bescherming van onze leefomgeving en zijn wil om de impact van zijn activiteiten op het milieu te verminderen.

De registratie van ons Eco Management en Audit Scheme - EMAS sinds 2006 is de externe herkenning van ons engagement voor duurzame ontwikkeling en ons respect voor het milieu. Door die voluntaristische aanpak voor continue verbetering, is het Federaal Wetenschapsbeleid van plan een voorbeeldrol te spelen. Daar ons departement via zijn onderzoeksprogramma's het meest heeft geïnvesteerd in duurzame ontwikkeling, was het logisch dat het de stuwende kracht werd voor goede milieupraktijken.

Verscheidene federale wetenschappelijke instellingen hebben ook met succes een milieumanagementsysteem ingevoerd conform het EU Eco-Management and Audit Scheme (EMAS). Zo werden de AD Koninklijk Instituut voor Natuurwetenschappen, de AD Koninklijk Meteorologisch Instituut van België en de staatsdienst met afzonderlijk beheer BELNET EMAS-geregistreerd aan het einde van 2015.

Om diverse redenen en andere prioriteiten heeft de AD Koninklijk Meteorologisch Instituut van België helaas als enige instelling in 2018 de verlenging van haar EMAS-registratie voor een nieuwe periode van drie jaar aangevraagd.

6. Lijst met Afkortingen

AD HUA	Algemene Directie Humanisering van de Arbeid	DGE	directie-generaal Europese Zaken en Coördinatie van FOD Buitenlandse Zaken
ADO	Agenda voor Duurzame Ontwikkeling	DO	Duurzame Ontwikkeling
BVP	Bedrijfsvervoerplan	EFQM	European Foundation for Quality Management
BWLKE	Brussels Wetboek van Lucht, Klimaat en Energiebeheersing	EMAS	Eco-Management and Audit Scheme
CAF	Zelfevaluatiekader voor Overheidsdiensten (Common Assessment Framework)	FANC	Federaal Agentschap voor nucleaire controle
CCIM	Coördinatiecomité Internationaal Milieubeleid	FAGG	Federaal Agentschap voor Geneesmiddelen en Gezondheidsproducten
COORMULTI	Multilaterale Coördinatie-Instrument van FOD Buitenlandse Zaken	FAVV	Federaal Agentschap voor de veiligheid van de voedselketen
COSO	Committee Of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission	FEAD	Fonds voor Europese Hulp aan de meest behoeftigen
CRB	Centrale Raad voor het Bedrijfsleven	FEBIAC	federatie van de auto- en tweewielerindustrie in België
DAV	Dienst Administratieve Vereenvoudiging	FIDO	Federaal Instituut voor Duurzame Ontwikkeling
DGD	Directie-Generaal Ontwikkelingssamenwerking en Humanitaire Hulp van FOD Buitenlandse Zaken	FOD	Federale Overheidsdienst
		FPB	Federaal Planbureau
		FPDO	Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling
		FRDO	Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling

FWI	Federale Wetenschappelijke Instellingen	KMI	Koninklijk Meteorologisch Instituut
GPP	Green Public Procurement	KMO	Kleine en Middelgrote ondernemingen
HAC	High Ambition Coalition	LEZ	Lage Emissiezone
HIA	Health Impact Assessment	LNE	Leefmilieu, Natuur en Energie
IAC	Impactanalysecomité	LTV	Langetermijnvisie inzake Duurzame Ontwikkeling
IAO	Internationale Arbeidsorganisatie	MDG	Millennium Development Goals
ICDO	Interdepartementale Commissie voor Duurzame Ontwikkeling	MOL	Minst Ontwikkelde Landen
ICLEI	International Council for Local Environmental Initiatives	MVI	Maatschappelijk Verantwoord Investeren
ICRC	International Committee of the Red Cross	MVO	Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen
IDPBW	Interne Dienst voor preventie en bescherming op het werk	NAP	Nationaal Actieplan
IGVM	Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen	NAPAN	Nationaal Actieplan voor de reductie van pesticiden
ILO	International Labour Office	NAR	Nationale Arbeidsraad
IMCDO	Interministeriële Conferentie voor Duurzame Ontwikkeling	NBN	Bureau voor Normalisatie
IMF	International Monetary Fund	NCP	Nationaal Contactpunt
IMO	International Maritime Organization	NGI	Nationaal Geografisch Instituut
KB	Koninklijk Besluit	NMBS	Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen
KBB	Koninklijke Bibliotheek van België	NVR	National Voluntary Review
		OCMW	Openbare Centrum voor Maatschappelijk Welzijn

ODA Official Development Aid
OESO Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
OVAM Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij
PBM Persoon met beperkte mobiliteit
PDCA Plan-Do-Check-Act
POD Programmatorische Overheidsdienst
RIA Regelgevingsimpactanalyse
SDG Sustainable Development Goals
SIDS Small Island Developing States
SFA Strategische Federaal Aankoopoverleg
SPGE Société Publique de Gestion de l'Eau (Wallonie)
SPP Next Sustainable Public Procurement Next
SPW Service Public de Wallonie
TFDO TaskForce Duurzame Ontwikkeling
TOFA's Tactisch-operationele Federale Aankoopoverlegorganen
UNCRPD Verdrag inzake de rechten van de personen met een

handicap
UNGP United Nations Guiding Principles
VVSG Vlaamse Vereniging voor Steden en Gemeenten
WG Werkgroep
WGO Wereldgezondheidsorganisatie
ZEMV Zelfevaluatiekader Maatschappelijke Verantwoordelijkheid

7. Bijlage

7.1 Het Nationaal Actieplan Ondernemingen en Mensenrechten

HET NATIONAAL ACTIEPLAN

*“ONDERNEMINGEN EN
MENSENRECHTEN”*

IN EEN NOTENDOP

WAT IS DE BEDOELING VAN HET NATIONAAL ACTIEPLAN ?

Met het Nationaal Actieplan Ondernemingen en Mensenrechten wil België Belgische en internationale ondernemingen actief in België of het buitenland stimuleren om de mensenrechten te respecteren. Ook wil het Nationaal Actieplan bedrijven aanmoedigen om meer rekening te houden met mensenrechten in hun werking en invloedssfeer.

Het plan zet de UN Guiding Principles om in de praktijk. Ondernemingen hebben met hun vaak globale be-radingsketens en strategische beleidskeuzes een grote impact op de mensenrechten. Door de complexiteit van de hedendaagse markten is het niet altijd duidelijk wie verantwoordelijk is voor het voorkomen van mensenrechtenschendingen: de overheid of de ondernemingen zelf.

De UN Guiding Principles legt deze verantwoordelijkheid vast in 31 richtlijnen. Volgens deze richtlijnen zijn er drie cruciale pijlers:

PROTECT

DE STAAT

De plicht om personen te beschermen tegen mensenrechtenschendingen

RESPECT

ONDERNEMINGEN

De verantwoordelijkheid om de mensenrechten te respecteren

REMEDY

SLACHTOFFERS

De noodzaak om effectieve remediëring voor slachtoffers te voorzien

WIE ZIJN DE STAKEHOLDERS ?

41 STAKEHOLDERS ONDERNAMEN ACTIE IN HET KADER VAN HET PLAN

Samenwerking is noodzakelijk om vooruitgang te boeken op het vlak van mensenrechten en ondernemingen, de overheid kan dit niet alleen.

Daarom zijn verschillende stakeholders nauw betrokken geweest bij de totstandkoming en de uitvoering van het actieplan.

WIE ZIJN DE STAKEHOLDERS ?

40 STAKEHOLDERS WERKTEN MEE AAN DE UITWERKING VAN HET PLAN

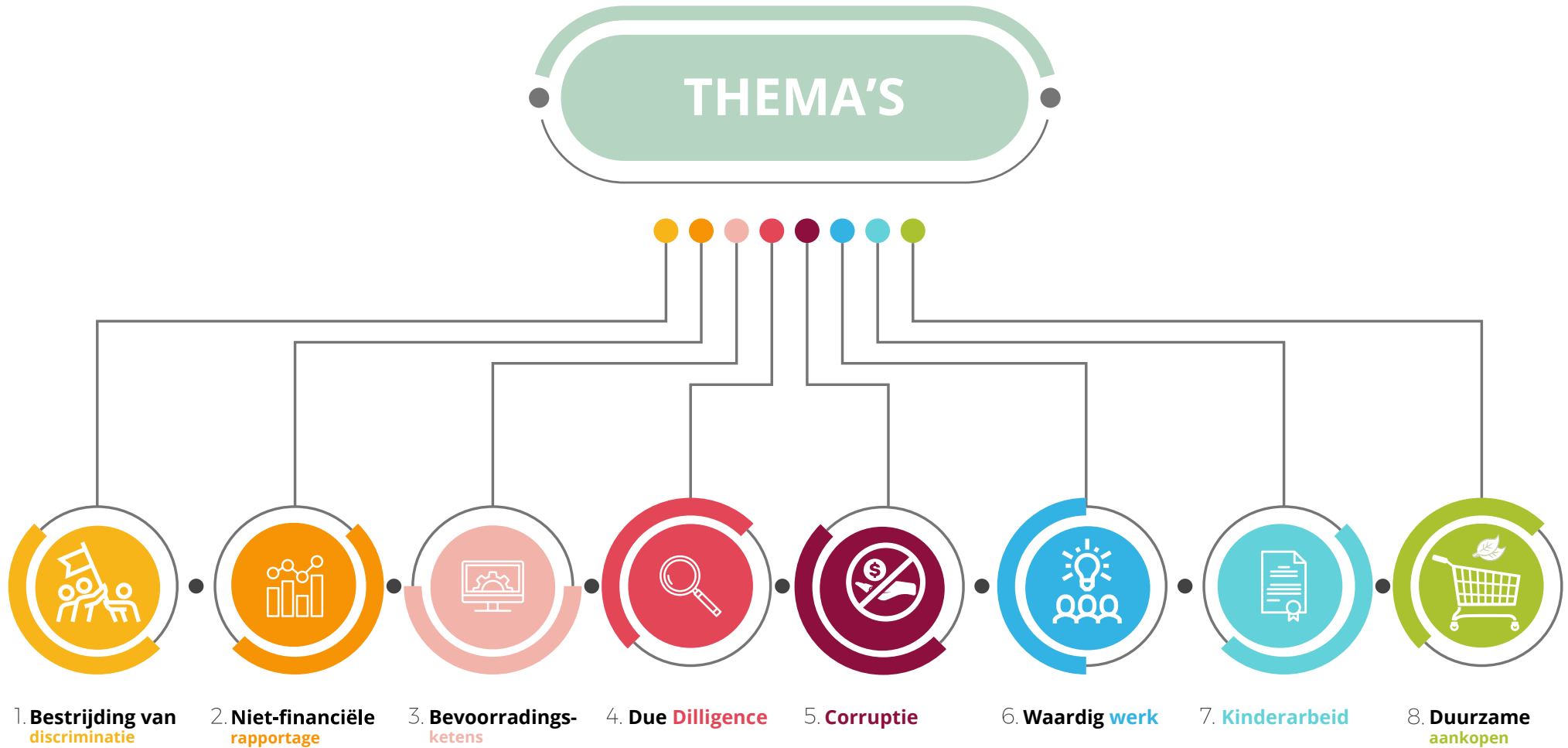

Naast deze 40 stakeholders hebben ook zeven adviesraden meegewerkt aan het plan

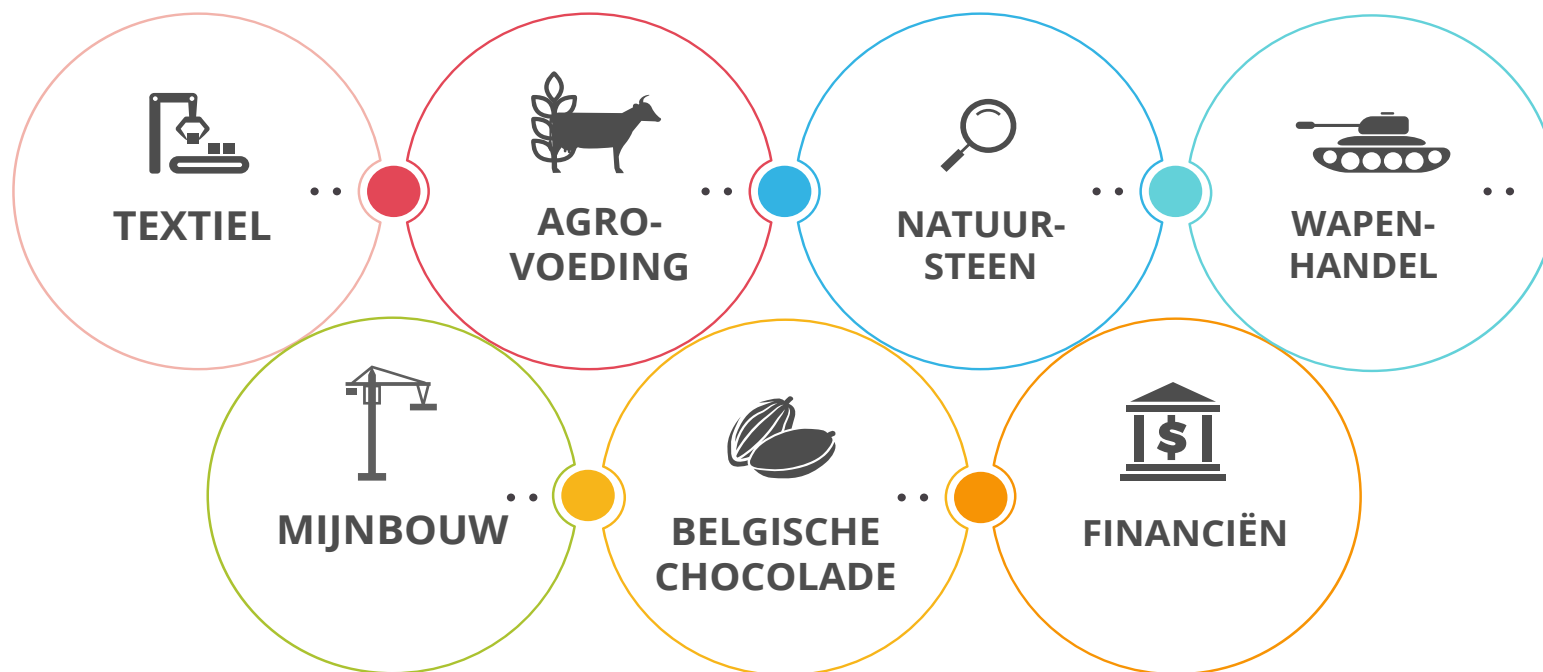
In een adviesraad zetelen vertegenwoordigers van het maatschappelijk middenveld. Zij geven advies aan de overheid over politieke, wetenschappelijke, technische en economische thema's.

In België zijn er adviesraden op nationaal, federaal en regionaal niveau.

WELKE THEMA'S KOMEN AAN BOD ?

WELKE SECTOREN ZIJN BETROKKEN BIJ HET PLAN ?

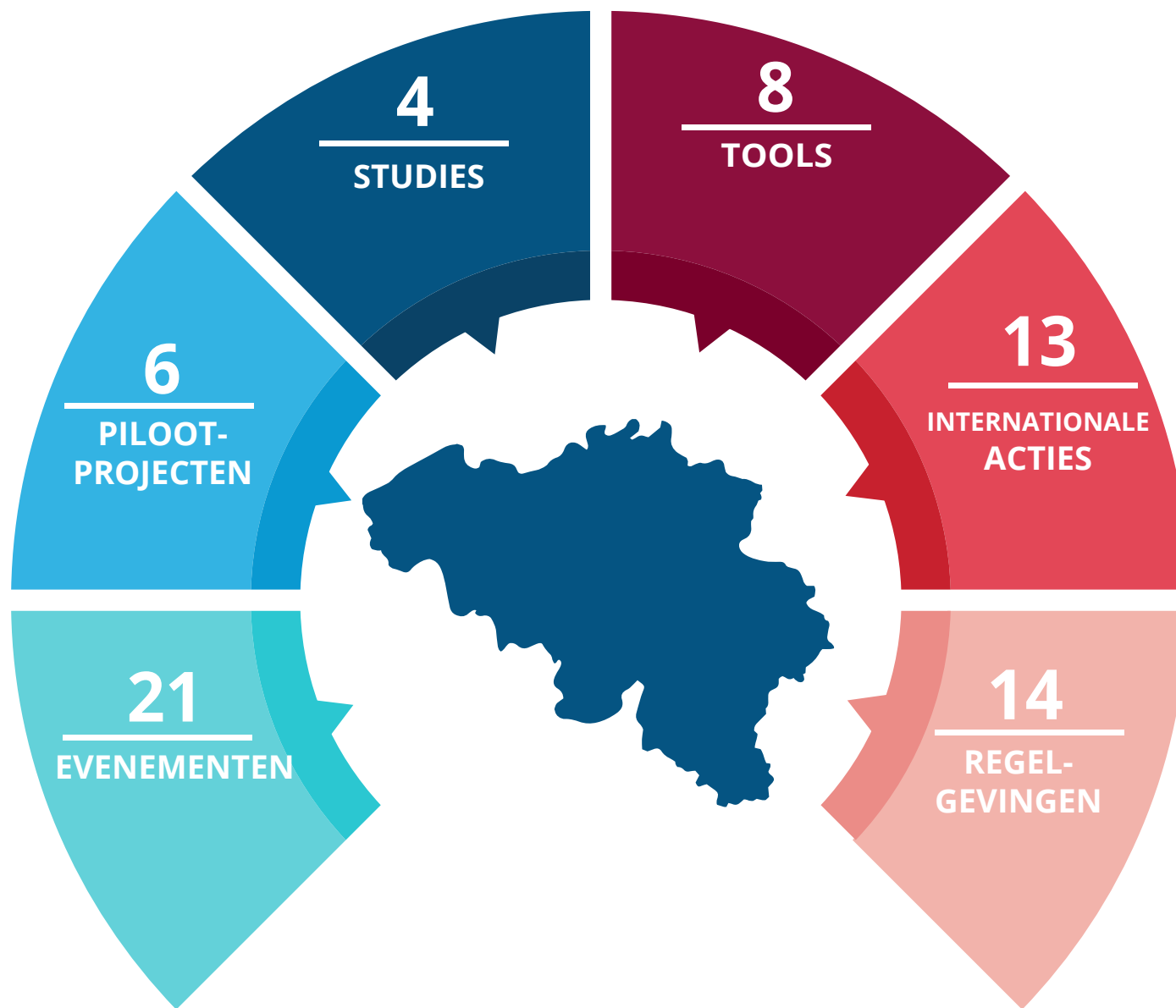
EEN FEDERAAL MENSENRECHTENINSTITUUT: HET ONTBREKENDE PUZZELSTUK

In april 2019 is het wetsvoorstel voor de oprichting van een federaal mensenrechteninstituut eindelijk goedgekeurd. Internationale organisaties zoals de VN en de raad van Europa raadden België al jaren aan om een dergelijke instelling op te richten. Hoewel er in België verschillende officiële instanties bestaan die zich bezighouden met mensenrechten, bestond er tot nog toe geen nationaal instituut dat de rechten van de mens op nationaal niveau bevordert en beschermt. De wet van 12 mei 2019 tot oprichting van een Federaal Instituut voor de bescherming en de bevordering van de rechten van de mens is een eerste stap in de richting van een onafhankelijk instituut dat de hiaten van de huidige institutionele architectuur moet opvullen.

Het federaal mensenrechteninstituut is bevoegd voor alle federale zaken die niet door andere organisaties behandeld worden. Op termijn is het de bedoeling om dit instituut een interfederale bevoegdheid te geven teneinde de rechten van de mens ook op het niveau van de gefedereerde entiteiten volledig te bestrijken en zo het Belgische landschap inzake de bescherming en de bevordering van de rechten van de mens te vervolledigen.

HOVEEL ACTIES ZIJN VOORTGEKOMEN UIT HET PLAN ?

IN HET NATIONAAL ACTIEPLAN "ONDERNEMINGEN EN MENSENRECHTEN" STAAN 66 ACTIES DIE 3 JAAR HEBBEN GELEID TOT

Dankzij het Nationale actieplan “Bedrijven en Mensenrechten” heeft België 8 nieuwe tools om de mensenrechtensituatie in bedrijven en sectorale bevoorrading-sketens te verbeteren en toegang tot re-mediëring bij mensenrechtenschending-en te vergemakkelijken.

DE TOOLBOX VOOR BEDRIJVEN EN MENSENRECHTEN

Deze website biedt concrete online tools voor bedrijven om hen te helpen hun mensenrechtenverplichtingen na te komen.

De toolbox bundelt de belangrijkste mensenrechtenverdragen, regelgevingen en dossiers in één overzichtelijke website. Zo kunnen bedrijven, organisaties en hun stakeholders hun beleid/praktijken makkelijker afstemmen om de schending van mensenrechten te voorkomen en het respect voor mensenrechten te bevorderen in al hun activiteiten.

Ontdek de [Toolbox](#).

De federale overheid heeft 4 studies laten uitvoeren om beter inzicht te krijgen in o.a. hoe Belgische bedrijven maatschappelijk verantwoord ondernemen integreren in hun werking, de bevoorradingsketen van de Belgische textielsector en toegang tot remediëring bij mensenrechtenschendingen.

TOEGANG TOT REMEDIERING IN BELGIË

In opdracht van het FIDO bracht de Universiteit van Antwerpen en onderzoeksgroep IPIS het Belgisch landschap voor de rechtelijke en niet-rechtelijke opties om mensenrechtenschendingen aan de kaak te stellen in kaart. Hoe geraak je met je verhaal tot bij een rechter? Waar vind je steun of rechtsbijstand om je zaak voor te brengen? Wie zijn de sleutelactoren die bevoegd zijn in dit domein? Wat is de meest geschikte procedure? En wat zijn de grootste obstakels die remediëring in België in de weg staan? De studie biedt inzicht in al deze vragen en de antwoorden zijn in een hapklare brochure gegoten.

Ontdek de [brochure](#).

6
PILOOT-
PROJECTEN

Overheden en andere organisaties hebben in een aantal projecten samengewerkt om o.a. de sociale meerwaarde van duurzame aankopen te verbeteren, de strategie van overheidsdiensten te verduurzamen en meer transparantie te creëren in de bevoorradingsketen.

TRUSTONE & BEYOND CHOCOLATE

De projecten TruStone en Beyond Chocolate zijn beiden multi-actor partnerschappen die streven naar meer duurzaamheid en transparantie in hun sectorale bevoorradingsketen.

Met Beyond Chocolate engageren overheden, retailers en middenveldorganisaties zich om samen te werken rond een hele reeks uitdagingen op het vlak van duurzame chocolade, zoals het aanpakken van ontbossing, kinderarbeid en een leefbaar inkomen voor lokale cacaoproducten.

Ontdek [Beyond Chocolate](#).

TruStone is dan weer een gezamenlijk initiatief van de natuursteensector in België en Nederland, de Nederlandse en de Vlaamse overheid en een aantal maatschappelijke organisaties en vakbonden. Het doel is om de risico's op schendingen van mensenrechten en fundamentele arbeidsnormen in de toeleveringsketens van natuursteen op een structurele manier tegen te gaan.

Ontdek [Trustone](#).

Dankzij het Nationaal Actieplan ondernemingen en Mensenrechten heeft België 21 evenementen of overlegmomenten in binnen- en buitenland georganiseerd om expertise rond Business & Human Rights thema's te promoten en een discussie op gang te brengen met de verschillende actoren zoals overheden, bedrijfswereld, ngo's en vakbonden. Zo heeft Het Nationaal Contactpunt voor OESO-richtlijnen meerdere events georganiseerd rond belangrijke thema's als de strijd tegen corruptie in nationale en internationale bedrijven en due diligence binnen sleutelsectoren (agricultuur, textiel, ...).

INTERNATIONALE KADEROVEREENKOMSTEN ALS HEFBOOM OM SOCIALE RECHTEN TE VERBETEREN

Met een workshop rond internationale kaderovereenkomsten wil de FOD werkgelegenheid deze instrumenten promoten bij overheidsdiensten als een middel om sociale rechten te verbeteren. Internationale kaderovereenkomsten zijn een kader voor individuele en collectieve arbeidsverhoudingen in alle landen waar bedrijven actief zijn. Ze bevatten clausules en voorwaarden voor gelijkheidsbeleid, bemiddelingsmechanismes, risicopreventie, levenslange opleiding etc.

Meer info over:

- [De kaderovereenkomsten](#)
- [De strijd tegen corruptie](#)

BELGIUM
NATIONAL CONTACT POINT

14

REGEL-
GEVINGEN

Het Nationaal Actieplan heeft gezorgd voor een versterking van het beleid en het wetgevend kader rond mensenrechten. Zo is er meer aandacht voor duurzame ontwikkeling in overheidsopdrachten, gezondheid en veiligheid in de bouwsector en chemische industrie, een beter gelijkheidsbeleid, etc.

MENSENRECHTEN IN DE KIJKER TIJDENS ECONOMISCHE MISSIES

Sinds 2017 is het een nieuwe beleidslijn dat tijdens een economische missie in het buitenland ook een activiteit rond een mensenrechtenthema georganiseerd wordt.. Zo heeft België o. a. enkele activiteiten rond kinderarbeid, sociale dialoog, vrouwelijk ondernemerschap en de arbeidsmarkt van de toekomst ondernomen in landen zoals Ivoorkust, Argentinië, Marokko, México en China.

KONINKRIJK BELGIË
Federale Overheidsdienst
**Buitenlandse Zaken,
Buitenlandse Handel en
Ontwikkelingssamenwerking**

RÉGION DE
BRUXELLES-
CAPITALE

13

INTERNATIONALE
ACTIES

België heeft in het kader van het Nationaal Actieplan internationaal het voortouw genomen rond mensenrechten- en gelijkheids-thema's en deze standpunten verdedigen binnen de VN en ILO.

Ook heeft België vrijwillige financiële bijdragen geleverd aan VN projecten rond corruptiebestrijding.

MEER DUURZAME ONTWIKKELING IN VRIJHANDELSAKKOORDEN

België speelt een voortrekkersrol in de Raad van de EU in het bepleiten van een versterking van de hoofdstukken duurzame ontwikkeling in vrijhandelsakkoorden. Naast een consequent pleidooi voor zo breed mogelijke voorzieningen m.b.t. duurzame ontwikkeling in vrijhandelsakkoorden legt België hierbij ook de nadruk op de effectieve opvolging van de implementatie deze hoofdstukken.

KONINKRIJK BELGIË
Federale Overheidsdienst
Buitenlandse Zaken,
Buitenlandse Handel en
Ontwikkelingssamenwerking

Federale Overheidsdienst
**Werkgelegenheid,
Arbeid en Sociaal Overleg**

ONTDEK HET NATIONAAL ACTIEPLAN EN ALLE ACTIES OP ONZE WEBSITE:

- [Het stappenplan "ONDERNEMINGEN EN MENSENRECHTEN"](#)
- [Stakeholdersdialoog rond het Nationaal Actieplan \(NAP\)](#)
- [Overzichttabel met acties](#)

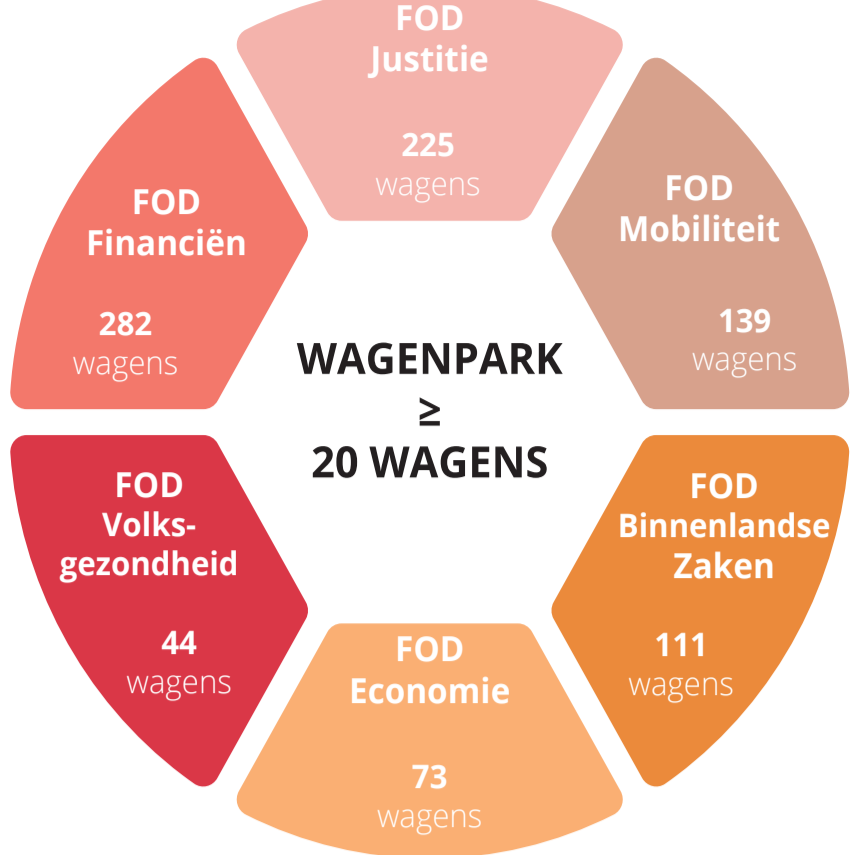
7.2. Het wagenpark van de federale overheid

HOE GROEN RIJDT DE FEDERALE OVERHEID?*

WAT IS DE OMZENDBRIEF 307SEXIES?

In de omzendbrief 307 sexies legt de federale overheid de milieucriteria vast voor het wagenpark vast. Door te kiezen voor elektrische, hybride en CNG-wagens wil de regering het wagenpark vergroenen. Sinds 2017 moeten federale overheidsdiensten rekeninghouden met deze criteria.

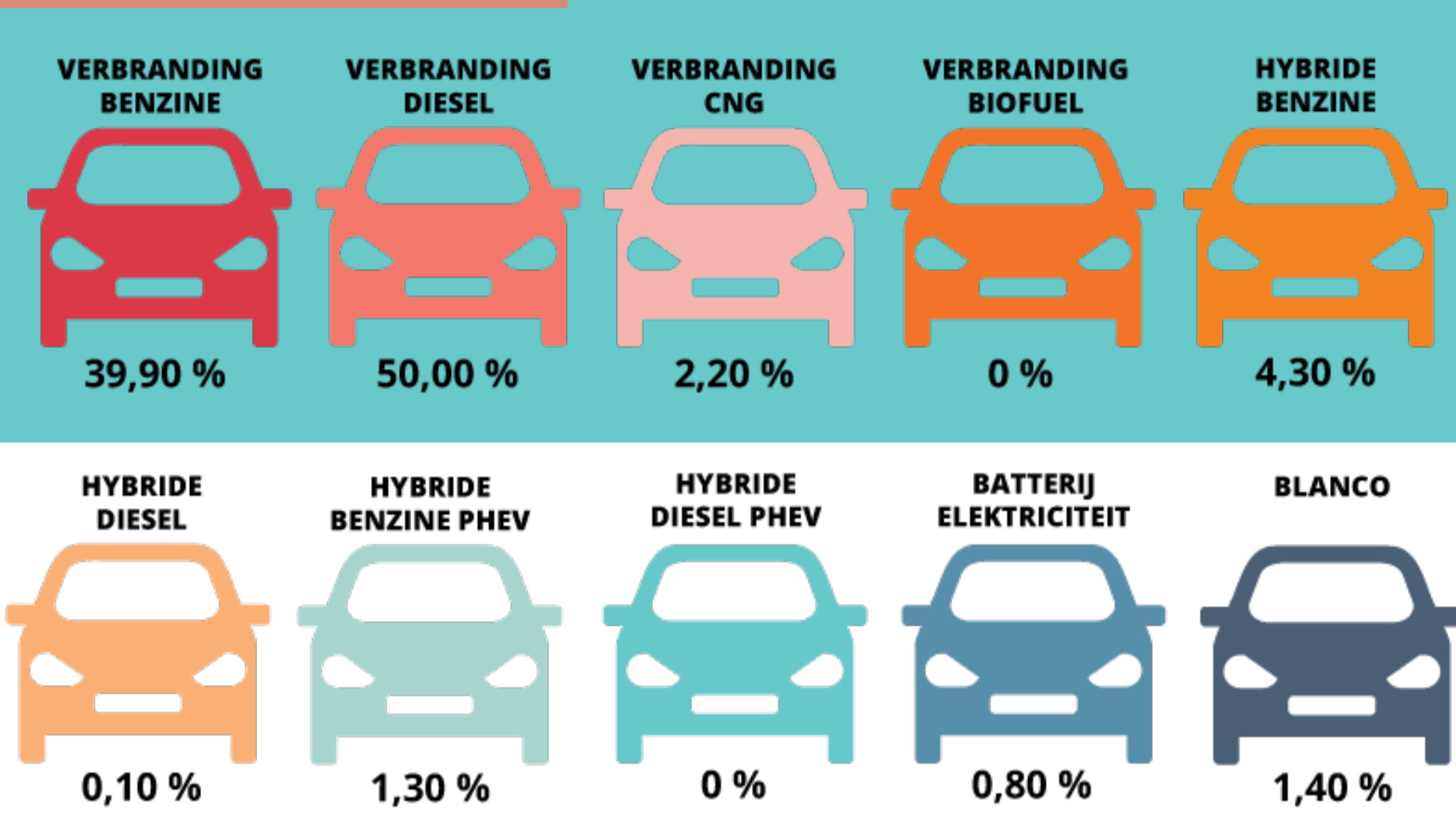
Voor overheidsdiensten met wagenparken ≥ 20 voertuigen gelden concrete milieudoelen. Voor overheidsdiensten met wagenparken < 20 voertuigen wordt de vergroening zo goed mogelijk gestimuleerd.

* de federale overheidsdiensten die data leverden maken deel uit van de ICDO.

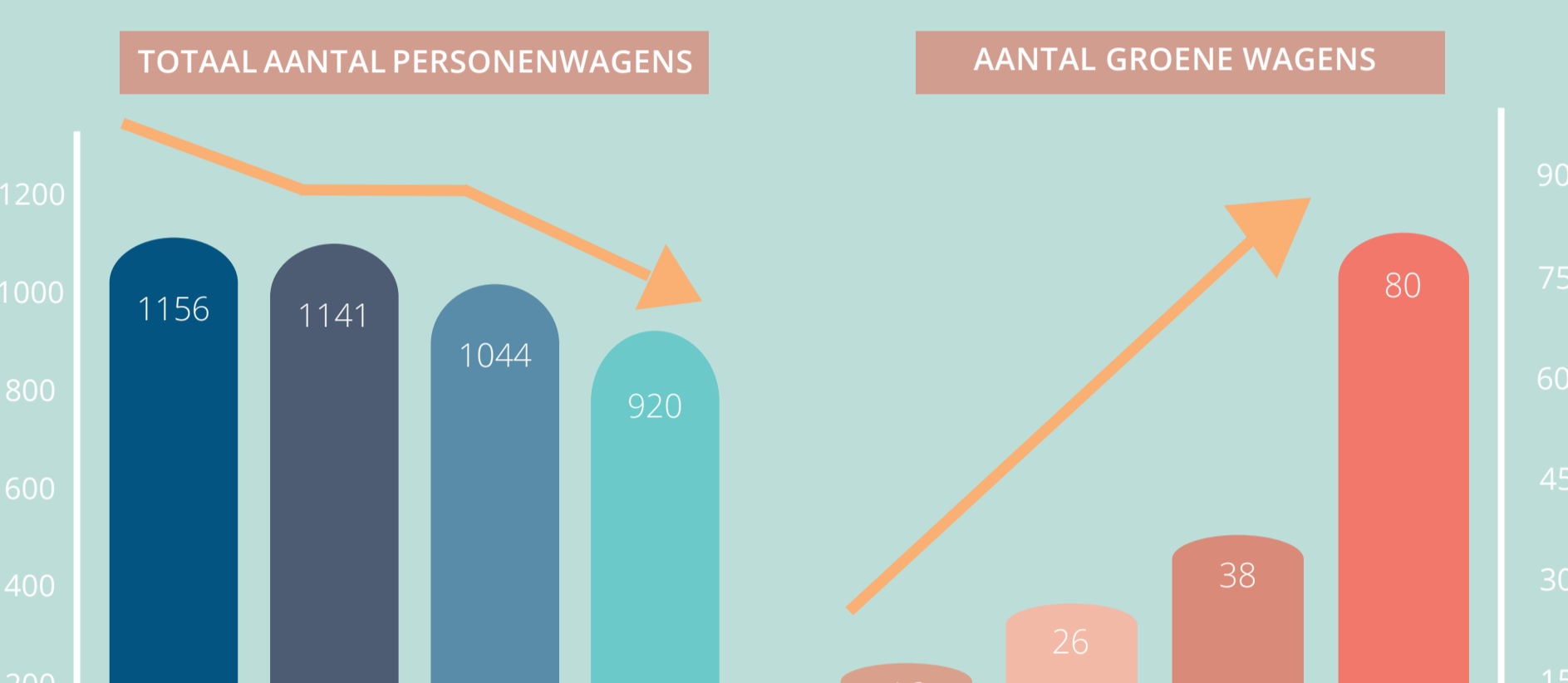
WAT STAAT ER IN HET WAGENPARK?

In 2019 bestaat de federale wagenpark voor 89,9 % uit wagens van het klassieke type (diesel of benzine) en 8,7 % uit groene wagens*.

*Onder groene wagens verstaan we elektrische, hybride of CNG voertuigen. Voertuigen op biofuel worden er niet bij gerekend.

DE EVOLUTIE VAN HET WAGENPARK:

HET TOTAAL AANTAL PERSONENWAGENS NEEMT AF, TERWIJL HET AANTAL GROENE WAGENS TOENEEMT

DE MILIEUCRITERIA IN QUOTA'S

Minimum 25 % groene wagens en 25 % wagens met een ecoscore > 75. Zo wil de overheid het wagenpark zien evolueren. Hiervoor werkt de overheid met tussentijdse quota's.

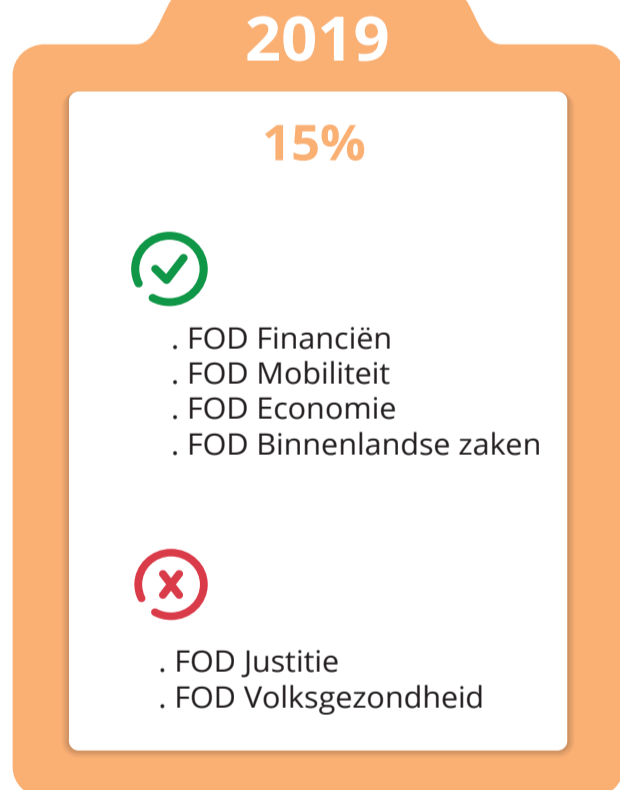
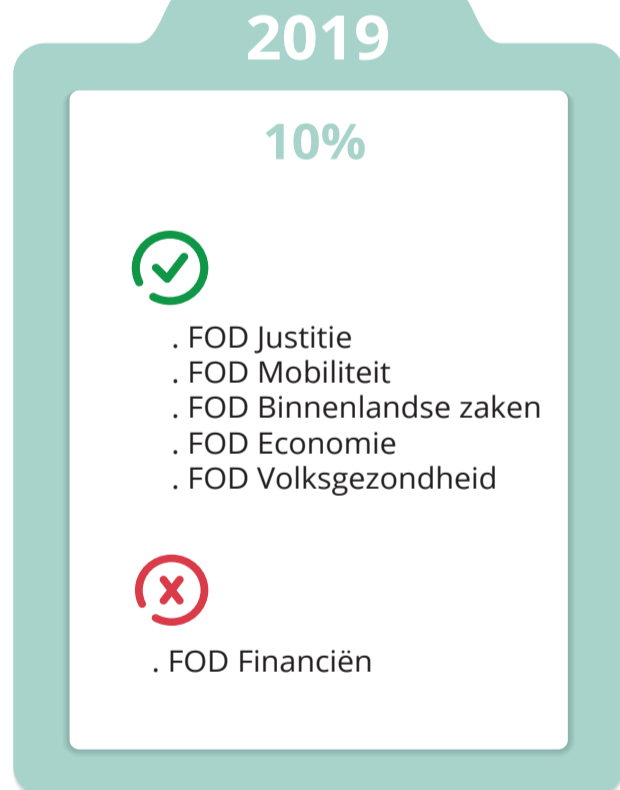
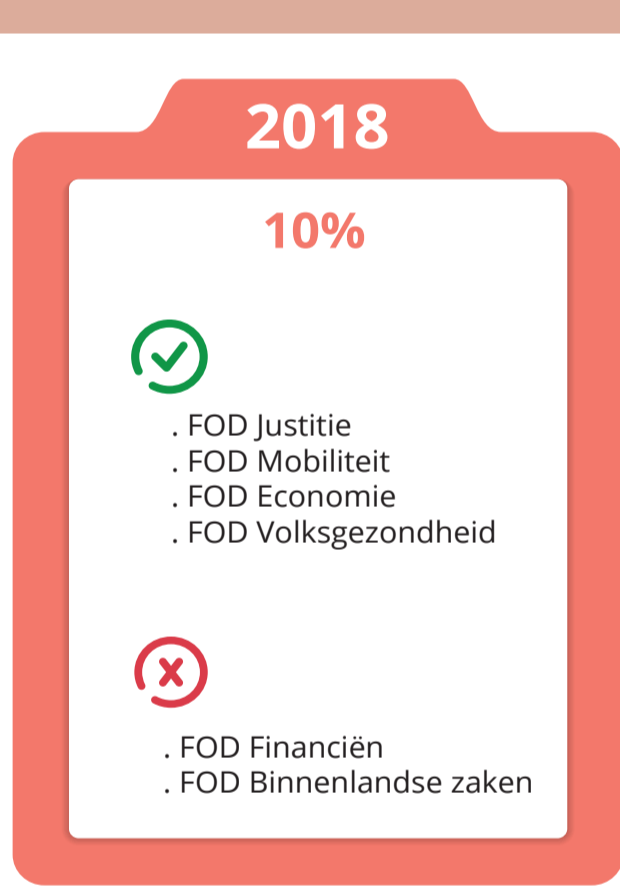
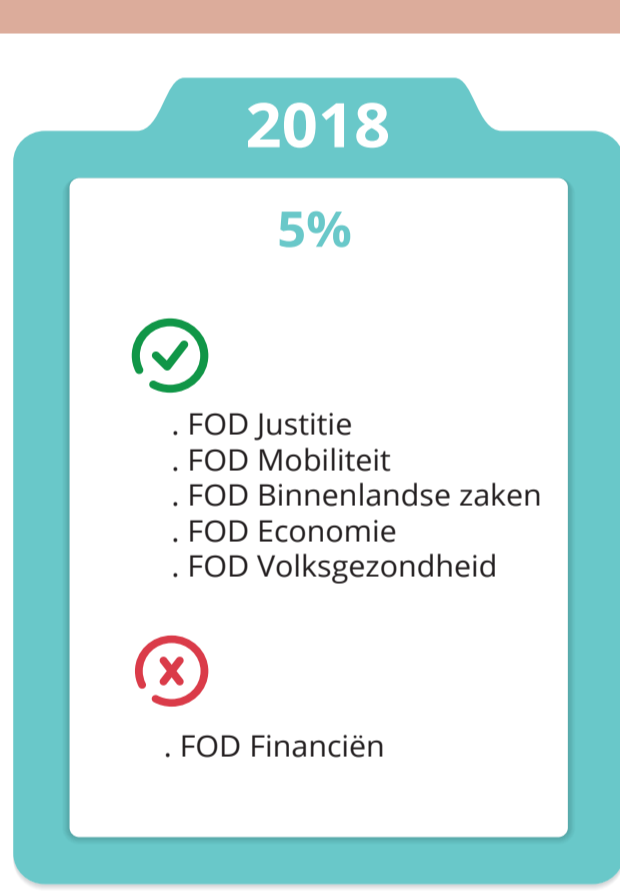
Jaar 1 = 2018

- Minstens 5 % van alle aangekochte of geleaste wagens zijn groen.
- Minstens 10 % heeft een ecoscore > 75.

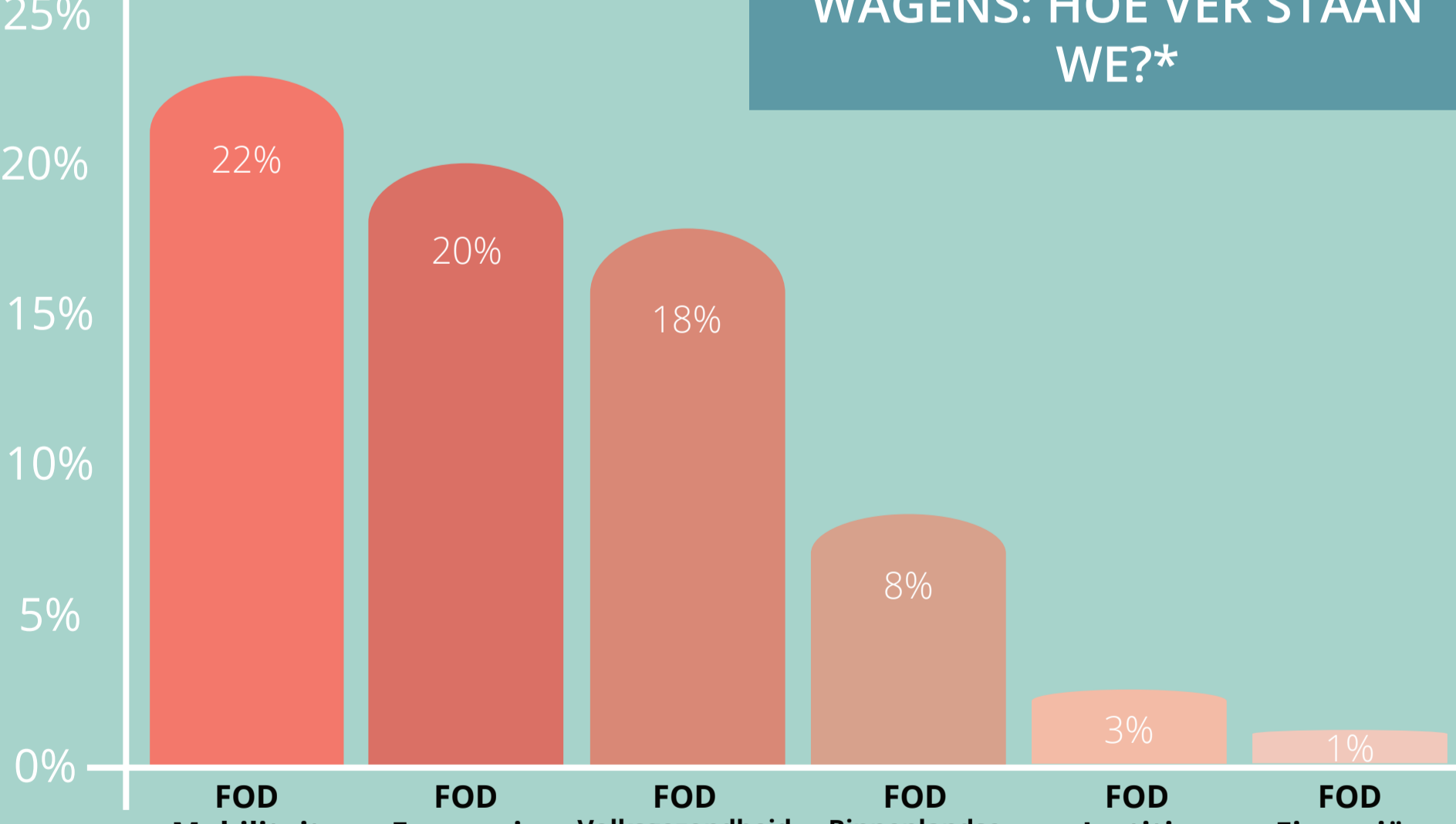
Jaar 2 = 2019

- Minstens 10 % van alle aangekochte of geleaste wagens zijn groen.
- Minstens 15 % heeft een ecoscore > 75.

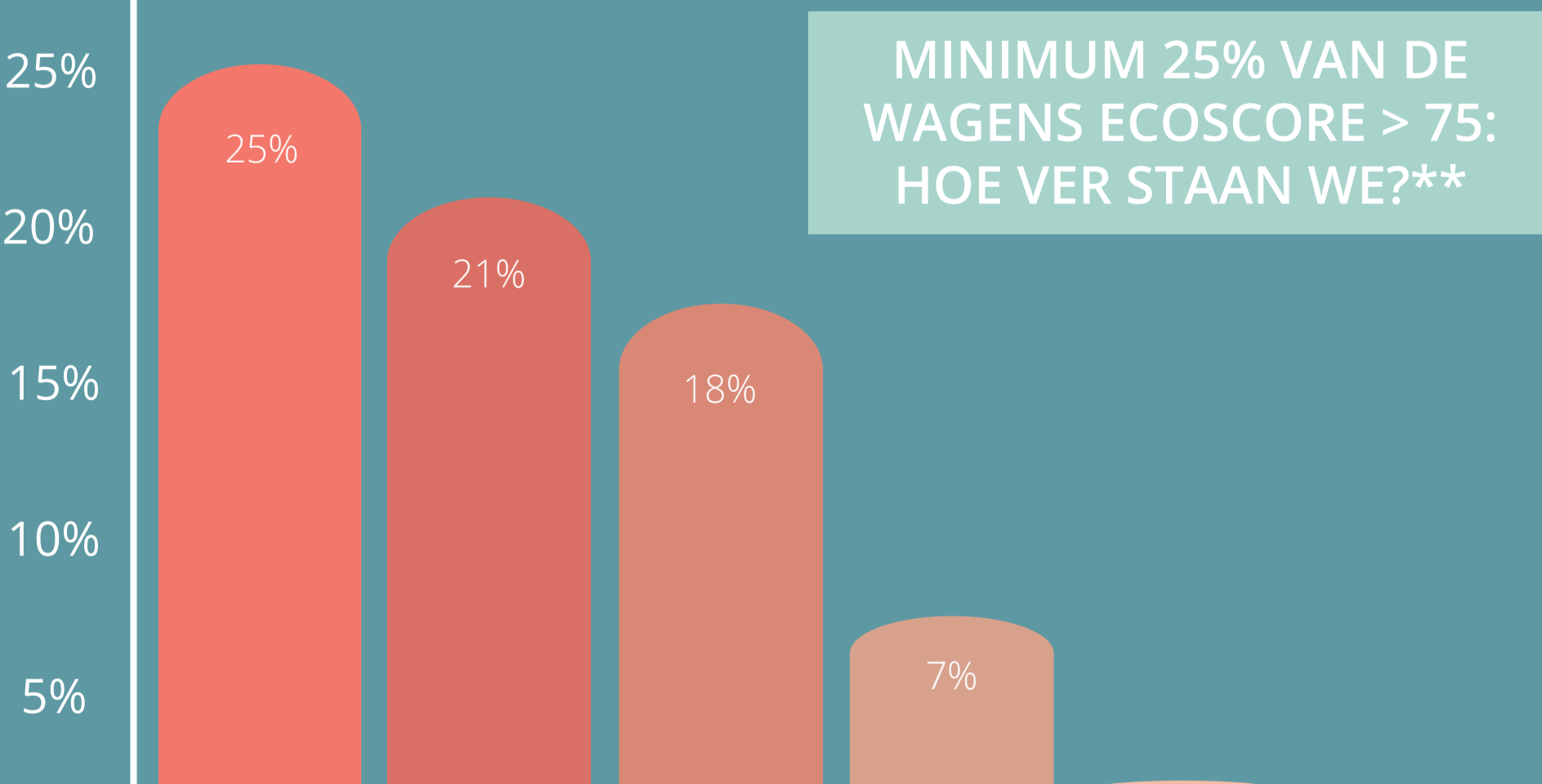
ELK JAAR VERHOGEN DEZE PERCENTAGES MET 5 %

MINIMUM 25% "GROENE" WAGENS: HOE VER STAAN WE?*

MINIMUM 25% VAN DE WAGENS ECOSCORE > 75: HOE VER STAAN WE?*

* Onder GROENE WAGENS verstaan we elektrische, hybride of CNG voertuigen. Voertuigen op biofuel worden er niet bij gerekend.

** De ECOSCORE, daarentegen, plakt een cijfer op de milieuvriendelijkheid van een wagen op basis van de uitlaat- en indirecte (verbruiks)emissies op het broeikaseffect, de luchtkwaliteit en de geluidshinder. Een benzine- of dieselwagen kan ook een ecoscore > 75 hebben.

ONTDEK HET VOLLEDIGE RAPPORT OP ONZE WEBSITE:

[HTTPS://WWW.DUURZAMEONTWIKKELING.BE/NL](https://www.duurzameontwikkeling.be/nl)

Publicatie : ICDO-Activiteitenverslag 2019

**Verantwoordelijke uitgever: Dieter Vander Beke,
Voorzitter van de Interdepartementale Commissie Duurzame Ontwikkeling (ICDO)**

Publicatie april 2020

**Het secretariaat van de ICDO wordt verzorgd door het Federaal Instituut voor Duurzame
Ontwikkeling (FIDO),
Hertogstraat 4, 1000 Brussel.
Tel.: 02/501.04.62**

Numéro du dépôt légal: D/2020/11945/2